



TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 32 (1799) 1984 RUGPJŪTIS-AUGUST 7 • ŠV. KAZIMIERO METAI • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672

Dvi olimpiados

Pusė žmonijos stebėjo olimpiados atidarymo iškilmes Los Angeles mieste per televizijos tinklus, o 90.000 laimingųjų sekė jas ten pat vietoje. Tai buvo nuostabiai didingos iškilmės, surengtos pasaulio mastu. Amerikiečiai nepagalėjo milijonų dolerių parodyti pasauliui savo dosnumo bei finansinio pajėgumo pasaulinio masto sporto šventei. Ja galėtų džiaugtis bei didžiulis ir naujųjų laikų olimpiadų atgaivintojas Pierre de Coubertin. Vis dėlto, stebint tas didžiulias olimpiados atidarymo iškilmes, kyla klausimas, ar visa tai nebus himnas fizinei jėgai? Olimpiadų organizatoriai, tiesa, turi ir humanistinių tikslų, būtent tautų draugystės puoselėjimą, bet pagrindinis olimpiadų tikslas — rungtyniavimas įvairiose sporto srityse, rungtyniavimas, kuris turi išryškinti pajėgiausius sportininkus. Iš olimpiadų varžybų sužinome geriausius bėgikus, plaukikus, šaulius, boksinius, šuolininkus ir t.t. Bet tai yra fizinės jėgos bei fizinio mūklumo puoselėjimas. Tuo būdu ugdomi fiziniai milžinai, kuriuose ir dvasinės jėgos palenktos kūno lavinimui. Rungtyniautojai nėra robotai, ne, jų dėmesys žvalus, orientacija greita, bet viskas turi tarnauti kūno kultūrai. Humanistinis elementas nustumiamas į antrą vietą ir lieka tikrai palydovu fizinei jėgai bei fiziniam mūklumui.

TOKSAI sporto išaukštinimas, kurio viršūnė yra olimpiniai žaidimai, negali vesti žmonijos į visuotinę taiką, tautų draugystę bei individų brolystę. Juk olimpiados yra tarptautinė arena, kurioje kovoja tautos per atstovus, nešančius savo kraštų vėliavas. Laimėjusios tautos iškyla į pirmąsias eiles, o pralaimėjusios — į paskutines. Koks gi gali būti broliškumas tarp laimėtojų ir pralaimėtojų! Padvelkia greičiau pavydas, bet ne draugiškumas. O sovietiniai laimėtojai, jei dalyvauja olimpiadose, iškelia savo sistemą, sakdami, kad tai ne paskirų asmenų laimėjimas, o marksistinės sistemos. Jų supratimu, olimpiadose turi laimėti Marksas-Leninas, nes tik jų dėka sportas suklestėjo. Taigi humanistų viltys, kad žmonija per tarptautines olimpiadas pasieks tobulesnį gyvenimą, aukštesnę bei humaniškesnę pakopą, yra nepagrįstos. Fizinės jėgos puoselėjimas ugdo tikrai fizinę jėgą. Ir jeigu pastaroji patenka į bedvasio žmogaus rankas, tampa dideliu pavojumi. Įvalgesni humanistai visa tai mato ir bando fizinį auklėjimą įjungti į bendrąją ugdymo sistemą, kurioje vyrauja dvasia, o ne fizinė jėga. Vienas tokių buvo velionis prof. A. Pajauskas-Ramūnas, parašęs veikalą "Development of the Whole Man Through Physical Education". Pasak jo, sportininko užduotis esanti — save pažinti, apvaldyti ir nugalėti. Bet tuo atveju sportas tampa jau tik priemone pedagoginiam tikslui ir nustoja viešpatavęs.

ŠALIA minėtos tarptautinės olimpiados atsirado kita, pasivadinusį Laisvės olimpiada. Jau antrą kartą ji įvyko Toronte. Tiesa, ji palyginti labai kukli, nes dalyvauja kol kas tik keturios tautos — estai, latviai, lietuviai ir ukrainiečiai, bet ji išėjo viešumon su ryškiu tikslu, būtent priminti pasauliui, kad tarptautinės olimpiados ignoruoja pavergtas tautas. Jų rengėjai maldaudė maldauja, kad jose dalyvautų didžiausia tautų pavergtė Sovietų Sąjunga. Olimpiadų simboliniai žiedai, kurie turėtų vaizduoti tautų draugystę, pavergtiesiems primena sovietinę vergiją. Išrikiavimas tautų vėliavų olimpiadų aikštėse primena, kad dar daug vėliavų trūksta, jų tarpe Lietuvos, Latvijos, Estijos, Ukrainos. Dėl to šių tautų vėliavos randa vietą Laisvės olimpiadose. Kol kas jos yra neplaustas masto, bet ateityje gali plėstis. Pavergtųjų tautų yra gana daug. Kitose srityse jos jau seniai bendradarbiauja. Laisvės olimpiada yra dar naujas dalykas, neišpopuliarintas. Jei prisidės ir kitos pavergtos tautos ateityje, Laisvės olimpiada gali tapti svariu veiksmu pavergtųjų kovoję dėl laisvės. Tokios olimpiados tikslas būtų netgi tauresnis nei oficialios tarptautinės, nes joje kovojama ne tiek fizinių tikslų siekiant, kiek tautų laisvės. Jeigu oficialioji olimpiada proteguoja pavergėjus, tai neoficialioji — pavergtuosius. Ir kol tokia vergija neišnyks, Laisvės olimpiada bus reikalinga.

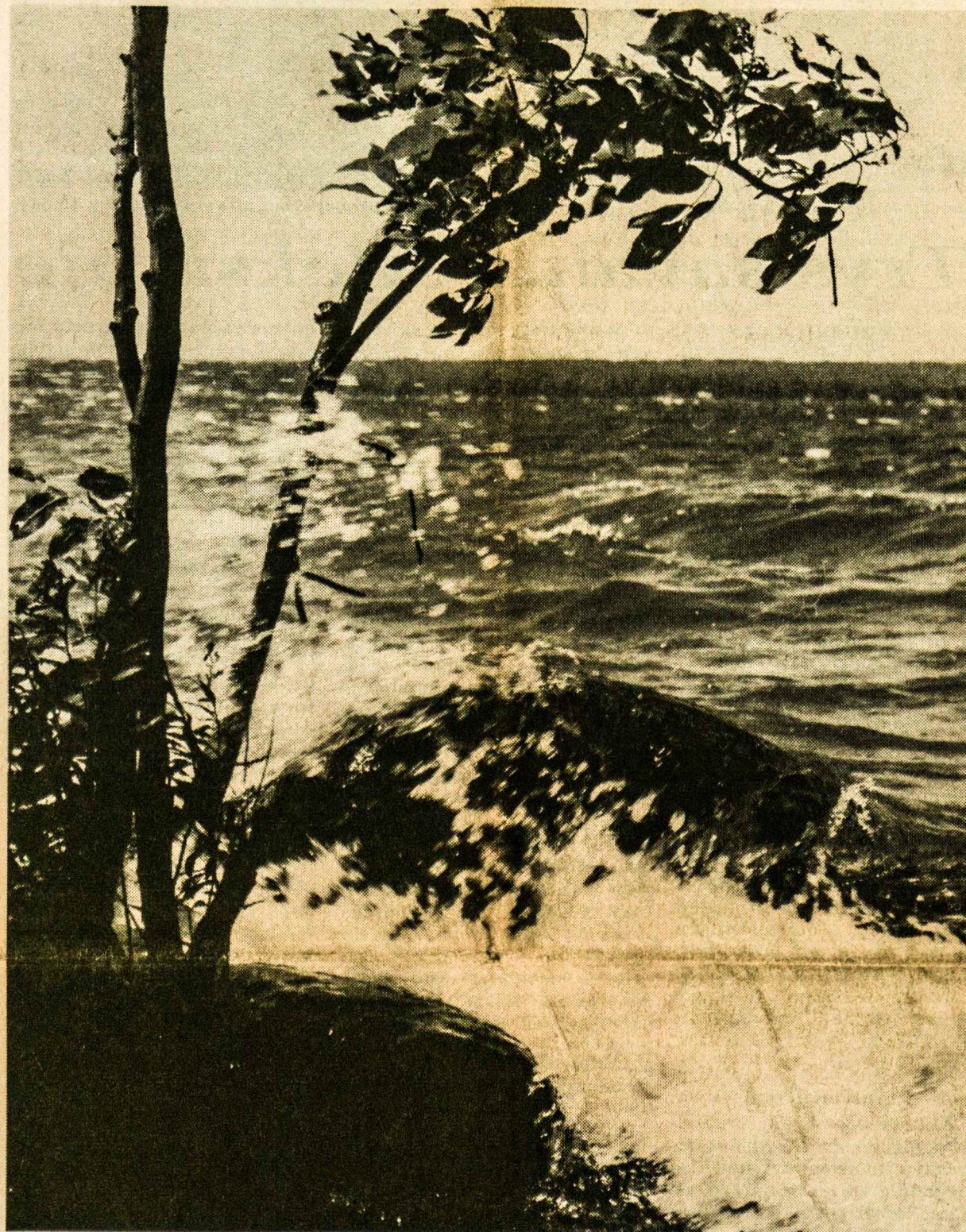
KANADOS ĮVYKIAI

Teismo sprendimas Kvebekui

Smūgio susilaukė premjero R. Levesque 1977 m. Kvebeko provincijai priimtas prancūzų kalbos įstatymas nr. 101, liečiantis švietimą anglų kalba. Pagal tą įstatymą angliškas mokyklas gali lankyti tik tie vaikai, kurių vienas tėvų yra mokėjęs Kvebeko provincijoje anglų kalba. Šeimos, Kvebekan atvažiavusios iš angliškojų, savo vaikus turi siųsti į prancūziškas mokyklas. Kova dėl šio paragrafo vyko porą metų. Pirmiausia jį nelegaliai pripažino aukščiausiasis Kvebeko teismas kaip prieštaraujantį Kanados konstitucijai. Kvebeko vyriausybė tada kreipėsi į aukščiausiąjį Kanados teismą. Praėjusią savaitę septyni to teismo teisėjai vienbalsiai nutarė, kad Kvebeko įvesti suvaržymai angliško švietimo sistemai yra nelegalūs, pažeidžiantys Kanados konstituciją užtikrintas žmogaus teises. Jose yra įrašyta,

kad oficialiųjų kalbų — prancūzų ir anglų mažumos Kanadoje į švietimą savo kalba turi teisę tais atvejais, kai yra pakankamas jų skaičius bet kurioje Kanados vietoje. Aukščiausiojo teismo sprendimu į angliškas Kvebeko mokyklas savo vaikus gali siųsti visi Kvebekan persikėlę kanadiečiai, išsilavinimą anglų kalba gavę bet kurioje Kanados provincijoje.

Ginčą dabar užbaigė jau apeliuoti negalimas aukščiausiojo Kanados teismo sprendimas. Kvebeke yra apie 120.000 vaikų, turinčių teisę į anglišką švietimą. Nelegalus Kvebeko sprendimas 18.000 mokinių buvo nukreipęs į prancūziškas mokyklas. Dabar jie galės pasinaudoti šia teise. Teismo sprendimas netaikomas vaikams tų tėvų, kurie Kvebekan yra atvykę iš kitų kraštų. Tai liečia kitas tautines mažumas,



Šilta vasara Kanados ežero pakrantėse vilioja vasarotojus

Nuotr. Vytauto Maco

Keturi estai atbėgo Švedijon

"Nenorėjome, kad okupantai, kurie užėmė mūsų kraštą, priverstų mus dalyvauti kito krašto okupavime. Išvengti tokio pavojaus buvo svarbiausias dalykas, dėl kurio ryžomės pabėgti iš Estijos". Taip Uspalos dienraščiui pareiškė keturi estai jaunuoliai, kuriems pavyko tai, kas paprastai tiesiog neįmanoma — ištrūkti iš sovietinio glėbio. Nėra pasaulyje taip sandariai ir uoliai saugomų valstybių sienų, kaip sovietinės. Pastaruoju metu, pasakoją jaunuoliai, jie girdėję apie keliolika mėginimų pabėgti iš Estijos, bet tik porai anksčiau pavyko.

Minėti keturi estai — 19-metis Haris Gelsteinas, 23-jų metų Aleksandras Lepajus, 20-mečiai Andre Hildebrandas ir Raivas Roosna gyvena Upsalose ir mokosi švedų kalbos. Jie paprašė politinės globos ir tikisi čia įsikurti. Kai įgrįsta gramatika, jie sportuoja, nes visi keturi yra geri sportininkai. Gelsteinas netgi buvo Rytų Europos jaunių motociklų varžybų čempionas.

Keturių estų jaunuolių pabėgimas buvo dramatiškas. Jie neturėjo jokios patirties ar padėjėjų. Jie sakė, kad jų planas pabėgti sudrengė per ilgesnį laiką. Štai ką apie savo pabėgimą jie papasakojo švedų laikraščiams. Gegužės 19 d. visi pasiruošimai buvo atlikti. Beliko laukti tinkamo oro. Jau tą pačią naktį pasitaikė geros sąlygos: rūkas, matomumas blogėjo. Pripučiama guminį laivelį jie turėjo paslėpti porą kilometrų nuo kranto. Trečią valandą ryto jie leidosi į žygį. Reikėjo išvengti sargybinių, nugalėti pakrantės klūtis jūroje. Turėjo gerą variklį, visu greičiu pasileido per Suomijos įlanką. Nors ir buvo paklydę ruke, tačiau per puspenktos valandos laimingai pasiekė Suomijos pakrantę. Apsivilkę treninčius, nužygiavo į Helsinkį, sėdė į traukinį, kuriuo nuvažiavo į šiaurę, o ten perėjo Švedijos sieną ir pasiprašė globos. Suomijoje reikėjo saugotis, kad nebūtų sugrąžinti į Sov. Sąjungą. Su savim neturėjo jokių dokumentų, kad užklupti jūroje galėtų teisintis paklydę.

Kaip paprastai, pabėgėliai tais pačiais saugumo sumetimais daug ką nutyli, kad nesudarytų pavojaus kitiems. Faktas, jog keturiems estams jaunuoliams pavyko įveikti geležinę uždangą. Į korespondento klausimą, kodėl jie griebėsi tokios rizikos, jie pasakė: "Gyvenome okupuotame krašte. Nenorėjome atsidurti pavojuje, kai okupantai įsakys mums okupuoti kitus kraštus. Buvom šaukiami karo tarnybai, kurios estai negali atlikti savo tėvynėje. Didžiulė dalis pašauktųjų siunčiami į Afganistaną, Lenkiją, Rytų Vokietiją, Vengriją, Mongoliją, prie Kinijos sienos ir panašiai. Be to, gyvenimo sąlygos Estijoje nuolat blogėja. Vis mažiau laisvės.

Neteisingai ribojamos žmogaus teisės. Saugumiečiai savavališkai. Naujomis priemonėmis varžoma palaikyti ryšius su giminėmis ir pažįstamais užsienyje. Tuos, kurie mėgina bendrauti su užsieniečiais, persekioja, muša, išrenčia arba išlaiko arešte iki 45 dienų. KGB teroras auga ir auga. Kas bent kartą demonstravo, nebėgali normaliai gyventi. Primetami visokie nusikaltimai, kad būtų už ką įkalinti".

Visi keturi buvo sportininkai, turėjo geras sąlygas lavintis, tačiau dalyvauti rungtynėse buvo sunku, nes nepriklausomai jokie partijos organizatoriai. Po moksleivių demonstracijų prieš rusinimą Estijoje kagebistai dar labiau suvaržė jų galimybes sportuoti. Net ir geriausiama estui sportininkui neįmanoma išvykti už Rytų bloko ribų. Vis daugiau rusų plūsta į Estiją. Jie gauna visokių lengvatų. Estui gauti butą, ypač Taline, tiesiog neįmanoma, o ateiviai rusai tuojau apsipirina. Jiems duodami ir geriausieji darbai.

Haris, Aleksandras, Andre ir Raivas jau du mėnesiai Švedijoje. Jaučiasi gerai priimti, gavo butą, išlaikymą, galimybę mokytis kalbos. Kasdien treniruojasi, svajoja pasireikšti Švedijos sporte. "Čia, Švedijoje, jaučiame visiškai kitokią pagarbą žmogui, negu nūdienėje Estijoje. Matome žmoniškumą, kokio nėra susovietintose estų visuomenėse, nors ir sunku, aišku, kad palikome savo artimuosius ir draugus tėvynėje, negalėdami jiems nė sudie pasakyti", baigė pasikalbėjimą su korespondentu keturi estai jaunuoliai, neseniai atbėję į Švediją. **Lmb.**

Pasaulio įvykiai

SUSIKIRTIMĄ TARP MASKVOS IR R. BERLYNO ATNEŠĖ R. Vokietijos iš V. Vokietijos gauta \$330 milijonų paskola padengti \$10 milijonų skolos užsieniui palūkanoms. Ta skola beveik ištisai yra susieta su V. Vokietijos bankais. Už šią paskolą R. Vokietija išpareigojo išleisti daugiau vokiečių V. Vokietijon, sumažinti varžtus turistams iš jos. Jų viešnagė R. Vokietijoje padidinama nuo 30 dienų iki 45. Seniau už kiekvieną R. Vokietijoje praleistą dieną jie turėdavo išsikeisti 25 atsivežtas V. Vokietijos markes, o dabar ši suma sumažinama pusiau. Praėjusiais metais iš R. Vokietijos V. Vokietijon buvo išleista apie 20.000 vokiečių. Naujoji paskola užtikrins panašaus skaičiaus išleidimą ir šiais metais. Paskolą komunizmo išdavimu pavadino kompartijos dienraštis "Pravda" Maskvoje. R. Vo-

kietija atspausdino tą Kremliaus vadų kaltinimą, bet atsisakė spausdinti kitus "Pravdos" rašinius, kuriuose V. Vokietijos kancleris H. Kohlis ir užsienio reikalų ministeris H. D. Genscheris yra vadina mi A. Hitlerio įpėdiniais. R. Vokietijos spauda gina savo režimo užimtą poziciją, santykius su V. Vokietija vadinama taikos užtikrinimu V. Europoje. Kremliaus vadus, matyt, labiausiai erzina šį rudenį numatytas kompartijos vado E. Honeckerio apsilankymas V. Vokietijoje. Su buvusiu V. Vokietijos kancleriu H. Schmidtą jis jau yra susitikęs R. Vokietijoje. Maskvą erzina abiejų Vokietijų suartėjimas, galintis pasibaigti jų susijungimu. Prasidėjusi įtampa atnešė skilimą sovietinių satelitų bloke. R. Vokietijos suartėjimo pastangas gina taip pat iš Vakarų paskolų siekianti Vengrija ir Rumunija, puose burnos jas smerkia Lenkija ir Čekoslovakija.

Sukilimo sukaktis

"Solidarumo" unijos rėmėjai vėl išėjo į Varšuvos gatves, minėdami varšuviečių nesėkmingo sukilimo prieš vokiečius keturiasdešimtmetį. Ši data yra nemaloni diktatūriniam kompartijos režimui, nes tuo sukilimu nė nebendė pasinaudoti Vyslos pakrantėse sutraukti sovietų kariuomenės daliniai. Atrodo, sąmoningai buvo laukiama kompartijai nepalankių lenkų patriotų su naikinimo. Sukilimo sukaktį kompartija ignoravo, jį pavadindama nereikalingu lenkų tautos išsišokimu. Esą tada Sovietų Sąjunga jau buvo laimėjusi karą prieš Vokietiją, sukilimas atnešė tik nepateisinamą gyvybės auką. Kitokios nuomonės buvo "Solidarumo" unijos šalininkai Powazkio kapinėse Varšuvoje. Jie prisiminė ne tik žuvusius Varšuvos sukilėlius, bet ir II D. karo pradžioje Katyne sovietų nužudytus lenkų karininkus. Kapinėse yra numatyta vieta jų atminimui skirtam paminklui, kurio komunistinis Lenkijos režimas neskuba statyti. Masines lenkų karininkų kapines Katyne surado vokiečiai, pradėję karą prieš Sovietų Sąjungą 1941 m. birželio 22 d. Į žudynių tyrimą

buvo pakviesti tarptautinio Raudonojo kryžiaus ir neutralių valstybių atstovai. Sušaudytų karininkų kišenėse buvo rasta laiškų, rašytų dar prieš sovietų-vokiečių karo pradžią. Tuos karininkus internavo ir vėliau sušaudė Lenkijos kare naciams talkinusi sovietų kariuomenė. Paminklui numatytoje vietoje Powazkio kapinėse "Solidarumo" unijos atstovai padėjo gėlių vainiką.

Sumažino sankcijas

Komunistinio Lenkijos režimo liepos 21 d. paskelbta amnestija 652 politiniams kaliniams ir 35.000 kriminalinių nusikaltėlių atnešė ekonominių JAV sankcijų sumažinimą. Prez. R. Reagano vyriausybė vėl leido Lenkijos "LOT" bendrovės keleivinių lėktuvų skrydžius į JAV, mokslinį pasikeitimą tarp abiejų kraštų. Nepaliestas liko paskolų parūpinimas komunistinei Lenkijai, jos grįžimas į Tarptautinį valiutos fondą, duodantį tas paskolas. Lig šiol iš Lenkijos kalėjimų buvo išleista apie 500 politinių kalinių, bet juose tebėra penki žymesnieji "Solidarumo" unijos vadai ir keturi patarėjai.

Jungtinė vyriausybė?

Jeruzalėje vyksta derybos tarp darbiųjų partijos vado Š. Pereso ir Likudo grupės vadovaujančio premjero J. Šamiro jungtinei tautinės vienybės vyriausybei sudaryti. Atrodo, premjeru greičiausiai taps 44 savo partijos atstovus parlamente turintis Š. Peresas, kurio pusėn dabar staiga pakrypo buvęs krašto apsaugos ministeris E. Weizmanas, įsteigęs trijų atstovų susilaukusią partiją. Jis yra 1978 m. su Egiptu pasirašytos taikos sutarties šalininkas, remiantis jos tolesnį vykdymą, derybas su kitais arabais, sustabdymą izraelitų kaimų steigimo okupuotoje vakarinėje Jordanijos pakrantėje. Tautinės vienybės vyriausybės sudarymą įtaigoja sparčiai blogėjanti ekonominė Izraelio būklė. Ligšiolinės užsienio valiutos \$3 milijonų atsargos Izraelyje praėjusią savaitę sumažėjo iki \$2,6 milijono, nors \$3 milijonai yra laikomi minimumu gauti užsienio paskoloms.

Šiame numeryje:

Dvi olimpiados

Fizinės žmonių jėgos ugdymas ir humanistiniai tikslai

Keturi estai atbėgo Švedijon

Okupuotos Estijos jaunuoliai laimingai pasiekė laisvės kraštą

Nauji vėjai tradiciniame kongrese

Vokietijos katalikų kongresas, kuriame nebebuvo skarmalių

Trys savaitės Meksikoje

Kanadiečių išpučiai apsilankius kitokio gyvenimo krašte

Judo grašių vergai

Pogrindžio spaudos balsas, smerkiantis pardsidavėjus tautiečius

Su kryžium ir lėlija amžinai tautoje

Rašytojas J. Kralikauskas apie lietuvių tautos globėją

Kauno getas "Teisiųjų maište"

Vaizdai, kurių neįmanoma išbraukti iš Lietuvos praeities

Lietuva pastebimai rusėja

Balio Gajausko pastabas, paremtos asmenine patirtimi

Suvažiavimai ir šventės — kodėl?

Išėjusios gyvenime jie gausūs, bet reikalingi ir prasmingi

Lietuviai atsilieka baltistikos srityje

Baltistikos konferencija Montrealyje ir lietuvių dalyvavimas

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Leidejas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis

Metinė prenumerata \$19, pusmetinė — \$10, mėmė — \$25
(Amerikoje — JAV doleriais)

Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$19.00 per year, \$10.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

PRANEŠIMAS IŠ V. VOKIETIJOS

Nauji vėjai tradiciniame kongrese

Vokiečių katalikų dienoje dalyvavo 140.000 asmenų. Nebuvo įkyrių skudurinių šauklių. Dvelkė nauja optimistinė dvasia

A. LEMBERGAS

Stovėdami didelio kalno papėdėje, nedaug ką matome. Visoje didybėje jo reginys atsisleidžia tik iš nuotolio. Reikia kiek atitokti, kad iš susidariusio nuotolio praręgtume jo didingus kontūrus.

Taip buvo ir su Bavarijos sostinėje Miunchene įvykusiomis 88-mis Vokiečių katalikų dienomis (liepos 5-8). Iš arti jos buvo tiesiog neaprepiamos. Vien tik išspausdinta renginių programa užėmė 287 knygos puslapius. Nenuostabu, kad apžvalgininkai ir stebėtojai nesugebėjo duoti pilnesnio subendrinančio vaizdo, ką šis V. Vokietijos katalikų sąskrydis naujo reiškia.

Galima suprasti nusivylimą, kurie tikėjosi šį renginį supolitinti, pajungti vienašališkos rėkiančios propagandos tikslams. Daugiau kaip pusė kongreso dalyvių buvo jaunimas iki 25-rių metų, ir svarbiausia kitoks, negu jau buvome prpratę jį matyti: jaunatviškai nusiteikęs, mielas, ne užgaulus, tvarkingas, visiškai priešingybė tiems piktiems ir pretenzingiems skudurinėms mados šaukliams, kurie, ir rimto amžiaus pasiekę, vis dar jaunus vaidina.

Kaip tik todėl Miuncheno katalikų dienos, nors iš esmės nesiskyrė nuo kitų, kurios anksčiau įvyko Freiburge, Diu-seldorfe, Berlyne, turėjo savitą veidą. Jau pats kongreso šūkis reiškė nusišukimą nuo madingo pesimizmo regėti artėjantį pasaulio žlugimą, kurstomą isteriškos branduolinių raketų baimės. Tas šūkis — "Pasitikėti gyvenimu, nes su mumis yra Dievas".

Tai priešmirtiniai nacių nužudyto jėzuito kunigo Alfredo Delpo žodžiai, parašyti kalėjime surakintomis rankomis, belaukiant mirties nuosprendžio. Kun. Delpas žinojo, kad jam nebeliko daug laiko gyventi. Jis galėjo toje būklėje nusiminti ir palūžti. Mirties akivaizdoje pasitikėti gyvenimu jis galėjo tik dėl to, kad jautė Dievo artumą. Tikėjimo šviesoje gyvenimas, koks sunkus ir pilnas pavojų bebūtų, krikščioniui nėra ir negali būti pesimizmo versmė. Ir jei kongreso pradžioje kunigo Delpo žodžiai kam galėjo atrodyti tikrai bergždžių paguodos jėškojimu beviltiškoje būklėje, tai jo pabaigoje nesunku buvo įžvelgti šio šūko giliają prasmę.

Didelėse ir mažose pokalbių salėse įvairių sričių ir pažiūrų atstovai svarstė daugybę reikšmingų dabarties klausimų. Darbas ir nedarbas, pavojai gamtai, pavojai taikai, pavojai žmogui, pradedant ne-

gimusia gyvybe ir baigiant iš gyvenimo stumiamą senatvę, jaunimo, moterų lygiateisiškumo, aplamai žmogaus teisių problemas — visa tai verčia įtempti jėgas, įieškoti tinkamų sprendimų, kurių nepasiūdo nei lėkštas optimizmas, nei niūrus pesimizmas. Miuncheno katalikų dienų pokalbiuose labiau išryškėjo krikščioniškas tikrovės pergyvenimas. Vyravo įsitikinimas, kad Dievas davė žmogui protą, kuris turi būti naudojamas ne pasaulio sunaikinimui, bet pažangai. Reikia kalbėti apie netobulumus ne tik pasaulyje, bet ir K. Bendrijoje, tačiau ne piktai ir tulžingai, su kaltinančiais priekaištais. Iš esmės pokalbiai buvo ramūs, dalykiški, parodyta nepalyginamai daugiau pakantos, negu anksčiau.

Sąskrydžio pabaigoje dalyvavo apie 140.000 žmonių. Atsisakymas nuo pesimizmo ir naujai užsimezges kartų pokalbis apie savo ir kitų gyvenimą, apie gyvenamojo laiko problemas ir sprendimus žymėjo šį įspūdingą ir reikšmingą, gal net naują posūkį reikiąntį vokiečių katalikų susitikimą.

Nebuvo iš jo išskirti nė užsieniečiai. Priešingai, ir jie buvo pakviesti kongrese dalyvauti, neišskiriant nė lietuvių. Buvo svarstyti ir jų reikalai. Tačiau gal pats reikšmingiausias šių katalikų dienų ženklas buvo regimas jaunosios vokiečių kartos atsivėrimas tikėjimui, įieškojimas gyvenimo prasmės ir vilties K. Bendrijoje.

Popiežius Jonas Paulius Ant-rasis, kurio sveikinimas buvo perkaitintas iškilmingame Vokiečių katalikų dienų uždaryme, pritarė sąskrydžio šūkiui ir pažymėjo, kad krikščionys stovi gyvenimo pusėje. Vis labiau plečiasi — pastebėjo popiežius — nusivylimo, netgi gyvenimui priešingos nuotaikos. Nemaža žmonių stokoja drąsos gyventi, perduoti toliau gyvenimą. Tokią galvosena reikia nugalėti gyvenimo teigimu.

Šventasis Tėvas ragino garbiai kalbėti už daugelį, kurie negali prabilti, už tuos, kurių laisvę pažeidžiama, pagrindinės žmogaus teisės slopinamos, kurių gyvybė pavojuje ar naikinama. Pabrėžė reikala ginti negimusias gyvybes, liudyti žodžiais ir darbais Gerąją Žinią apie gyvenimą su aukštesnėmis žmogaus vertybėmis ir pagrindinėmis teisėmis. Gyvenimo gnyimas bus juo įtikinamesnis, jeigu krikščionys bus keliavedžiai ir naujų kelių skynėjai, sprendžiant konkrečius savo krašto ateities klausimus, kuriuos kelia visuomenė ir politinis įsipareigojimas.



Lietuvius misijonierius kun. HERMANAS ŠULCAS (priekyje) su savo parapijiečiais prie statybos darbų Afrikoje

Trys savaitės Meksikoje

J. ZUBRICKAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Kintantis gamtovaizdis

Sekančią dieną gamtovaizdis pradėjo keistis ir aplinkui pradėjo rodytis nemažos kalnų grandinės. Įkalnėse matėsi milžiniški medžio formos kaktusai, kurie atrodė kaip didelės žvakidės. Sustojom viename vienišame kalnų restorane užkandžiui. Maisto patiekalas — tipiški meksikietiškas, bet skanus. Pašėlusiai karšta — net nė po medžiagos negalima rasti pavėsio. Pasirodo, atogrąžų srityse medžių lapai kaboti vertikaliai ir užtat lengvai praleidžia saulės spindulius. Dėl to medis neteikia pavėsio.

Pasistiprinę išvažiuojam. Kelias visą laiką tai kopė į kalnus, tai leidosi žemyn į klounius, sukinėjosi į abi puses, kartais vienoje kelio pusėje kilo į viršų, o antroje pusėje matėsi šurpi gal pusės kilometro gylio praraja. Meksikos keliuose važiavimo apsaugos stulpų yra labai nedaug ir jie dažniausiai įtvirtinti ne ten, kur turėtų būti.

Žuvusi civilizacija

Kelionė eina į galą, į kaleidoskopiškai atsidengia paslaptingai žuvusios civilizacijos liekanų vietovė. Kai XVI š. ispanai laivai pasiekė Meksikos krantus, čia buvusi majų civilizacija dėl iki šiai dienai neišaiškintų priežasčių jau 600 metų buvo paslaptingai žuvusi. Šiandien čia matosi tik dingusių griuvėsių liekanos.

Saulės piramidė, kurios viršūnė kopėm, atrodė turėjo būti pastatyta žmonių-milžinų. Įlipę į jos viršūnę reikia nemažai pastangų, nes karšta tropikų klimato saulė degina be pasigailėjimo.

Šia išvyka mes nukeliavom daugiau kaip 2000 metų atgal į kadaise egzistavusį amerindų, majų civilizacijos centrą, kuris šiandien ten matomas jau gerokai laiko sunaikintuose griuvėsiuose. Čia kadaise buvo miestas su 200.000 gyventojų, o dabar net to miesto vardas niekas nežino.

Tai viena seniausių civilizacijos liekanų šiame kontinente. Remiantis XIX š. pabaigos archeologinių iškasenų duomenimis, minėta civilizacija išsilaikiusi apie 300 metų. Ji prasidėjusi apie 1500 m. prieš Kristų ir išnykusi XV š.

Piramidės

Minėtoji "Saulės" piramidė yra 75 metrų aukščio, netoliese esanti kiek žemesnė — "Mėnulio" piramidė. Abi yra sujungtos 2 km ilgio akmenimis grįsta "Mirusiųjų aleja". Alejos pakraščiais matosi paukštinimai: į jų viršūnę esančias platformas galima užlipti akmeniniais laiptais.

Amerindai buvo Amerikos indėnų gentys, gyvenusios šiaurės ir pietų Amerikos vakaruose pagal Ramiojo Vandenyno pakraščius. Tai aztekai, majai, toltekai, inkai ir kt. Majų rašto hieroglifai yra gan originalūs, nepanašūs į jokių kitus pasaulio civilizacijų rašmenis. Majų rašte tarp daugelio įvairių formų yra žmogaus veido profilio atvaizdai, ir visi žiūri į kairę.

Majai tiesė kelius, bet neturėjo supratimo, kas yra ratas. Majų kalendorius turėjo 18 mėnesių po 20 dienų. Majų piramidžių statyba architektūrinio atžvilgiu yra sudėtingesnė ir patrauklesnė, negu senovės egiptiečių. Tos piramidės yra vienas iš gryniausios klasikinės majų architektūros paminklų Amerikoje.

Majų piramidės nepasizymi aukščiu, bet užtat jų bazės plotas turi didesnę kvadraturą, negu Cheopso piramidė Egipte. Majų piramidžių pagrindinis fasadas yra papuoštas lygiagrečiai einančiomis horizontalėmis briaunomis ir tarp jų matosi stilizuotos vėjos ir lietaus dievų figūros.

Piramidžių statybai buvo panaudotos lavos kilmės tašytas akmuo. Žvelgiant nuo piramidės viršūnės į visas keturias pasaulio šalis, aiškiai matyti kad piramidžių klonis yra apjuostas iš visų pusių priekalnių aukštumomis. Kažin ar šis klonis nėra priešistoriniais laikais užgesusio ugnikalnio kraterijė?

Majų astronominiai dangaus kūnų judėjimo apskaičiavimai, kai kuriais atvejais yra pranašesni už šių dienų civilizacijos. Laiką jie buvo pradėję matuoti anksčiau už graikus ir romėnus. Skaičiavimo rašmenyse jie vartojo taškus ir brūkšnio ženklus: — 1, — 2, — 3, — 4, — 5, — 6 ir t.t.

Astronomijoje, ypač matematikoje majai buvo jau tiek pažengę, kad žinojo absoliutinio nulio sąvoką.

Plunksnuotasis žaltys

Majų religinėse apeigose buvo garbinami lietaus ir vėjo dievai. Plunksnuotasis žaltys buvo garbinamas kaip vyriausias dievas. Majų jis buvo laikomas ir žmogumi. Jo kilmė — iš tolimos rytų šalies. Majų padavime sakoma, kad viena dieną jis iškeliavęs į savo kilmės kraštą, prieš tai pasižėdėdamas vėl po daugelio metų sugrįžti ir priimti majų valdovo sostą. Bet tuo laiku pasirodė baltieji Meksikos užkariautojai ispanai. Tai suklaidino majus, nes jie manė, kad Kortezas ir buvo grįžtan-tis valdovas.

Nakvynė ir skrydis atgal

Nakvynėi apsisitajom sename miestelyje, kuris yra prisiglaudęs masyvių kalnų papėdėje. Mūsų viesbutis pastatytas ant uolinės kalvos. Tarp viešbučio ir apacioje esančio miestelio kursuoja mažas autobusas. Į kalną jis kopia stailiais kelių posūkiais. Prie viešbučio įrengti puikūs maudymosi baseinai. Atsigaivinimui galima gauti įvairių gerimų. Nedidelės, bet švarios valgyklos; pusrūčiams duoda specialų patiekalą — meksikietiškos tortilos. Miestelio gatvės siauros, kreivos ir kartais taip stačiai eina žemyn, kad važiuojant taksiu atrodo lyg važiuotum nuo stogo.

Nedidelis mūsų lėktuvas, pakilęs aukštyn, sublizgo rytmečio sauleje ir pradėjo sukti į pietų vakarus. Viršuje aiškiai matėsi žydra dangaus mėlynė ir karšta tropikų saulė, o apačioje, kiek akys mato, kalnuota ir saulėta pietų Meksikos plokštikalnė. Už valandos jau

buvom viename iš kurortų Ramiojo vandenyno pakraštyje. Čia pasilikom ilgesniam laikui vien poilsiui.

Išvyka laivu

Be nuotykių neapsieinama. Vieną ankstyvą rytmetį pasitaikė puiki progą nedideliu laivu išplaukti į atvirą vandenyną. Kai mūsų laivas tolo nuo krantų, vandenynas atrodė visiškai ramus. Gal todėl jam ir vardas duotas — Ramusis. Nuo laivo denio teko pasveikinti tekančią saulę. Ir gražumėlis to pietų kraštų saulėtekio! Vos spėjus mėnuliui pasislėpti už snieguotų Siera Madre kalnų viršūnių, brėkstančio rytmečio saulė nušviečia milžiniškus kalnų plotus, ir naktis skubiai pakeičiama diena.

Mūsų grupės vadovas — meksikietis Karlo. Jo tikri indėniško veido bruožai man priminė indėnų galvų atvaizdus ant meksikietiško pinigų. Jo gimtoji kalba — ispanų, bet visai gerai kalba angliškai. Patenkintas nustebo, kai jam užsiminiau, jog esu daug skaitęs knygų apie indėnų gyvenimą Amerikoje. Bet kai papasakojau apie Karl May (vokiečių rašytojas) ir jo garsųjį romaną "Winnetou", kuris buvo išverstas ne tik į lietuvių, bet ir į daugelį Europos kalbų, atsakė apie jį nieko negirdėjęs.

Piratų užpuolimas

Popietėje, bevaikščiodamas ant laivo denio, prie baro pastebėjau sąrašą įvairiausių gerimų. Skaitau ir randu pavadinimą "El Presidente". Manau, čia tai tikriausiai bus Meksikos prezidento gerimas. Užsisakau. Taip pat paimu vieną gerimą be alkoholio. Ir taip mums besirubėdijant tuos gerimus, staiga iš kažkur ant laivo denio atsirado daugybė jūros piratų. Visi apsirėngę labai keistai — placiomis kelnėmis ir plačiais diržais per juosmenį. Rankose laiko plačiais asmenimis kardus. Visi barzdoti. Staiga vienas jų išdygo prie manęs, o jo kardas — tiesiai į mano krūtinę. Nesuprantu, kas čia per vaidinimas ar spektaklis?

Dairausi ir matau, kad kažkas pradėjo filmuoti visą tą užpuolimą. Ir tik vėliau paaiškėjo, dėl ko gerimai buvo duodami nemokamai — kai vyrai nusigers, piratam bus puiki progą pagrobti jų moteris. Taip pat paaiškėjo, kad tariami piratai buvo persirengę mūsų laivo jūrininkai, o minėto "užpuolimo" nuotraukas kiekvienas gavom kaip suvenyrą, žinoma, sumokėję po keletą pezų.

Netrūksta ir vargo

Meksika — labai spalvingas kraštas, o meksikiečiai gana draugiški turistams. Čia pinigais kalba lygiai stipriai, kaip ir Amerikoje. Bet meksikiečiai gali kartais būti ir labai apgaulingi.

Teko ten matyti ir nemažai vargo ar gal socialinio neteisimumo. Bet pačių meksikiečių aiškinimu, tas neteisimumas kyla dėl jų pačių kaltės, dėl nesugebėjimo tvarkytis. Jų tvirtinimu, toks socialinio neteisimumo bei gyvenimo būdas kai kuriems jų yra visiškai priimtinas.

Brangiam draugui

A+A

JONUI PETRAUSKUI

po sunkios ligos Londone, Ontario, mirus, jo žmonai EUGENIJAI, jos broliams, seseriai ir tetai, dukteriai VILIJAI, žentui GEORGE ROBERTSON reiškiamie gilią užuojautą ir kartu liūdime —

Saulė Tumosienė

Birutė Tumosaitė

A+A

ANTANUI PAKALNIŠKIUI

mirus Čikagoje,

mielą brolių BOLESLOVĄ Hamiltone, EVALDĄ Lietuvoje, seserį REGINĄ Brantforde ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

KLB Hamiltone apylinkės valdyba

A+A

MAGDUTEI IR VINCUI
MIKALONIAMS

mirus,

sūnui KLEMENSUI, dukrai LILIJAI, broliams — PETRUI, JUOZUI, SIGITUI, JUSTINUI RAŠKAUSKAMS ir artimiesiems reiškiamie gilią užuojautą bei kartu liūdime —

M. Žalauškas

A. Krakauskas

J. ir G. Bakšos

A. ir M. Radžiūnai

A+A

Mylimai Mamytei

MARIJAI MOTIEJŪNIENEI

iškeliavus į amžinybę,

dukra MARYLYN, vyrą ARTŪRĄ MISIŪNUS su šeima nuoširdžiai užjaučiame —

P. R. Bražukai

V. A. Ramanauskai

G. Gulbinskas

L. L. Rudačiai

S. F. Jahačičiai

B. A. Vitka

Br. Mackevičius

Pasirenkant laidotuvių namus

Brolių Brown laidotuvių namų
ROSS CRAIG KOPLYČIA
turi puikias patalpas pigiomis kainomis

- Patirtis laidojant katalikų apeigomis
- Erdvūs, patogūs lankymo kambariai
- Jaukūs salionai su kava ir sausainiais
- Du erdvūs šešių durų "Cadillac" limuzinai, priemami kiekvienai šeimai
- Maldų kortelės anglų ir lietuvių kalbomis, apdengtos specialia apsaugine medžiaga
- Baldakimas apeigoms kapinėse šeimos bei draugų apsaugai nuo blogo oro
- Kėdės šeimos nariams sėdėti apeigų metu kapinėse
- Du policijos pareigūnai palydai į kapines kiekvienų laidotuvių
- Iš anksto sutartas bei iš dalies apmokėtas planas, nepakeliantis laidotuvių kainos
- Pervėžimas į bet kurią užmiestinę vietovę
- Erdvi autoaikštė
- Patogi, centrinė vieta

Rinkdamiesi laidotuvių namus, palyginkite mūsų kainas bei teikiamas paslaugas

Ross Craig Chapel
Brown Bros. Funeral Homes
1357 Queen St. W. (at Lansdowne) Toronto
K. Neil Webster, Mgr. Tel. (1-416) 532-4446

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- ★ Elektros reikmenys
- ★ Šaldytuvai
- ★ Televizijos aparatai
- ★ Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- ★ Skalbiamosios mašinos
- ★ Siuvamos mašinos
- ★ Vaikų baldai
- ★ Rašomos mašinėlės
- ★ Įvairūs kilimai

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — Rytuose —
137 RONCESVALLES Ave. 2448 DANFORTH Ave.
Tel. 537-1442 Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

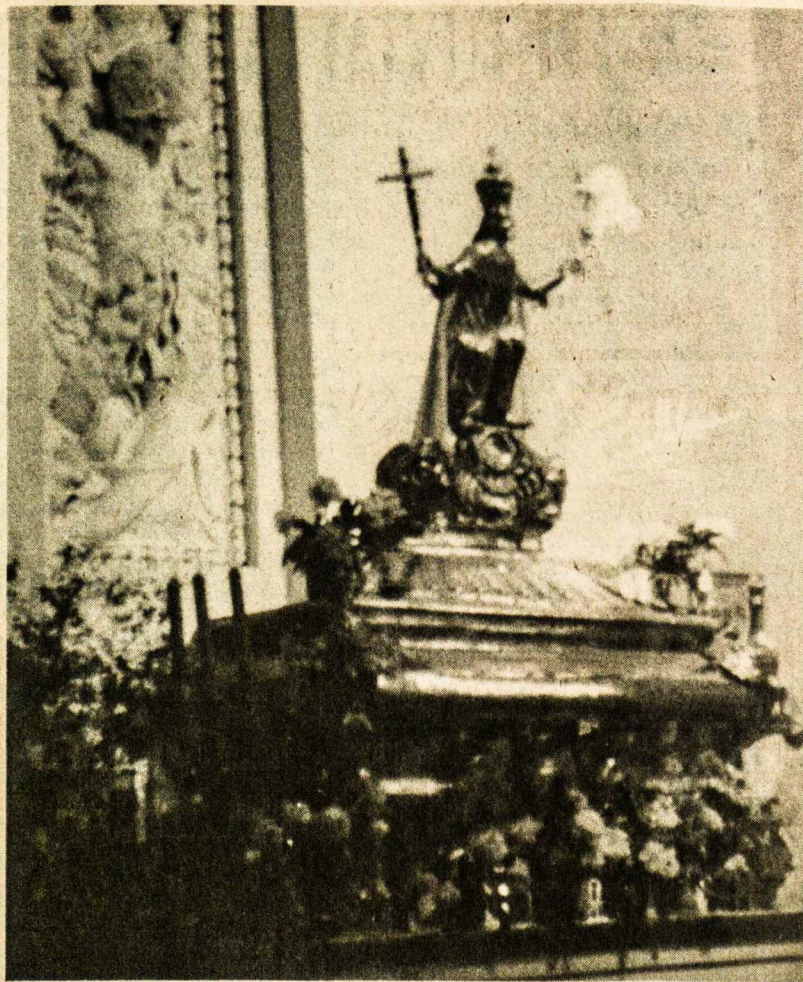
LOUISTEMPOREALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529





Is Vilniaus katedros ištremtas šv. Kazimiero karstas yra laikomas šv. Petro ir Povilo šventovėje Antakalnyje. Nuotraukoje matyti pilnas jo vaizdas

IS POGRINDŽIO "AUŠROS" 37 NUMERIO

Judo grašių vergai

Visi, kas tik bando pasakyti teisingesnį žodį, kas į viešumą iškelia smurto ir saugaus teisės, — apsaukiami šmeižikais, eskremistais, net užsienio agentais. Parsidavėlių etiketė segama ne tik mūsų išeiviams, laisvame pasaulyje ginantiems Lietuvos laisvės bylą, bet ir čia gyvenantiems drąsiems vyrams ir moterims, drįsusiems pasipriešinti saivaliautojams, įstatymų laužytojams, žmogaus teisių pažeidėjams.

Tačiau iš tikrųjų viskas yra kaip tik atvirkščiai. Tikrieji lietuvių tautos išdavikai ir svetimos imperialistinės valstybės agentai yra tie, kurie šiandien, tautai taip sunkiomis sąlygomis kovojanti gyvybinę kovą, vykdo visus okupanto nurodymus, paklusniai talkina visiems jo sumanymams, šmeižia Lietuvos praeitį, prievarta bruka svetimą ideologiją, luošina jaunimą. Ir tai daro ne tiek iš įsitikinimo, kiek už okupanto rublį. Už Judo grašius liejasi šmeižtų srautas ant Lietuvos Bažnyčios, niekinama praeitis, iškraipomi istoriniai faktai, garbinami "išvadotojai", persekiojami kunigai ir tikintieji, griaujami krikščiai, kurstomas nepasitikejimas žmonėmis.

Kiek mokytojų šiandien negali nurimti, pamatę vaiką nuėinantį iš bažnyčią, kiek žurnalistų įvairiose redakcijose laisto rašalą bandanti baltą paversti juodu, o juodą baltu! Kiek paskaitininkų prievarta bruka svetimą ideologiją! Ir vis dažniausiai dėl rublio, dėl karjeros, geresnės vietos ar vardo. Net rašytojai ir poetai neišvengia pareigos pasimylėti prie naujų dievukų aukuro. (O kai kurie net didesnę savo kūrybos dalį paverčia tik šiuo smilkymu. Tai pats patikimiausias būdas užtikrinti greitą kngos pasirodymą, "aukštą" įvertinimą, gerus honorarus). Retas mokslinis straipsnis neturi tuščių ritualinių sakinių apie tarybinio mokslo suklestėjimą, tik dabar susidariusias sąlygas vystyti tai ar kitai mokslo šakai, partijos ir vyriausybės rūpinimąsi kultūra ir t.t.

Visur linkuojama, pataikaujama, meluojama, klaidinama. Ir visa tai galima vadinti tarNAVIMU savo tautai, savo liaudžiai, nacionalinei kultūrai?! O tie, kurie bando prieš visa tai kovoti, prieštintis švenčiausių žmogaus teisių neįgėjams ir tautos kultūros vertybių žalotojams, vadinami atsilikėliais, šmeižikais ir imperialistų agentais.

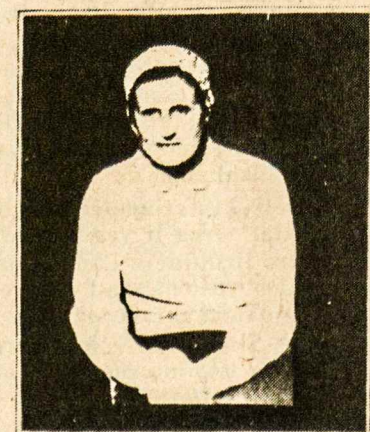
Bolševikams jų įprasta viską versti aukštyn kojom. Jei okupaciją jie gali vadinti išlaisvinimu, prievartinį valstiečių įbaidžiavinimą savonrišku stojimu į kolūkius, beato-dairišką ginklavimąsi ir brovimąsi į svetimus kraštus kova už taiką, jei gali net kruviniausių savo darbų išsiginti ir aukas vadinti žudikais, — tai nieko jiems nereikia pasidavėliais ir agentais pavadinti vi-

sus tuos, kurie iš tikrųjų nenori parsiduoti jiems patiems. Aničas, Balsys, Laurinčiukas ir bet kuris kitas dabartinės rusiškos religijos apaštalas, kaltinantis savo teises beginančius tikinčiuosius ar besisielojančius savo tautos ateitimi išeivius, yra tik pilstytų iš tuščio į kiaurą, palyginus su tais, kurie ateina praktiškai vykdyti jų skelbiamų idėjų.

Salia nesiliaujančios, įkėrėjusios ir todėl mažą, palyginus, poveikį tedarančios propagandos stovi kitas, didelis ir galingas, naujas, net užsienio technika aprūpintas milžiniškas saugumo aparatas. Jis veikia ne tik su tiesioginiais savo darbuotojais ir agentais, bet ir su jam pavaldžiais teismais, kalėjimais, net psichiatrinėmis ligoninėmis. Ši mašina veikia irgi be paliovos ir be sutrikimų. Ko neįstengia padaryti Pečiūra, Aničas, Balsys ar kiti "ideologai" savo plunksna ar liežuviu, ko nepalaužia Anilionis ar vykdomųjų komitetų pirmininkai administracinėmis priemonėmis, — tą užbaigia saugumas "veiksmingesnėmis" priemonėmis. Saugumo rankose patičios "įtikinamiausios" propagandos ir agitacijos priemonės. Tai patikimiausias komunistinės ideologijos ramstis. Be šių priemonių, kaip supuvers grybas, susmuktų ne tik visa ideologija, politinė-moralinė partijos ir liaudies vienybė, tautų "draugystė", bet ir pati tarybinė santvarka. Kaip komunizmas plėsti pasauliniu mastu patikimiausia priemonė yra tarybiniai tankai ir raketos, taip viduje jį palaikyti — didžiulis ir visa apimančias saugumo aparatas. Šis aparatas triuškina ir mūsų tautą. Ką "ideologinio fronto" darbuotojai tik nori padaryti, bet neįstengia, ką jie tik pradeda, tą šis aparatas užbaigia. Po paskaitininkų ir žurnalistų ateina saugumo darbuotojai ir "ima jauti už ragų"...

Gaila, bet ir šiam darbui atsiranda taktininkų ir padėjėjų. Tai Judo kruvinų vergai. Tai patys tikriausi užsienio agentai — vienos iš kruviniausių agentūrų agentai.

V. Silvyis



JADVGA BIELIAUSKIENĖ, mokiusi jaunimą mylėti Dievą ir tėvynę, nuteista (1983.V.20) 7 metams. Bausmę atlieka Mordovijos lageriuose.

Karalaitis Kazimieras (vos 26 metų) palaidotas Vilniaus katedros šiaurinėje koplyčioje. Gediminaitis pargrįžo į Gedimino miestą, kurį prieš 98

Su kryžium ir lelija amžinai tautoje

JUOZAS KRALIKAUSKAS

Kovo 4-ji irgi buvo prieš 598 metus. Tadien 1386 m. Krokuvos pilies katedroje Jogaila vainikuotas Lenkijos karaliumi. Tai buvo lemtingoji diena ypač Lietuvai. Jogaila — vienas iš 19-kos DLK Algirdo (12 sūnų ir 7 dukterys) vaikų — lietuvis, šv. Kazimiero senelis.

Šv. Kazimiero senelė — Sofija Alšėniškė-Jogailienė — irgi lietuvi. Vytauto D. žmona Julijona buvo Sofijos teta (tėvo sesuo). Tėvui mirus, ją globojo Vytautienė. Dukterėčią Sofiją ("Sonką") Vytautas D. išpiršo karaliui Jogailai. Sofija — septyniolikametė, o Jogaila — per 70 metų. Vestuvės įvyko Naugarduke 1422 m.

Šv. Kazimiero tėvas — karalius Kazimieras IV Jogailaitis: aukštas, lieso pailgo veido, plikas, truputį šveplas, nemokėjo rašyti, kaip ir jo tėvas karalius Jogaila. Nuosaukis tiesiakalbis: anot Lietuvos stačiatikių — "teisingas ir geras", anot vokiečių — "išmintingas, protingas valdovas". Aistringas medžioklės mėgėjas, dosnus ir pamaldas. Lietuva valdė 52 metus.

Šv. Kazimiero motina — Elzbieta Habsburgaitė, imperatoriaus Albrechto II Habsburgo dukte. Gerai išauklėta, mokėjo rašyti, labai pamaldė, aukštą vertino vokiškai katalikišką kultūrą. Per 38 vedybų metus susilaukė 12 vaikų, užaugino 11: 6 karalaitis ir 5 princesės.

Svarbiausias karalaitis Kazimiero mokytojas buvo kan. Jan Dlugosz (1415-1480), lenkų istorikas, "Historia Polonica" autorius.

Karalaitis Kazimieras buvo gabus ir tapo gerai išlavintas. Gražiai rašydavo gotiškais raidėmis, labai panašiai į kan. Jono Dluogošo rašyseną. Energingas, valingas, teisingas ir didžiai pamaldas. Šviesi ir kilni asmenybė.

Lietuvoje (Vilniuje, Trakuose, Medininkuose) karalaitis Kazimieras gyveno šešiais protarpiais. Pirmąkart į Vilnių atvyko jau 17 metų ir čia praleido 1475 m. Velykas. 1476 m. Kalėdoms karalius su sūnumis Kazimieru ir Jonu Albertu atvyko į Vilnių ir praleido čia keletą mėnesių. 1477 m. gavėnios metu karalaitis gyveno Trakuose.

1481 m. pavasarį Maskvos valdovas Ivanas III buvo klastingai paruošęs Lietuvoje sąmokslą: nužudyti karalių Kazimierą IV ir jo sūnus (Kazimierą ir Joną Albertą), o Lietuvos žemes prijungti prie Maskvos. Žudynė turėjo įvykti per kunigaikščio Feodoro Bielskio vestuves, kai išvyks į medžioklę. Bet sąmokslas buvo laiku sušeltas. Vilniaus ir Trakų vaivada teismui nusprendus, rugpjūčio 20 d. buvo prie Neries brastos nukirtos galvos kunigaikščiams — Mykolui Oleikaičiui ir Jonui Alšėniškiui. Feodoras Bielskis spėjo pabėgti į Maskvą. Tas sąmokslas karalaitiui Kazimierui bus palikęs labai gilių įspūdį. Sąmokslininkai buvo stačiatikiai, išdavikiški kunigaikščiai, pasidavę Maskvai. Karalaitis bus neįaukiai patjęs ilgą plėšrą Maskvos ranka. (Maskvos įkūrėju 1156 m. laikomas Suzdalis kng. Jurgis Ilgarankis).

1483 m. gegužės mėn. karalaitis Kazimieras jau šeštą kartą Gedimino mieste. Didžiulius kunigaikštijos kanceliarijos ejo kancelerio pareigas.

1483-84 m. žiemą karalaitis Kazimieras jau sunkiai sirgo plaučių džiova Gardino pilyje, aukštame Nemuno krante ties Gardinės žiotimis. Prieš plaučių džiova anuomet gydytojai buvo bejėgiai. Kovo pačio pradžioje karalaitis jau gulėjo mirties patale. Tėvas karalius (57 metų) buvo atskubėjęs iš Liubino. Motina karalienė (48 metų) slaugė sūnų ir tą paskutiniąją naktį. Buvo 1484 m. kovo 4 d., ketvirtadienio tik vos apyaušris. Žvakės varant numirė karalaitis Kazimieras...

Karalaitis Kazimieras (vos 26 metų) palaidotas Vilniaus katedros šiaurinėje koplyčioje. Gediminaitis pargrįžo į Gedimino miestą, kurį prieš 98

metus dėl karūnos ir moters paliko jo senelis Jogaila. Katedros šiaurinė koplyčia imta vadinti Capella Beati Casimiri. 1506 m. joje palaidotas Kazimiero brolis karalius Aleksandras, o 1545.VI — DLK Žygimanto Augusto žmona Elzbieta (19 metų), ir 1551.V — antroji jau karaliaus Žygimanto Augusto žmona karalienė Barbora Radvilaitė (30 metų). Po to koplyčia dažniau vadinta Karališkąja.

Sventuoju Kazimierą paskelbė popiežius Klemensas VIII 1602.XI.7, į Romą nukelivus Vilniaus kapitulos kan. Grigaliui Svencickiui su vysk. Benedikto Vainos prašymu: davė breivę ir raudono aksomo šv. Kazimiero vėliavą. 1604 m. pavasarį pargrįžo į Vilnių kan. Svencickis su Romos pripažinimu. Tris dienas Vilniuje kunkuliavo džiaugsmas: gegužės 10, 11 ir 12. Milžiniškos procesijos liuliavo gatvėmis, išpuoštomis vartais. Organizuotai ejo visos universitetas. Minios katalikų iš visos Lietuvos. Šv. Kazimiero vėliavą nešė ir nešė pats Leonas Sapiega, Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos kancleris bei Vilniaus vaivada, galingiausias Lietuvoje.

Gegužės 11 d., paskelbus popiežiui breivę, atidarius šv. Kazimiero karstą ir atlaikius iškilmingas pamaldas, prie rinkos pašventintas kartinis akmuo šv. Kazimiero šventovei. Ji buvo 1604-15 pastatyta: pirmasis ir didžiausias baroko pastatas Vilniuje. (XX š. vidury bolševikai, ciniškai pasityčiodami, joje įsteigė ateizmo muziejų).

Anuomet sumanyta įrengti puošnią koplyčią šv. Kazimiero kultui, podraug ir karaliams mauzoliejų pietinėje katedros pusėje. 1624-1636 m. buvo pastatyta tikra dailybė. Marmuras, porfyra, auksas, sidabras, freskos, stiukai. Kampe taurės pavidalo sakykla iš panaukštos skardos. 1636.VIII. 14 vėl buvo milžiniškos procesijos Vilniaus gatvėmis, išpuostomis vartais. Tadien šv. Kazimiero relikvijos buvo pirmąkart procesijos iškilmingai įneštos į koplyčią. Kripton po šv. Kazimiero koplyčia buvo perkelti karaliaus Aleksandro, Elzbiotos ir Barbaros Radvilaitės karstai.

1655 m. pavasarį Rusijos caras Aleksej Michailovič užsiundė savo armijomis Lietuva. Vieną vedė Jakob Čerkaskij (kabardietis Uruskanmuras), antrą — Vasilij Seremetjev ir trečią (kazokų) — Ivan Zolotarenko.

Rusai plėšė ir degino miestelius bei kaimus, žudė, niekino moteris. Užgrobtą turtą ir paliktus gyvus tremė į Rusiją. Į sostinę lėkė kraupios žinios. Vilniuje kilo panika ir šamysis. Bėgo iš miesto ir gabenosi savo turtą kas tik be išgalės. Galvotrukčiais dūmė į Krailaučių ir kitus Prūsijos miestus didikai, bajorai, pirkliai, meistrai, dvasininkai...

1655 m. rugpjūčio 8 d. į Vilnių įsiveržė Ivano Zolotarenkos kazokai ir Uruskanmurus maskolių gaujos. Pirmą kartą Lietuvos istorijoje Vilnius buvo prieš užimtas. Buvo ketai kryžiuočiai priartėję, net ir apsupę, bet niekad neužėmė...

Rusai bei kazokai žudė, plėšė, draskė moteris ir paugles. Kirviais kapojo šventovės altorius, skaldė rūsiuose karstus. Vežė iš Vilniaus ką tik rado vertingiesni.

Degino Vilnių 17 dienų ir naktų. Mirė siaube klykdami mūsų protėviai, arkliai, šunys... Žuvo daug istorinių brangenybių bei paminklų ir apie 14.000-16.000 žmonių. Grožybė žydėjęs Vilnius tapo milžiniška pelenų ir griuvėsių baisenybe...

Caras Aleksej, atvykęs pasiskelbti didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu, neberado kur Vilniuje apstoti. Skubiai Panerių pušyne jam įruošė palapinę...

Katedros brangenybes, siaubūnas artėjant, apsiėmė nugabenti į Karaliaučių savo valtimi už 600 auksinų Naugarduko kaštelionas Mikalojus Jundzila. Deja, užtruko, ir vos tik išplaukė iš Vilniaus, užklupo Zolotarenkos kazokai. Ir pra-

žuvo visiems laikams Jogailos dovanota taurė, Vytauto D. dovanotas altoriui kryžius iš aukso ir sidabro, išpuoštas brangiais akmenimis; Alberto Gostauto dovanotas kielikas, kurį Mišioms vartojęs šv. Adalbertas, ir daug kitų istorinių brangenybių. Katedros viduje iš altorių ir antkapių bei karstų beliko tik krūvos skeveldrų. Vytauto D., jo brolio Žygimanto ir kitų karstai bei antkapiai išnyko amžinai...

Karstą su šv. Kazimiero relikvijomis (ir kas buvo įmanoma iš jo koplyčios) prel. Jurgis Bieloworas pačiu laiku pavarkė slapta išvežti toli nuo Vilniaus: į Rožaną, palei vieškelį iš Slanimo į Gardiną, į Sapiegų rezidenciją, kurią saugojo keli šimtai karių. Jie saugojo ne tik šv. Kazimiero karstą: šiuose rūmuose buvo Sapiegų giminės archyvas, biblioteka ir daug vertybių.

Vilniuje šv. Kazimiero koplyčioje rusai viską išvartaliojo, išgriozdė, suniokojo. Stiuko ir marmuro puošmenas sunaikino. Sienose buvusias Giacinto Campana freskas sudirbo: viena — šv. Kazimieras priima iš angelų kryžių ir leliją, antra — šv. Kazimieras tarp angelų gieda himną "Omnis die dic Mariae". Sunaikino ir Strobolio freskas.

Vilnių išlaisvino didysis Lietuvos etmonas bei Vilniaus vaivada Mykolas Kazimieras Pacas 1660 m. vasarą, tačiau stiprus rusų būrys Aukštojoje pilyje atsilaikė iki 1661 m. Velykų.

Katedros rūšiai buvo pilni purvino vandens: rusų komendantas Mysieckoj įsakė ne tik papildomai nudeginti Vilniaus priemiestius, bet ir užtvėnti Vilnių, kuri užliejo apylinkėje visus rūsius. Kapitula rado katedrą baisingai nusiaubtą, priterštą ir išniekintą. Dėl to šv. Kazimiero karstas tegalėjo būti vėl į Vilniaus katedrą įneštas tikiai 1663 m.

Vilniaus išvadavimui atminčių vysk. Jurgis Bieloworas įsteigė ties Verkiams kalvarijas, padovanodamas 7 valakus žemės (apie 120 ha). Tai ant kalvėlių miške kryžiaus kelio koplytėlės, kuriose pavaizduotos Kristaus kančios scenos tapybiškai ar skulptūriškai. Tarp Neries ir Trinapolio kalvarių stotelės, vedančios vis aukštin — į šv. Kryžiaus šventovę.

Vilniaus išvadavimo atminimui Mykolas Kazimieras Pacas — religingas viengungis kunigaikštis bei karvedys pastatydino Antakalnyje šv. Petro ir Povilo šventovę (1668-76 m.), vieną gražiausių visoje Rytų Europoje. Į šią šventovę 1953 m. gegužės mėn. buvo prievarta perkeltos šv. Kazimiero relikvijos iš jo koplyčios. XX š. viduryje Vilniaus katedra buvo vėl išniekinta, paverčiant ją "paveikslų galerija". Tuomet naktį "pažan-gieji" užsikorė ant katedros stogo ir nuo frontono viršaus nuvertė visas tris Riggi skulptūras. Aukštos vertės meno kūriniai, sunkiai atsitenkę į cemento grindinį sudužo į skeveldreles.

Vilniaus katedra nuo XIV š. iki pat XX š. vidurio buvo VILNIAUS KATEDRA. Vytautas D. ir jo brolis Žygimantas, šv. Kazimieras ir jo brolis karalius Aleksandras, karalienės, daugel istorinių įžymių palaidota čia, Vilniaus katedroje, o ne kokioje... "paveikslų galerijoje"...

Tad sustojęs Gedimino aikštėje prie varpinės (XIV š.) ir žiūrėdamas į buv. katedrą, kaipgi neatsimintum iš liturgijos:

"IR NAKTIS BUS MANO APSVIETIMAS".

Piano technikas

A. BRIČKUS

gali sutvarkyti jūsų turimus pianinus, pagelbėti juos parduoti arba parduodant.

Skambinti 762-6128 Toronto.

Bookbinding Studio

"SAMOGITIA"

meniškai įraš knygas bei žurnalus. Savininkas — lietuvius. Telefonas 625-2412

P. O. Box 1343, Postal Station "B" Mississauga, Ontario L4Y 4B6



Taip vaizduojamas Lietuvos globėjas šv. Kazimieras pavergtoje Lietuvoje fotografiniu būdu pagamintame atvirkte

Žmogaus teisės Baltijos šalyse

Prof. Vytauto Vardžio studija vokiškame žurnale

V. Vokietijoje veikiantis Baltiečių institutas išleido atskiru leidiniu profesoriaus Vytauto Vardžio studiją vokiečių kalba — "Žmogaus teisių klausimas Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje". Tai 30 puslapių atspaudas iš instituto metrašio "Acta Baltica" 22-jo tomo.

Oklahomos universiteto politinių mokslų skyriaus dekanas prof. V. Vardys nagrinėja žmogaus teisių gynimo sąjūdį Baltijos respublikose, kaip opozicines kultūros reiškinių Sov. Sąjungoje. Todėl pirmame studijos skyriuje autorius palygina sovietinių disidentų ir Baltijos žmogaus teisių sąjūdį.

Aplamai, opozicija prieš sovietinę santvarką Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, rašo profesorius Vardys, turi gilias ir stiprias baltietiškas šaknis, tačiau šiuolaikinis žmogaus teisių sąjūdis, kurį laikraštinė spauda pavadino disidentizmu, buvo labai paveiktas Maskvos rusų intelektualų pavyzdžio. Be to, baltiečiai pasimokė ne tik iš rusų, bet ir iš kitų tikiybinių bei tautinių grupių, kaip baptistai, žydai, Krymo totoriai. Baltijos šalių kitamincius su maskviečiais ir kitais teisių gynėjais sieja bendras nusistatymas taikingai kovoti sovietinio teisėtumo remuose.

Ypač riša baltiečius su ukrainiečiais bendras tautinio suverenumo reikalas. Nors rusai disidentai baltiečių siekimus remia, tačiau jiems Baltijos šalių nepriklausomybė yra tik šalutinės reikšmės dalykas bendroje kovoje už žmogaus teises Sov. Sąjungoje.

Baltiečių pasipriešinimas sovietiniam režimui prasidėjo nuo pirmųjų sovietinės okupacijos metų. Ypač didelę reikšmę turėjo atstovėlius metus trukusi Lietuvoje ginkluoto pasipriešinimo kova, kuri Estijoje ir Latvijoje buvo daugiau atsitiktinio pobūdžio.

Į kovą už tikiybės teises Lietuvos katalikai įsitraukė tuojau po rusų ir ukrainiečių baptistų, nuo 1968 metų sudarydami patį stipriausią pilietinių teisių sąjūdį Sov. Sąjungoje, jeigu vertinsime sąjūdžių stiprumą pagal surinktų protesto parašų skaičių.

Kitame studijos skyrelyje prof. V. Vardys nagrinėja baltiečių protestų pagrindines temas. Visų pirma jie remia demokratijos reikalavimu. Ypač pabrėžiamas tautinių teisių klausimas. Susirūpinimas gimtosios kalbos lygia-teisiškumu, tautinės tapatybės išsaugojimu ir politiniu

apsisprendimu praplečia žmogaus teisių sampratą.

Autorius pabrėžia bendrą demokratijos ir tautiško kilmę. Demokratiniai principai ir institutai aplamai paliojuoja tautinį savarankiškumą ir pataiso nacionalistinius pertempimus, kaip pvz. šovinizmą. Demokratija nori tautiškumu pasinaudoti, o marksistinė-lenininė sovietų sistema siekia tautiškumą galutinai sunaikinti. Dėl to Baltijos šalyse sustiprėjo demokrati-nių ir tautinių jėgų suartėjimas. Šiuo požiūriu ypač reikšmingas 45 baltiečių pareiški-mas, kurį 1979 m. rugpjūčio 23 d. paskelbė 37 lietuviai, 4 estai ir 4 latviai, prašydami panaikinti Hitlerio ir Stalino 1939 m. susitarimo padarinius Baltijos kraštuose. Žmogaus ir tautos teisių sąjūdis stiprumą Lietuvoje rodo gana gausi pogrindžio spauda.

Pagaliau trečiojo studijos dalyje prof. V. Vardys baltiečių teisių sąjūdį sieja su tarptautine aplinka. Komunistiniai vadai gerai žino, koks opozicinis sąjūdis reikišiasi Baltijos kraštuose, bet dėl to nekaltina savo sistemos, tikiai "varkų imperialistus", "buržuazinius nacionalistus" užsienyje.

Prof. V. Vardys pabrėžia, kad opozicinė baltiečių kultūra yra autentiškas Baltijos šalių reiškinys, kurį sužadino sovietinės santvarkos nepajėgumas patenkinti Baltijos žmonių reikmes. Be to, baltiečiai visuomet priklausė V. Europos kultūrai. Baltiečių kova už žmogaus teises ir tautos suverenumą nėra vienintelė pasaulyje, tačiau ji yedama sovietinės sistemos sąlygomis, kuriomis bet koks teisėtų reikalavimų pareiškimas slopinamas. Todėl jai sunkiau vesti negu kitose pasaulio dalyse.

Prof. V. Vardžio studija gerai dokumentuota. Penkiasdešimt penkiose išnašose nurodyta daug įvairių šaltinių. Priede išspaudinti dviejų dokumentų vertimai į vokiečių kalbą. Tai minėtas 45 baltiečių pareiškimas Sov. Sąjungos, V. Vokietijos, R. Vokietijos, At-lanto chartą pasirašiusių šalių vyriausybėms ir generalliniam Jungtinių Tautų organizacijos sekretoriui. Antrasis dokumentas — tai 40 estų intelektualų pareiškimas, paskelbtas 1980 m. spalio 28 d. dėl jaunimo demonstracijų Estijoje. Lmb.

V. Stanley Vardys, DIE FRAGE DER MENSCHENRECHTE IN ESTLAND, LETTLAND UND LITAUEN (Sonderdruck aus "Acta Baltica", Bd XXII) 1984.



PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

PROPAGANDINĖ ŠVENTĖ

Sovietinio "išvadavimo" ke- turiasdešimtmečiui buvo skir- ta daug renginių Vilniuje. Lie- pos 13 d. Vilniaus filharmonij- os salėje įvyko vilniškės kom- partijos centro komiteto ir aukš- čiausios tarybos posėdis, su- traukęs visus kompartijos di- džiuos. Jį pradėjo pirmasis Vilniaus miesto partinio ko- miteto sekr. V. Mikučiauskas, džiaugdamasis, kad posėdin at- vyko net keli sovietiniai gene- rolai, jų tarpe — karinės Balti- jos apygardos vadas gen. plk. A. Betehtinas, Baltijos laivyno vadas admirolas I. Kapitane- cas, pasienio apygardos kariuo- menės viršininkas gen. mjr. G. Moisejenka. Garbės komiteta- nu buvo išrinktas maskvinės kom- partijos centro komiteto polit- biuras. Taip pat liepos 13 d. vil- niečiai privalejo pagerbti Anta- kalnio kapinėse palaidotus so- vietų karius ir partizanus. Ten jiems dabar yra pastatytas skulptoriaus J. Burneikos, ar- chitektų R. Dičiaus ir I. Laurušo paminklas. Pučiamųjų orkes- tras grojo V. Maršalovo kompozic- ciją "Didvyrio atminimui". Šokė- jos, skambant R. Racevičiaus muzikai, atliko E. Morkūnienės kompoziciją "Gėlės jums". Kon- certą kapinėse surengė Kauno "Ažuolyno" pučiamųjų orkestras ir Lietuvos liaudies buities mu- ziejus muzikos teatro trupė.

VETERANŲ EISENA

Liepos 14 d. Lietuvos liaudies meno draugija Pilies skersgat- vyje ir šalia esančioje Šiltadar- zio gatvėje, Vilniaus senamiest- tyje, surengė savo meistrų tapy- bos parodą, taip pat skirtą so- vietiniam Vilniaus "išvadavi- mui". Jai buvo sutelkta beveik 350 paveikslų, vaizduojančių tą "išvadavimą". Pagrindinis dē- mesys betgi teko tą pačią dieną Vilniuje įvykusiom sovietinio karo veteranų eitynėm. Senstan- čias jų krūtines puosė ištiesos virtinės ordinių bei medalių. Pirmiausia jie rožėmis ir gvaz- dikais papuošė V. Lenino pa- minklo papėdę, o paskui Kom- jaunimo gatvę nužygiavo prie paminklo sovietų partizanams ir pogrindininkams. Ten buvo suorganizuotas jaunimo susi- tikimas su karo veteranais. Kal- bėjo Vilniaus miesto komjau- nimo komiteto I. sekr. S. Gar- bauskas, vyr. "Komunisto" žur- nalo red. G. Zimanas, dėl kurio neapdairumo ir provokacijos vokiečiai sudegino Pirčiupių kaimą su gyventojais, vilni- šken aukščiausiojo tarybom iš- rinkta J. Vito gamybinio kailių susivienijimo siuvėja T. Še- mis. Čia buvo pasiūlytas ir pri- imtas atsisaukimas į sovietų oku- puotos Lietuvos jaunimą. Pro- pagandinės iškilmės užbaigtos liepos 18 d. visuotine politine diena. Gamyklose tada laikėsi kompartijos didžiūnai, II D. ka- ro ir partizaninio sovietų są- jūdžio veteranai. Buvo giriami Maskvos laimėjimai, "atnešusie- ji laisvę Europos tautoms", puo- lamas JAV prez. R. Reaganas, kuris "skatina ginklavimosi var- žybas, į Europą gabena branduo- linį ginklą nešančias raketas,

siekia militarizuoti kosmosą". Apie sovietines trigalves "SS-20" raketas, nukreiptas į V. Euro- pos miestus, niekas netarė nė žodžio.

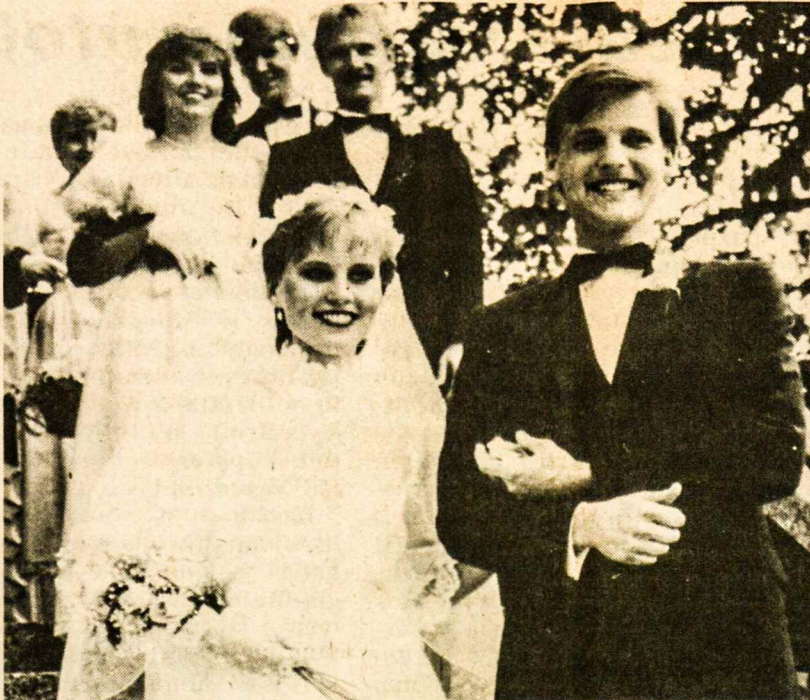
VOGĖ PAMINKLUS

"Tiesos" atstovas Gediminas Pilaitis, apsilankęs Kretingoje, Skuode ir Joniškėje, liepos 6 d. laidoje paskelbė rašinį "Su- akmenėjusi sąžinė", liečiantį paminklų vogimą iš kapinių bei kapinaičių. Iš Žagarės kapinių dingio trys paminklai. Paminkli- nio akmens su išraižytomis miru- sių giminačių pavardėmis pasi- gedo Žilalės rajono Kaltinėnų miestelio gyventojas Ona Sungai- laitė. Keli šliuoto granito pa- minklai paslaptinai išnyko Kė- dainių rajone ir netgi Latvijos Blindinės apylinkės kapinai- tėsė. Vagių gauja susekė Ma- žeikių rajono autoinspektoriai K. Tendzegolskis ir L. Racevi- čius, ankstyvą rytą sulaukę švie- sos spalvos "Žigulius", kuriais važiuoja trys vyrukai. Išmetus užpakalinį atlošą, jie vežėsi paminklinį akmenį su latviškais įrašais. Teisinio, kad akmuo esąs Latvijoje gyvenančio gim- naičio, prašiusio jį nuvežti į dirbtuvę. Inspektoriai nepati- kėjo ir tuos vyrukus nugabeno milicijos skyriun. Kol buvo tik- rinami vairuotojo dokumentai, pranyko vienas bendrakelei- vis — klaidėdiets Mindaugas Urbonas. Liko tik kretingiškiai Arūnas Laučys ir Algirdas Žvinklys. Tada paaiškėjo, kad paminklų vagių gauja buvo su- organizavęs ketvirtą amžiaus dešimtį įpusėjęs M. Urbonas, jau bausias pataisos darbų sto- vykla už spekuliaciją, žmonių apiplėšimus. A. Laučys gaujon įsijungė pagalbinį darbininku. "Žigulį" savininkas A. Žvink- lys — vežiku. Kapinėse pavogti paminklai būdavo persliufuoa- mi, pergraviuojami, pritaiko- mi naujiems klientams. Du to- kius paminklus savo seneliams pagerbti įsigijo Mosėdžio akme- nų muziejaus darbininkas V. Baltiejus, juos pirkio ir kiti as- menys. Teismo suole atsidūrė du jaunuoliai — A. Laučys ir A. Žvinklys. Pirmąjį Joniškio ra- jono liaudies teismas nuteisė laisvės atėmimu dvejim metam ir šešiem mėnesiam, antrąjį — trejiam metam. Atplido tebelau- kia pabėgęs ir lig šiol nesuras- tas gedingos vagių gaujos vadas M. Urbonas.

UŽDARYTA PIRTIS

Šilutės rajono gyventojas P. Abrutis pasigenda Švėksnoje nuo seno buvusios pirties, ku- ri dabar yra uždaryta. "Tiesos" redaktorius jis klausia: "No- rėtume žinoti, kada ji vėl pra- deiks veikti". Redakcija talkon pasikvietė Šilutės rajono žemės ūkio valdybos viršininką A. Ci- žauską. Pastarasis nepradžiūgi- no P. Abručio. Atrodo, senoji pirtis nebus atidaryta, nes ją turės pakeisti nauja pirtis su skalbykla, kurios projektas jau ruošiamas. Statybą planuojama pradėti sekantisiais metais. Prak- tika rodo, kad tokios statybos kartais trunka keletą metų.

V. Kst.



ALDONA GEDRIMAITE ir LINAS BUTKYS po jungtinių Kanados Hamiltone 1984.VI.23

Hamilton, Ontario

GEGUŽĖS IR BIRŽELIO MĖNE- SIAI skautėms-ams buvo labai darbingi. Gegužės pabaigoje Dai- navos stovyklavietėje vėl vyko vi- šų laukiamos skautiškos sutikti- vės "Vilnius", į kurias nuvyko 13 skaučių-tų ir vadovė vyr. sk. A. Krivinskaitė, rūpestingai globo- jami ps. A. Aušrotos. Birželio 9-10 d.d. įvyko darbo metų užbaigia- moji iškyla Giedraičio medžioto- jų ir žūklautojų klubo vietovėje.

Iškylos programa buvo rūpestin- gai paruošta vyr. skaučių ir vyčių būrelio, vadovaujamo sk. vyčio A. Stanaičio. Iškylautojų matinimu rūpinosi vyr. sk. Ramona ir Dana Ciparytės ir sk. vytyt T. Stanaičis. Pionieriško pobūdžio progra- mą pravedė vyr. sk. K. Aušrotaitė, E. Rukšenaite ir sk. vytyt A. Sta- aičis. Iškyla pradėta šeštadienio rytą tautinės ir tunto vėliavų iš- kelimu. Vakare, iškylautojams ir tėvams dalyvaujant, jos buvo iš- kilmingai nuleistos. Tuntininkė negalėjus iškyloje dalyvauti, Ka- nados rajono vadeivė s. A. Baltaki- enė pasveikino iškylaujančius ir painformavo apie vasaros sto- vyklą Romuvoje. Vėliavų nuleidi- mo iškilmės pravedė tunto adju- tantė vyr. sk. A. Krivinskaitė. Lau- zų programa rūpinosi vyr. sk. L. Mačytė ir S. Stonkutė.

Jaunesniems iškylautojams su- migus palapinėse, buvo atlikti vyr. skaučių ir sk. vyčių žūdziai, kuriuos pravedė s. A. Baltaki- enė ir ps. A. Aušrotas. Įžodyje daly- vavo keli vyčiai iš Toronto ir vyr. sk. A. Aušrotas. Įžodyje vyr. sk. A. Krivinskaitė ir sk. vyčių būrelis padidėjo dviem vyr. skautem ir trimis sk. vyčiais. Sekmadienio rytul astant, 9 pri- tyrė skautai-ties kandidatatai davė įžodį, kurį pravedė jų vadovė vyr. sk. A. Krivinskaitė.

Įžodžiais buvo baigta žiemos veikla, o įvairiais užsiėmimais pasirušta vasaros stovyklai Ro- muvoje, kurioje stovyklavo apie 20 skaučių-tų ir vadovė vyr. sk. A. Krivinskaitė. Jaun. skautų va- dovo pagalbininku buvo J. Gedris, gailestingąja seserimi vienai sa- vaičiai — A. Gedris. Stovyklos vir- šininkės pareigas ėjo Kanados rajono vadeivė s. A. Baltaki- enė.

Dėkojame Giedraičio klubo va- dovybei už leidimą nemokamai naudotis ne tik vietove, bet ir patalpomis. Skautiška padėka vi- siems, kurie bet kokių būdu pri- sidėjo prie mūsų veiklos.

"Sirvintos-Nemuno" vadija

SLA 72 KUOPA įrašė jau dvylik- tą laisvės kovotoją — kun. Alfonsą Svarinską Kanados lietuvių fon- de. Tai nepaprastai gražus mos- tas, pagerbiantis kovojančią mū- sų tėvynę. L. F.

London, Ontario

METINĖ ŠILUVOS MARIJOS PARAPIOJIS šventė ir 20-ties me- tų sukakties minėjimas įvyks š. m. rugšėjo 9, sekmadienį, 4 v.p.p. Prasidės iškilmingomis pamaldoi- mis šventovėje, po kurių seks ofi- cialioji dalis parapijos salėje. Bus trumpa paskaita, meninė da- lis ir vaišės. Šiai sukaktčiai ruo- šiamas leidinis albumo pavidalo. Jau baigiamas redaguoti ir bus atiduotas spausdinti.

Šiluvos Marijos parapija nedė- lė, bet tvirta ir veikli, turinti 38 šeimas ir 39 pavienius asme- nis. Beveik visi jau pensininkai. Šioje parapijoje yra daug žymių žmonių: du profesoriai, kurie dė- sto Western universitete (dr. Ro- mas Mitalas ir dr. Kęstutis Vilis), solistė Irena Černienė, muzikė Ri- ta Viliene, tautinių šokių vado- vai Miras ir Dana Chainauskai, gy- dytojai — dr. Antanas Kaveckas ir dr. Edvardas Juodis, dantistės — dr. Pranė Kisieliene ir dr. Dalia Andruonienė-Armstrong, mokyto- jai — Gražina Petrauskienė, Vik- toras Gudelis, Leonardas Eiman- tas ir Eleonora Radzevičienė, gro- žio salono savininkai Pranas ir Danutė Judickai, policijos tarnau- tojas Donatas Černius, verslinin- kas Jonas Butkus, vaistininkės — Viktorija ir Stasė Grigilytės, spau- dos bendradarbis Edvardas Dani- liūnas ir kt.

APGAILĖTINA, kad KLB Lon- dono apylinkės bendruomenė li- ko be valdybos. Įvykusiam susi-

prsidėjo dailiojo lietuviško žo- džio atstovė Izabelė Žmuidzinie- nė iš Ročesterio. Sveikino ir Vito Masiulionio — suaktyvininko su- naus iš Buffalo dvi dukreles.

R. Masiulionis yra vienas uo- liausių lietuvių veikėjų. Linki- me jam dar daug saulėtų metų ir sulaukti nepriklausomos Lietu- vos atstatymo.

PAVERGTŲ TAUTŲ ATSTOVŲ susirinkimas įvyks rugpjūčio 9 d., 8 v.v. Bus aptartas susitikimas su visų Kanados partijų šios rri- ties kandidatais į parlamentą. Taip pat bus renkama nauja orga- nizacijos valdyba. Lenkų atstovė Halina Bučko jau užbaigė savo dvejų metų pirmininkės kaden- ciją. Kor.

Cherhill, Alberta

Prie gražios 43 ir 765 kelio san- kryžs, netoli Cherhill vietovės ir Lac Ste. Anne ežero, apie 90 km į šiaurės vakarus nuo Edmonto- no, šių metų pavasarį nupirko per 70 akrų žemės su trobesiais Ed- vardas Melikauskas.

Tai ilgametis Edmonto ir Prince George, B. C., gyventojas, susi- prates lietuvis, pastovus Lietuvių namų remėjas ir vienas ir neda- gelio mūsų lietuvių kolonijos verslininkų. Jis sėkmingai verte- si tinkavimo amatu, ypač Prince George, B. C., namų bei komerci- nių pastatų statyboje.

Š. m. liepos 22, sekmadienio po- pietę, per 20 Edmontono lietuvių, su valgiais ir gerimais, nuvyko Edvardo aplankyti bei pasveikinti naujai įsigytoje nuosavybėje. Grupės vardu šeimnininką sveiki- no ir bendrą dovaną įteikė KLB Edmontono apylinkės pirm. Al- gis Dudaravičius, pabrėždamas Edvardo, kaip gero tautiečio, sa- vybės.

Išpūdingai atrodo veikianti naftos šulinio pompa, kuri ran- dasi ant Edvardo žemės tik apie 300 pėdų nuo gyvenamo pastato. Juokaudamas šeimnininkas prasi- tarė, kad šią popietę čia veikia 3 pompos — alyvos šulinio, arte- rinio vandens ir alučio statinės...

Nors Edvardas mineralinių tei- sių žemės turtus savo nuosavy- bėje neturi, tačiau vien tik už pri- važiuojimo teisę prie naftos šuli- nio, bendrovė moka jam per \$1000 į metus. Tai neblogas atlygi- nimas už palyginti mažą patarna- vimą.

Linksmi praleista popietė, grojant lietuviškai muzikai bei skambant dainoms, ilgai paliks ne vieno atmintyje. Geros sėkmės, Edvardai, ypač Tavo pamėgtame daržininkavime bei lėkščių rin- kime. Dab. 1984.07.24. Dobilas

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus.

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ont. L9C 2M3



Hamiltono tautinių šokių grupės "Gyvatara" veteranai septintojoje šokių šventėje Klivlande

Nuotr. M. Borusienės

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 20 MILIJONŲ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
Indėlius (P.C.A.) 6%
santaupas 9%
kasdienines palūkanas
už santaupas 8 1/2%
term. indėlius 1 m. 12 1/2%
term. indėlius 3 m. 12 1/2%
reg. pensijų fondo 9 1/4%
90 dienų indėlius 11%
(minimum \$5.000)

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 13 1/2%
asmenines paskolas 14%
Nemokamas pilnas
čekių patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės
drauda pagal santaupų
dydį iki \$2.000.
Nemokama asmeninių
paskolų drauda iki \$10.000.



LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Rygiškį Jono gimnazijos Ma- rijampolėje antrasis devinto- sios 1933-34 mokslo metų abitu- rientų laidos suvažiavimas bir- želio 29-30 d.d. įvyko Klivlande, dr. Juozo ir Birutės Skrinškų re- zidencijoje. Pirmajame suvažiavi- me buvo paminėtas tos laidos keturiasdešimtmetis, o šį kartą penkiasdešimtmetis. Dalyvavo apie 10 bendraklasių iš JAV, Ka- nados ir V. Vokietijos. Suvažiavi- mas pradėtas vaišėmis, kurias palaikino kun. J. Vaišnys, SJ. Pirmiausia buvo prisiminti ir pagerbti mirusieji. Prisimini- mais apie Rygiškį Jono gimna- zijos mokytojus ir mokinius da- lijosi A. Šlekys. Iš jo praneši- mo paaiškėjo, kad iš 18 mokyto- jų tik du tebėra gyvi. Po A. Šle- kio kalbėjo kiti bendraklasiai. Bendraklasių pasitarimas buvo tęsiamas birželio 30 d. Nutar- ta pasiūsti visų pasirašytus svei- kinimus Lietuvoje likusiems bendraklasiams, atsisakyta min- ties išleisti seniau planuotą Rygiškį Jono gimnazijos mono- grafiją. Kadangi jau buvo suteik- ta \$700, ši suma paskirstyta lie- tuviškoms institucijoms: Tautos fondui — \$200, JAV lietuvių fon- dui — \$200, Kanados lietuvių fondui — \$200, Vasario 16 gimna- zijai — \$100. Sekančiu suvažiavi- mu pasirūpins rengėjų komisija, kurioi išrinkti — dr. J. Skrin- ska, kun. J. Vaišnys, SJ, ir A. Šle- kys. Pasiūlytos dvi vietovės — Kanada arba Florida.

Velionies Alfonso Mikulskio atminimui buvo skirtas vienuo- laktinis Onos Mikulskienės kan- klių studijos mokinių ir jų baig- siųjų koncertas birželio 24 d. Lie- tuvių namuose Klivlande. Įvadi- nį žodį tarus Nijolei Kersnaus- kaitė, jame buvo atlikti tik a.a. A. Mikulskio sukurti arba aran- zuoti kanklėmis skirti kūrinių. Studija, įsteigta prieš 19 metų, turėjo beveik 100 mokinių, bet ją baigė ir diplomus gavo tik 24. Šiomet ji susilaukė trijų absol- ventų — Kristinos Kasulaitytės, Lilijos Gelažytės ir Ramos Bu- blytės. Jos šiam koncerte atli- ko: R. Bublytė — poemą "Ant ežerėlio rymojau", K. Kasulai- tytė — poemą "Mergaitės svajo- nės", L. Gelažytė — koncertinę "Vai niekur nėra". Po pirmosios koncerto dalies kalbėjo stu- dijos vadovė O. Mikulskienė ir mu- zikinė patarėja B. Smetonienė.

Švėksniškių draugija Čikago- je 1924 m. įsteigė iš ten kilęs Justinas Čeliasauskas. Po II D. karo Čikagon atvyko daugiau švėksniškių. Draugijai nuo 1968 m. vadovauja Alicija Rūgytė, kuri taipgi yra ir Lietuvių isto- rijos draugijos administratore. Švėksniškių draugija šiuo metu turi apie 300 narių, yra išleidi- si 536 psl. monografiją "Švėksna" su įdomia velionies J. Puzino studija apie šią apylinkę, kurio- je jau priešistoriniais laikais gyveno žmonės. Draugija šiemet švęs 60 metų veiklos sukaktį. Specialiame posėdyje gegužės 29 d. nutarta tą sukaktį paminė- ti spalio 21 d. Jaunimo centre akademine bei menine dalimi ir vaišėmis. Sukakties proga bus išleista Stasės Petersonienės "Skomantų piliakalnio legenda".

Argentina
Kun. Juozas Petraitis, MIC, lietuvių Aušros Vartų parapi- jos klebonas Buenos Aires prie- miestyje Avelandėje, liepos 4 d. pradėjo kelionę Australijon, kur jis yra paskirtas klebonu mari- jonų tvarkomoje Šv. Kazimiero lietuvių parapijoje Adelaidėje. Vyko per JAV, kur aplankė savo brolių ir seserį bei kitus pažis- tamus. Jam šeimyniškas išleisti- vės birželio 29 d. Aušros Vartų parapijos patalpose surengė ALOS Taryba. Su išvykstančiu kun. J. Petraičiu, MIC, Argen- tinoje praleidusiu 20 metų, at- sisveikino: ALOST vardu — kun. A. Steigvilas, MIC, SLA — R. Sta- lioraitis, Lietuvių centro — J. Miciūdas, Senelių židinio — A. Burba, Šv. Cecilijos choro — B. Blumbergas, laikraščio "Laikas" — O. Kairelienė, kaimynų vardu — P. Sakalauskas.

Brolis Pijus Gudelevičius, MIC, sunkiai serga ir yra paguldytas Alfaro ligoninėje Lanus mieste. "Laikė" rašoma, kad jam reikia kraujo davėjų ir priežiūros nak- timis. Esą prie jo budi argen- tinietės legionierės, bet Aušros Vartų parapija įjiesko ir lie- tuvių.

Australija
Australijos lietuvių pasiekė antrasis "ALB metraščio" to- mas, apimantis lietuvių gyveni- mą šiame krašte nuo 1961 iki 1982 m. Leidinį paruošė redakcinė komisija: vyr. red. V. Baltutis, talkininkai — Izolda Davis, B. Mockūnienė, J. Jonavičius, P.

Pusdešris ir V. Vosylius. Išlei- do Australijos lietuvių fondas su ALB krašto valdyba. Knyga tu- ri ir anglišką skyrį, pateikiantį trumpų Lietuvos istorijos duo- menų, žinių apie ALB, jos struk- tūrą, veiklą Australijoje. Rin- kimo darbus atliko "Mūsų pasto- gės" spaustuvs. Pirmos šio lei- dinio sutiktuvės buvo surengtos liepos 8 d. Lietuvių namuose Melburne. Jose kalbėjo Australi- jos lietuvių fondo pirm. dr. Kazys Zdanis, iš Sydnejaus at- vykęs ALB krašto valdybos pirm. inž. Vytautas Bukevičius, iš Ade- laidės — vyr. red. Viktoras Bal- tutis. Jie pabrėžė, kad "Metraš- tis" yra istorinis lietuviškos veiklos Australijoje dokumen- tas, kurį turėtų įsigyti kiekvie- na šeima. Jo kaina — \$30. Lei- dybos išlaidoms padengti Aust- ralijos lietuvių fondo pirm. dr. K. Zdanis įteikė \$10.000 čekį.

Britanija

DB Lietuvių jaunimo sąjungos valdyba savo trečią posėdį lie- pos 6-8 d.d. turėjo Nottinghame. Dalyvavo: Romas Juozalskis, Al- gis Kuliukas, Gerardas Jakima- vičius ir Vidas Puodžiūnas; ne- galėjo dalyvauti Ingrida Pet- rauskaitė. Buvo išklaustas iš- dininko pranešimas, aptarti ry- šio, naujų narių ir lėšų telki- mo reikalai, planuojami du sa- vaigtaliai — lietuvių ir baltie- čių jaunimo. Veiklai pagyinti bus steigiami nauji skyriai. Pra- džia jau padaryta Nottinghame, kur sudarytas skyriun pirminin- ku išrinktas P. Anušis, sekreto- re — Nijolė Vainoriūtė. Jiedu stengsis sutraukti daugiau apy- linkės jaunimo, išplėsti šio sky- riaus veiklą.

Lietuvių moterų draugija iš- rinko naują valdybą, kurią su- daro: pirm. E. Ciganskienė, na- rės — G. Aleknavičienė, B. Bi- shop, B. Drulienė ir T. Gudliaus- kienė.

Italija

Vatikanas valstybės sekr. kar- dinolas A. Casarolis birželio 28 d. pasiuntė telegramą apašta- liniam Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos admi- nistratoriui vysk. Liudui Povilo- niui, švenčiančiam auksinę kunigystės, sukaktį. Kunigų jis yra išvenčias, 1934 m. birže- lio 29 d. Šios sukakties išvaka- rėse kardinolas A. Casarolis pranešė, kad vysk. L. Povilo- niui asmeninį laišką atsiųs po- piežius Jonas-Paulius II. Tele- gramoje pabrėžiama, kad ja su- kaktuviniukui ir jo vadovauja- mų vyskupijų tikintiesiems per- duodamas ypatingas Šv. Tėvo pa- laiminimas. Pats kardinolas A. Casarolis telegramon įjungė ir nuosirdžiausios savo linkėji- mus, pažadą melstis, kad Dievas saugotų fizines ir dvasines su- kaktį švenčiančio vysk. L. Povilo- nio jėgas, kurios taip reika- lingos Katalikų Bendrijos ir Lie- tuvos gerovei.

Šveicarija

Savaitinėje savo programoje "Visose platumose" Šveicari- jos radijas supažindino klausy- tojus su Baltijos kraštais. Pro- gramą paruošė Lozano laikraš- čio "Dvidešimt keturiuos valan- dos" red. B. Gallandas, neseni- ai apsilankęs Estijoje ir Lat- vijoje. Tad pagrindinis dēme- sys teko joms, bet nebuvo už- miršta ir Lietuva. B. Gallandas pabrėžė dvi tarpusavyje susijus- ias lietuvių ypatybes — tau- tiškumą ir religingumą. Kata- likų Bendrija Lietuvoje, ginda- ma tikėjimą, taip pat yra ir tau- tinių vertybių saugotoja. Švei- caras žurnalistas B. Gallandas taipgi supažindino radio klau- sytojus su sena lietuvių kalba, savita kultūra. Artimiausioje ateityje Šveicarijos radijas pa- našią programą planuoja skirti vien tik Lietuvai.

Vokietija

Metinis Lietuvių kultūros draugijos suvažiavimas įvyko Romuvoje gegužės 18-20 d.d. Pir- miausia Hiutenfeldo parapijos namų salėje buvo atidaryta iš Kanados Vasario 16 gimnazijon darbuotis atvykusios dail. Jūr- tės Batūraitės-Lemkienės tapy- bos darbų paroda. Kliasdesimt kūrinių vaizduoja įvairias gim- nazijos, senosios, pilies, parko bei aplinkos temas. Draugišios valdyba, į savo eiles norėjo įtraukti naujų veidų veiklai su- striptinti, bet buvo perrinkta beveik ta pati. Apžvalginį veik- los pranešimą padarė pirm. A. Palavinskas. Meninę dainų ir šokių programą šeštadienio va- karą surengė gimnazijos moks- leiviai. Sekmadienio pamaldos buvo prisimintus šv. Kazimiero 500 metų mirties sukaktis ir Romas Kalanta, savo gyvybę pa- aukojęs už Lietuvos laisvę.



AUDRA
Travel

kviečia keliauti kartu

10 DIENŲ LIETUVOJE

Liepos 24 Rugšėjo 4
Rugpjūčio 9 Spalio 2
Gruodžio 19

VIENOS SAVAITĖS Rugsėjo 10
VILNIUJE Spalio 2

Skridimai numatyti patogiomis prancūzų ir suomių oro linijomis.
Kelionės lydimos patyrusių palydovų.

Mūsų įstaigoje jūs gausite geriausią patarnavimą:

- sutvarkant dokumentus iškvietimams
- nuperkant automobilius, kooperatinius butus bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje
- tarpininkaujant bei suteikiant ypač gerą finansinę paramą, greitą ir labai naudingą giminėms Lietuvoje palikimų sutvarkymą.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnių žinių teiraukitės nauju adresu:

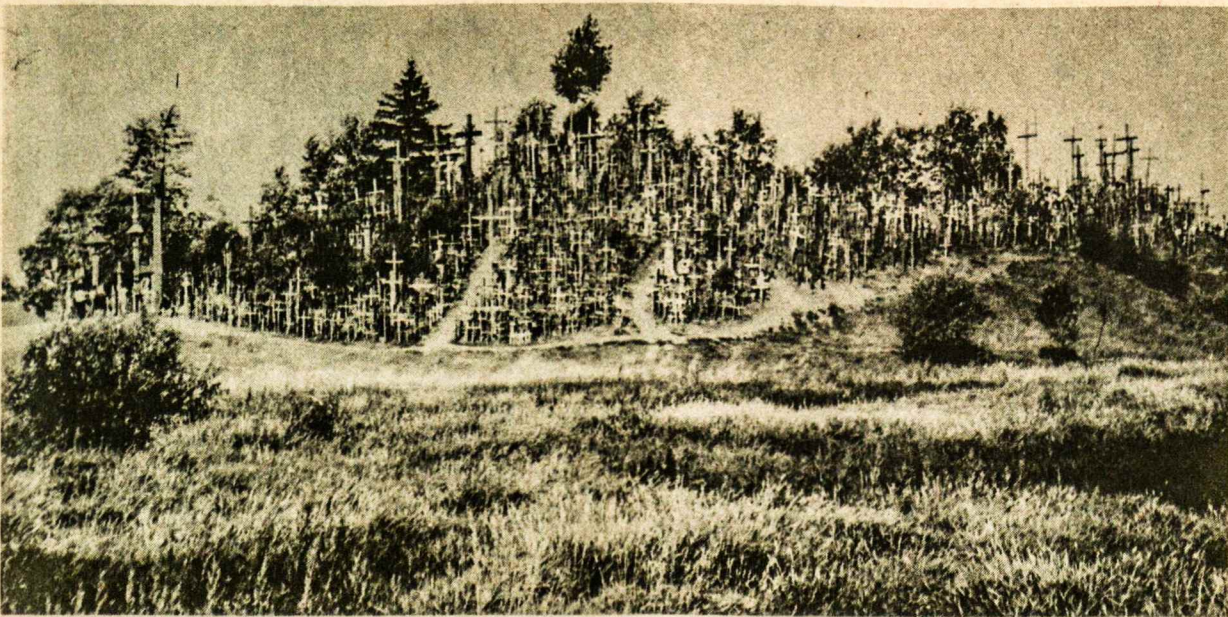
1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060

Telex 06-986766 TOR

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

Savininkė — Audronė Našlėnaitė-Simon



Taip atrodė dabar Kryžių kalnas prie Šiaulių, okupuotoje Lietuvoje. Nuotrauka daryta 1984 metų vasara

Kauno getas "Teisiųjų maište"

Helmuto Raucos byla ir ją sekęs Klaus Barbie išdavimas Prancūzijos teisingumo organams priminė iš naujo pasauliui nacių piktadarystės užkariatuose kraštuose. Yra sakančių, kad jau reikia liautis kėdenuis tą tolimą praeitį. Girdi, kokia prasme tasyt po teismus tuos perkaršusius seniukus. Kiti gi laiko būtinu dalyku nuolatos primint jaunoms kartoms, prie ko veda totalistiniai režimai.

Zuvo milijonai nekaltų žmonių — vyrų, moterų, vaikų. Net ir išgyvenusiems Lietuvoj vokiečiai gėdą istorija miglotai pažįstama. Tiesa, yra buvę nemažai liudininkų pasakojimų — laikraščiuose ir knygos išleistose pavergtoje Lietuvoje. Mums yra pravartu pajieškoti veiklų, išleistų laisvame pasaulyje ir įgalinančių padaryti kai kuriuos palyginimus. Vienas tokių yra LUCIEN STEINBERG knyga "Teisingųjų maištas. Žydai kovoję prieš Hitlerį" (La Revolté des justes. Les Juifs contre Hitler 1933-1945, Fayard 1970). Nors visiškai objektyvumas tokiais atvejais turbūt neįmanomas, jos autoriams pavyko perteikti geto gyvenimo nuotaikas, beviltiškumą, kartais herojiškumo pavyzdžius, ir sukurti (Vilniaus geto atveju) kupinas dramatiškos įtampos scenas. Natūralu ir beveik neišvengiama, kad tuose puslapiuose gausu datų, statistikų, vardų... Bet rašiusiems tai yra istorija, o mums gimtojo krašto praeities dalis.

Akreipius skaitytojų dėmesi į tai, kad šiame aprašyme išreikšiamas žydų požiūris. Norint pažinti šią skaudžią Lietuvos praeities problemą, negalima ignoruoti ir jų požiūrio į pergvyntus įvykius.

VERTEJAS

Laikinoji sostinė

Kaunas (Kovno), Lietuvos sostinė dviejų pasaulinių karų laikotarpyje, buvo pašauktas nuo seno atlikti slavų tvirtovės ant Nemuno, teisingiau — rusų tvirtovės vaidmenį.

Kai Lietuva gavo nepriklausomybę, Kovno tapo Kaunu, ir kai Lenkija pagrobė Vilnių, Kaunas tapo naujos miniatiūrinės valstybės sostine.

Prieš 1939 m. jame buvo maždaug 120.000 gyventojų; apytikriai ketvirtadalis jų sudarė žydai. Santykiai tarp lietuvių ir žydų buvo palyginti geri. Žydai buvo rimtai prisidėję prie Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, palaikydami lietuvius prieš lenkus.

Jei žydų-lietuvių idilė ilgai ir netvėrė, jų santykiai išliko korektiški. (Nuvertus caro valdžią ir sugniužius bolševikų valdžią Lietuvoje, lietuviai atstovavo krašte vyraujančiam ūkininkijos luomui, žydai — miestelėnams, o lenkai vaidino stambiųjų žemvaldžių vaidmenį). 30.000 žydų Kaune, dalyvaudami krašto ekonominiame, socialiniame ir net politiniame gyvenime, sudarė savo tautinę bendruomenę. Kaip ir Lenkijoje Kauno žydija vartojo kasdieninį gyvenimą "jidiš" kalba. Kaune buvo trys žydų dienraščiai, kuriuos leido trys politinės srovės: nuosaukieji sionistai, sionistai darbininkai (žodis "socialistas" būtų skambėjęs nekaip) ir nesionistinės pakraipos nacionalistai. Be to, klestėjo tikrai žurnalų ir kitų spaudinių gausa (žydų ir hebrajų kalbomis), veikė daugybė pasaulietiškių mokslo draugijų. Religinė veikla išsilaikė tame pat lygvyje, kaip ir pasaulietiškas gyvenimas.

Lietuvos sugrąžinimas sovietinei Rusijai atsiliepė prieštarų poveikiu į žydų bendruomenę Kaune ir visoje Lietuvoje. Jei būta Lietuvos nemokomo nušimčio žydų komunistų, tai egzistavo taip pat ir gausi žydų buržuazija, kuri nelaukė nieko gero iš sovietinės valdžios. Faktiniai soviet-

nė valdžia neparodė jokio palankumo šiam elementui. Bet prieš savo norą sovietai atliko keliems tūkstančiams žmonių paslaugą. Kadangi jie buvo apsaukti politiškai nepatikimais, sovietai juos ištrėmė į SSSR gilumą, net į centrinę Aziją. Tokiu būdu daugumai jų pavyko išsigelbėti. Abejotino žmoniškumo elgesys, kurį jie patyrė deportacijos zonoje ir priverstinėje tremtyje, jų neišnaikino. Ir tai buvo jau šis tas.

Vidurinės ir aukštesnės klasės žydai, likę Lietuvoje, sovietinėje santvarkoje, atsidūrė prieš skaudžią dilemą: jiems teko pasirinkti tarp sovietinio režimo, kuriam jie nejaudė simpatijų, ir nacių okupacijos. Nacių Vokietiją skyrė nuo jų keliasdešimt kilometrų, ir Lietuvos žydai neturėjo jokių iliuzijų dėl savo likimo jų naguose. Jie dar negalvojo apie fizinį išnaikinimą, kuris vyko tikrai prasidėjus karui su Sov. Sąjunga, bet žinojo, kad laikui atėjus, jų likimas bus baisus.

Taip jautėsi Kauno žydų bendruomenė tą dieną, kai prasidėjo vokiečių invazija Sovietų Sąjungon.

Vokiečiams atėjus

Kauną užėmė per dvi dienas. Dėl miesto nebuvo kaunamasi; sutriuškintos pasieninės sovietinės kariuomenės daliniai traukėsi visu greitumu. Įžengusi Kaunan vokiečių kariuomenė buvo sutikta miesto gyventojų (bent stambios jų dalies) entuziastingai.

Šie palankūs jausmai ilgai netvėrė, nes žmonės suprato jog vokiečiai ateina ne kaip išlaisvintojai, bet kaip užkariautojai. Tam suprasti reikėjo laiko. Tuo tarpu kai kuriems fašistinio plauko ir naciam palankiam elementui, kurio būta nemažai, atrodė naudinga pasirodyti vertais vokiečių akyse. Tinkamiausia priemonė buvo žudyti ir plėšti žydus. Ir jie davė sau valią.

Susidarė grupės, kurias vokiečiai praminė "lietuvių partizanais". Jas, mūsų manymu, vertėtų vadinti palaidu gaivalu daugiau ar mažiau pajungtų drausmė, kurios pirmomis okupacijos dienomis išžudė tūkstančius žydų guminė lazda, kuolais, kirkių kotais, kartais kulkom.

Grįžkim dar kartą prie SS Standartenfuhrerio Jaegerio pranešimo, kurį esame jau minėję. Jeigu Jaegeris ir nemini skaičiaus žydų, kuriuos "spontaniškai" sunaikino "lietuvių partizanai", pažymi tačiau dvi masines žudynes, įvykusias "Kauen" mieste 1941 m. liepos 4 ir 6 d.d. VI forte. Atseit liepos 4 sunaikinta 416 žydų ir 47 žydės, liepos 6 d. — 2.514 žydų. Jaegeris patikslina, kad kalbama apie egzekuciją, "įvykdytą partizanų, pagal mano įsakymą ir nurodymus".

Kitą dieną po tos antrosios serijos žudynių ("oficialiųjų" mirčių skaičius pašoko iki 2.974; prie jų reikia pridėti maždaug 4000 žuvusių, kurie, nors ir "neoficialiai mirę", buvo nemažiau negyvi) į Gestapo centrą atgabeno penkias žydų žinomas asmenybes. Jas pristatė kažkokiam SS generolui, kurio tapatybė neišaiškinta (tikriausiai Franz Stahleckeriui), kuris su jais kalbėjo, dalyvaudant Jaegeriui. Jis juos įpareigojo sudaryti žydų tarybą, kurios neatidėliotinas uždavinys būtų įkurdinti visus Kauno žydus Slabados (žinomos taip pat Viliampolės vardu) priemiestyje. Genero-

las nurodė, jog tai išeisai jiems ir naudą, nes lietuviai esą jų nepakenčia, nudobią gatvėse ir dėl to kyla sunkumų palaiykėti viešą tvarką. Tai pripažinęs, generolas pasisakė neapykštą ant lietuvių, nes visi žydai esą komunistai.

Pasitarimo dalyviai turėjo dar stambią dozę iliuzijų, nes bandė įtikinti generolą, jog žydai nėra komunistai. Generolas atsėvė — Marksas ir Stalinas žydai. Miesto atstovai nurodė, kad bent Stalinas yra gruzinas. Šis atsakymas nepadarė Stahleckeriui didesnio įspūdžio, nes jis pareiškė: — Kaip bebūtų, Stalino šalininkai yra žydai. Iš tikrųjų tai buvo La Fontaine'o pasakėčios 1941 m. versija: "Jei ne tu, tai tavo brolis".

Pokalbis su Jaegeriu

Sekancią dieną miesto atstovams reikėjo prisistatyti Jaegeriui ir išdėstyti, kaip jie numato įgyvendinti gautas instrukcijas. Tarp Jaegerio ir žydų delegacijos užsimezgė keistas dialogas.

Delegacija pareiškė: jai nelieka kitos išeities, kaip paklust įsakymui, jinai norinti padaryti porą pastabų. Jaegeris pareiškė, esąs pasiruošęs ją išklaust. Tai padaršino žydus prasiart, kad terminas persikraustyti esąs per trumpas; kadangi įveliami ir lietuvių interesai, būtų pageidautina nustatyti bendrą programą su lietuviais.

Jaegeris nenorėjo nė girdėti apie bendrą programą. Tada žydai pasitraukė į kitą gynybinę liniją: getui numatytoji erdvė esanti per maža: reikėtų jon įjungti Kauno senamiesčio, kuris buvo apgyventas išimtinai žydų.

Jaegeris nespriešino šiam pasiūlymui. "Visa tai bus galima padiskutuot, kai jūs būsit įrodę, kad esat pajėgūs suorganizuot persikėlimą getan. Tada galima bus nustatyti taip pat geto ribas".

Jaegeris padarė delegacijai ramaus ir šalto žmogaus įspūdį. Jie negalėjo įsivaizduot, kaip šis žmogus ruošė išspręsti geto ankštumo problemą. Jiems buvo nežinoma, kad Einsatzgruppen išnaikins visus žydus.

Skaičiai kalba

Grįžkim prie Jaegerio pranešimo. Jame minimi žudymai vis tame pačiame VI forte liepos 9 d. (kitaiip sakant, tą pačią dieną, kai buvo taip protėngai šnekamasi su delegacija) ir liepos 19; iš viso — 43 žydai. Rugpjūčio 2 d. sugaudė kitą 205 žydų grupę, rugpjūčio 9 d. — 534, rugpjūčio 19 d. — 1812 (iš jų 711 inteligentių) keršto ženklais. Šios egzekucijos vyko VI forte. Ten sušaudė 1608 žydus (vyrus, moteris ir vaikus) rugpjūčio 20 d. sanitariniais sumetimais. Jaegeris paaiškino, esą bijota epidemijos.

Spalio mėnesį paskyrė IX fortą žydų egzekucijom. Ten sušaudė 1845 spalio 4 d. (kaip represiją) ir 9.200 spalio 29 d. Paaikškinimas — "apvalymas geto nuo nereikalingų žydų".

Taip plk. Jaegeris sprendė gyvenamųjų kvartalų spūsties klausimą, kuris visais laikais domino urbanistus.

Pagaliau lapkričio mėnesį mirties įrengimai, įtaisyti IX forte, galėjo prisidėti prie Vokietijos žydų klausimo sprendimo Vokietijoje. Ten 4934 žydai (1852 vyrai, 2755 moterys ir 327 vaikai) atgabenti iš Berlyno, Muncheno, Frankfurto, Breslavo ir Vienos, buvo sunaikinti lapkričio

Suvažiavimai ir šventės - kodėl?

ISOLDA I. POŽELAITĖ-DAVIS, Australija

Kas gi riša lietuvius išeivijoje? Šeima, giminės, draugai, pažįstami, ypač iš tautinės kilmės išplaukiantys bendri interesai: išeivystės pasirinkimas — nenoras tarnauti okupantui, nenoras iškeisti laisvą galvoseną į vergo mentalitetą, nenoras tapti marijonete, nenoras orientuotis į rytus.

Jaunesnės kartos lietuviams, dar būnant tėvynėje, buvo visiškai natūralu semtis žinias iš Vakarų. Studijavimas, privatus ir valdžios paremtas stipendijomis, kaip ir dalyvavimas įvairiuose kongresuose, moksliniuose suvažiavimuose ir t.t., vyko Vakaruose. Mūsų tautos veidas jau tada buvo nukreiptas į Vakarų Europą tiek kultūriniam, moksliniam tiek ir sportiniame bendradarbiavime.

Dar ir dabar Lietuva yra vakarietiška, nežiūrint 40 metų sovietų okupacijos, trėmimų, religinio ir tautinio persekiojimo, rafinuoto rusinimo, prieš kurį nublanksta caro žandarų kėsiai, tautos moralės pūdimų kysiais, "blatais", nesibaigiančiu papirkimu "nusipelnusių" titulaus. (Tai senovės karališkos praktikuoja sistema, per kurią karaliai, suteikdami didžiūnams titulus, "nusipirkdavo" jų lojalumą. Tik sovietams išsėina pigiau — vieton žemių ir turtų, kuriuos karaliai pridėdavo, jie pasiūncia tuos "nusipelnusius" į Krymo sanatorijas poliso).

O tų nusipelnusių kategorijų apstu: nuo karių melžėjų (asmeniškai nieko prieš karvų melžėjus neturiu) iki "didžiųjų draugų". Vadai Sovietijoje kitaip ir nevadinami, tik eiliniam žmogui daug sunkiau priėti prie "didžiojo draugo", negu mūsų demokratinėje Australijoje susipažinti su mūsų valstijos ministru pirmininku. Betgi to dar negana.

Nereikėtų pamiršti sovietinio ordino žėrimo (matyt, jie ten pigesni už grybus). Praktiskai turbūt vienas kitą rekomenduoja ordinams gauti. Juokingai atrodo tas "homo sovieticus" su prismaigstytais džinguliukais ant abiejų krūtinių pusių, nešinas ant kotelių lentelė su ordinukų ežiomis. Net ir Pietų Amerikos jungti vadai skoningiau jais puošiasi.

Vis dėlto Lietuva dar vakarietiška. Ypač tai krinta į akis Vakarų Europos korespondentams, kurie lankosi Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Prancūzų laikraščio "Le Monde" korespondentas Daniel Vernelet, rašydamas savo įspūdžius apie kraštus, esančius už geležinės uždangos, yra taip išsireiškęs:

"Estija, Latvija ir Lietuva yra jauniausios sovietų respublikos, nes jos buvo tik 1940 m. prijungtos prie Sovietų Sąjungos. Jų sostinės yra vakarietiškos dvasios, diametraliai priešingos Maskvai, kurioje atsispindi Azijos dvasia."

25 ir 29 d.d. Tom dienom buvo sušauždyta taip pat 18 vietinių žydų ir vienas vokieitis iš Reicho (Reichsdeutsche), praskiltes pačiu baisiausiu būdu — perėjo į žydų tikėjimą ir net ėmė studijuoti rabinų mokymą. Be to, sušaudė 15 "terroristų", Kalininio grupės narių.

Antrajame 1941 m. pusmetyje sunaikinti 16.394 tiksliai suskaičiuoti vietiniai žydai, 4000 neįtrauktų buhalterijon, 4934 Reicho žydai, kuriuos atgabeno į Kauną.

Nuo sekancijų metų iki miesto išvadavimo dešimtis tūkstančių, tiek Lietuvos, tiek kitų pavergtų Europos valstybių žydų (buvo net iš Paryžiaus) buvo nužudyta Kaune, dažniausiai IX forte).

(Bus daugiau)

Nežiūrint senovėje vyravusios tendencijos orientuotis į Rytus, moderniais laikais Lietuva orientavosi į Vakarus. Be abejonės, toks persiorientavimas įvyko po ilgos ir žiaurios carinės priepaundos dėl nepasitikėjimo pašonėje esančiu galingu kaimynu.

Tad kas yra mums bendra išeivijoje su Lietuva? Tai tas dvasinis ryšys, kuris mus jungia su lietuvių tauta. O ji užima mums vietelę tautų eilėje ir žmonijos grandinėje.

Žmogus vengia būti vienišas, nes nėra asocialus sutvėrimas. Priešingai, jis ieško bendradarbiavimo, su kuriais gali bendrauti. Bendrauja todėl, kad jam malonu, nes tai užpildo socialinę spragą jo gyvenime ir duoda jam užtikrinimą, kad jis yra pilnavertis, turis savo kirtelę tautinėje šachmatų lentoje. Todėl ir mes išeivijoje mėgstame susiburti į savo bendruomenes, pajusti tapatybės ir priklausomumo jausmą. Karts nuo karto yra itin pravartu sustiprinti ir išplėsti bendravimą, nes "trynimasis" vis mažame ratelyje gali susiaurinti horizontą. Todėl įvairios tautinės išvykos yra naudingos.

Australijoje kas dveji metai rengiami Lietuvių dienas vis skirtingose valstyjose sostinėse. Dar geriau, kai į tokias šventes galima nuvykti užjūrą. Tada paliekame savo šėilų gyvenimą ir tartum piligrimai keliaujame pasisemti dvasinio peno, kuris duoda jėgų toliau dirbuotis lietuvių baruose. Kai sovietai daro tiek sunkumų nuvykti į tėvynę, dalyvavimas Pasaulio lietuvių dienos yra vertingas pakaitalas. Iš jo pasisemiam entuziazmo, taip labai reikalingo lietuvių veiklai išeivijoje, ir pakantumo, nes kažkodėl dar neįmokome būti pirmoje vietoje lietuviams ir vieningai dirbuotis.

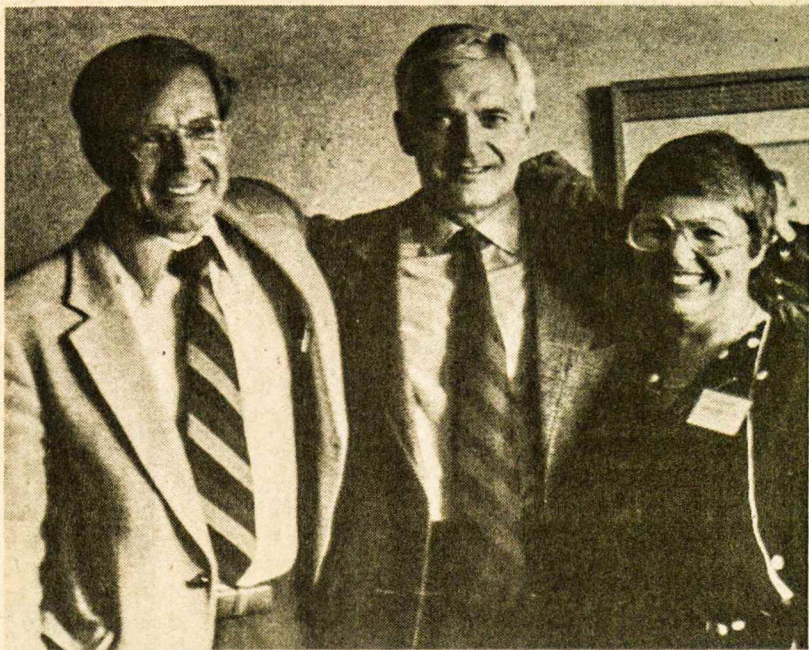
Dalyvaudami Pasaulio lietuvių dienos, atgaiviname savo dvasią tautiniu pasididžiuoimu, matydami įvairius kultūrinius parengimus ir sporto žaidynes. Miela ir pravartu tuo pajavairinti savo gyvenimą, praplėsti tautinį horizontą. Smagu taip pat atokiau gyvenantiems girdėti tėvų kalbą gatvėje, eiti į krautuoves, restoranus, barus ir ten kalbėti lietuviškai! Tiesiog neįtikėtina! Širdyje gimsta solidarumo jausmas. Su visai nepažįstamais drįsti persimesti vienu, kitu žodeliu. Staiga pajunti tą šiltą žmogiškumo jausmą. Ak, esu ne vienas! Įdomu taip pat susipažinti su bendraminčiais, užmegzti naujus ryšius, sustiprinti prabėlusios draugystės liepsnelę.

Įdomu susipažinti su mūsų vadais, kurie organizuoja ir derina veiksmus Lietuvos laisvės atgavimo kovojė. Mes jiems patikėjome labai svarbų vaidmenį, dažnai jų nepažindami. Įdomu susitikti su aktorais, rašytojais, muzikais, dainininkais, menininkais ir žurnalistais. Nelabai dažnai tenka matyti ir girdėti jų kūrybos pluoštus "in vivo voce". Kai susipažįsti, geriau supranti jų minčių pasaulį.

Per tokias tautines šventes atskiri individai pasidaro kaip seismografai, kurie užregistruoja mažiausius virpėjimus. Vėliau grįžę į savo kaimelius, šitie "virpėjimai" virsta beveik žemės "drebjimais", kai draugai ir pažįstamų tarpe atskiriami švenčių išgyvenimai. Geraširdiškai dalindamiesi jais su nebuvusiais, ir juos užkrečiame entuziazmu.

Pasaulio lietuvių dienos, tautinių šokių šventės, jauni kongresai, įvairūs tautiniai suvažiavimai, seminarai, akademijos, studijų savaitės ir t.t. yra mūsų tautinio sąmoningumo cementas. Mes, atskiri individai, esame kaip plytos — gal ir gražios, gal ir vertingos, bet neatsparios. Tvirtą mūrą jomis nepastatysi. Betgi kai mus sujungia tautinis susipratimas, dalykai keičiasi. Pasidarome tvirtovėmis, kurių neįveikia vienišumas, prieš propagandą, neįtaigoja aplinkos mums ir mūsų prieaugini primetamas nutaimitas.

Tautinio pasididžiavimo ir priklausomumo sucementavimas, taip reikalingas išeivijai, yra itakų gausybėje, yra, mano nuomone, didysis bendruomeninių suvažiavimų bei švenčių uždavinys ir gėris.



Prof. ROMAS VAŠTOKAS (kairėje) su Kanados ministru pirmininku J. TURNERIU ir Hastings-Frontenac apylinkės liberalų partijos pirmininke I.BACKHOLM. Prof. R. Vaštoka toje apylinkėje yra parinktas liberalų partijos kandidatu į Kanados parlamentą

Lietuvis - į Kanados parlamentą

J. VARČIUS

Dr. Romas Vaštoka, Trento universiteto profesorius Peterborough mieste, yra išrinktas Hastings, Frontenac, Lennox ir Addington apylinkės liberalų partijos kandidatu į Kanados parlamentą, kurio rinkimai įvyks š. m. rugsėjo 4 d. Šios apylinkės liberalų partijos įvykusiame liepos 18 d. susirinkime dalyvavo apie 700 partijos narių, kur buvo nominuoti trys kandidatai, ir Romas gavo apie 500 balsų.

Dr. R. Vaštoka, kaip liberalų partijos kandidatas, dalyvavo rinkimuose 1979 m., kuriuos pralaimėjo prieš konservatorių kandidatą 6400 balsais ir 1980 m. — tik 1000 balsų. Pralaimėjimo priežastis buvo ta, kad Hastings-Frontenac rinkiminė apylinkė jau nuo senų laikų yra konservatorių tvirtovė, o liberalų partija buvo negausi nariams. Dar 1982 m. liberalai turėjo tik 82 narius, o šiuo metu — 1100 narių. Sustiprėjusi liberalų partija naujais nariais įvykusiame nominacijos susirinkime pasizadėjo aktyviai dalyvauti rinkimų varžybose su konservatoriais, ir visi yra įsitikinę, kad šį kartą dr. R. Vaštoka, kuris kandidatuoja jau trečią kartą šioje rinkiminėje apylinkėje, bus išrinktas į Kanados parlamentą. Jis čia yra žinomas kaip visuomeninis ir politinis veikėjas, gynes vietos gyventojų interesus statybų planavime ir gamtos apsaugoje, suorganizavęs pasipriešinimą atominės energijos bendrovės planams panaudoti Madoc apylinkę branduoliniams atmatoms.

Dr. R. Vaštoka torontiškiams lietuviams yra labai gerai žinomas kaip darbštus ir sumanus lietuviškų organizacijų veikėjas. Su tėvais į Torontą atvyko 1951 m. ir čia besimokydamas aktyviai reikėsi lietuvių visuomeninėje bei kultūrinėje veikloje. Buvo ateitininkų moksleivių kuopos pirmininku, stovyklų komendantu, aktorium dramatos sambūryje ir net režisiorium. Nepamiršo ir lietuviškos spaudos, kurioje rašė kultūriniais klausimais.

Romas studijavo Toronto universitete antropologiją. Magistro laipsnį ir vėliau daktaro gavo Kolumbijos universitete, Niujorke. Baigęs studijas, pradėjo profesoriati Trento universitete, Peterborough mieste, kuriam buvo keletą metų antropologijos skyriaus vedėju. Mokslo reikalais keliavo po Kanadą, vadovaudamas archeologiniams tyrimams. Jis yra išleidęs keletą mokslinių knygų — "Sacred Art of the Algonquins" ir kitų.

Mes, lietuviai, esame negausi Kanados grupė ir negalime turėti įtakos šiuose rinkimuose. Esame tik pasyvūs stebėtojai Kanados politinių partijų kovojė dėl valdžios. Mūsų veikla yra visuomeninė ir kultūrinė, skirta tik mums patiems išsilaikyti svetimtaučių krašte. Dauguma mūsų nesidomėjome nei liberalų, nei konservatorių partijų veikla. Esame užsidarę savo lietuviškoje apylinkėje, mažai rodome pastangų įsiveržti į mus supančias Kanados politinių partijų veiklos platumas. Iki šiol dar neturime suorganizavę liberalų

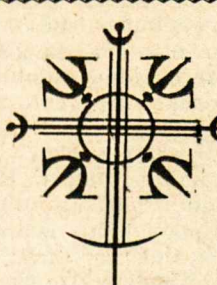
ar konservatorių partijų lietuviškų padalinių. Ryšiai su Kanados partijomis buvo ir yra palaikomi tik kai kurių iškilų lietuvių asmenine iniciatyva.

Prieš porą dešimtmečių Hamiltone buvo parinktas lietuvis kandidatas į federacinį parlamentą ir Toronte pora lietuvių — į provincijos parlamentą, bet visi pralaimėjo. Šie pavyzdžiai ir nepavykę bandymai mus visus skatina sustiprinti pastangas padėti tiems lietuviams, kuriems pavyksta tapti kandidatais į parlamentą. Kitos etninės grupės Kanadoje, kaip ukrainiečiai, lenkai, italai, graikai ir kiti, turi po keletą savo tautiečių federaciniame ir provinciniuose parlamentuose.

Prof. dr. Romo Vaštoko išrinkimas į federacinį Kanados parlamentą būtų nepaprastai reikšmingas įvykis ne tik Kanados lietuvių politinėje veikloje, bet ir būtų pavyzdys bei paskatinimas kitų kraštų lietuvių išeivijai siekti tokių pat pozicijų. Mums, lietuviams, galbūt tai paskatintų palankiausia proga išrinkti lietuvi į parlamentą. Šiuo atveju kandidato priklausymas liberalų ar konservatorių partijai neturi reikšmės. Mums svarbiausia, kad jis lietuvis ir nepriklausio komunistų partijai.

Dr. R. Vaštoko išrinkimo lietuviui kaip balsuotojai negali nulemti, nes jo rinkiminė apylinkė nėra mūsų tautiečių. Svarbiausia lietuvių parama — piniginės aukos, kurios reikalingos rinkiminio vajeaus išlaidoms padengti. Romas, kandidatas į parlamentą, šiuo metu sunkiai dirba: kiekvieną dieną dalyvauja susirinkimuose, sako kalbas, lanko gyventojus, kurių dauguma yra ūkininkai. Yra pagrindo manyti, kad jis šį kartą bus išrinktas į parlamentą. Mūsų dosnios aukos bus jam ne tik didelė finansinė parama, bet ir moralinė pagalba, kopiant politinių rinkimų laiptais.

Piniginė rinkliava neapsunkins aukotojų, nes kiekvienas, atsisakytas pajamų mokesčius, atgaus iki 75% aukotos sumos. Pavyzdžiui, paaukojęs \$100 iš savo mokamų federacinių mokesčių atsiims \$75.00. Rinkiminiam vajui paremti sudarytas R. Vaštokui remti komitetas, kuris nustatys rinkliavos tvarką ir prašys visuomenę finansinės paramos.



*"Dievas teikia mums meilę,
kad mylėtume tą, kurį
Jis mums duoda"*

**Gerry Loughheed
Funeral Home**

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

PRANEŠIMAS IŠ BRAZILIJOS

Lietuviai katedroje ir konsulo pagerbimas

STASYS VANCEVIČIUS

Sao Paulo kiekvienais metais yra organizuojama Maldos diena už Lietuvą arba, tiksliau tariant, "Liūdnojo birželio" minėjimas. Šiais metais toks minėjimas įvyko Sao Paulo katedroje birželio 17 d. Minėjimą organizavo lietuviai kunigai, padedami S. Paulo arkivyskupijos.

Mišias laikė vyskupas Don Luciano, vyskupų konferencijos sekretorius, koncelebruojant Šv. Kazimiero parapijos klebonui kunigui Pr. Gavėnui, kun. dr. Antanui Miliui ir kun. Jokūbauskui. Giesmes giedojo jungtinis Brazilijos Šv. Juozapo Bendruomenės ir "Volungės" choras, vadovaujant Viktorui Tatarūnui ir vargonais palydint Feliksui Girdauskui.

S. Paulo lietuviai suvažiavo į katedrą iš visų apylinkių. Be lietuvių, pamaldose dalyvavo ir kitų sovietų pavergtų tautų atstovai, taip kad didžioji katedra buvo pilna. Pamaldose dalyvavo iš Šiaurės Amerikos atvykęs buvęs nepriklausomos Lietuvos konsulas Povilas Gaučys ir lietuvių bičiulis Sao Paulo valstijos žurnalistų sąjungos pirmininkas dr. Paulo Zing (Associacao Paulista de Imprensa).

Yskupas Don Luciano savo pamokslu labai jautriai dėstė ateistinę kovą dabartinėje Lietuvoje prieš katalikų tikėjimo kankinius.

Pamaldose dalyvavo ir vietiniai braziliečiai, kuriems taip pat buvo parodyta, kaip Lietuva, sovietų pavergtai, visais galimais būdais kovoja už savo tikėjimo laisvę.

Be čia paminėtų Maldos dienos už Lietuvą ir kitose Brazilijos vietose buvo laikomos tauti dienai pritaikytos pamaldos.

Pagerbtas Gaučys

Buvęs Lietuvos respublikos konsulas Povilas Gaučys buvo oficialiai pakviestas į jam Sao Paulo surengtas pagerbtuves ir diplomo įteikimą 1984 m. birželio 18 d. Pagerbtuvių iniciatoriais buvo "Associacao Paulista dos Criticos de Arte" draugija. Ji tai padarė už P. Gaučio išverstą į lietuvių kalbą "Lianų liepsną", išleistą Šiaurės Amerikoje braziliečių poezijos antologiją. Buvęs konsulas P. Gaučys jau birželio 9 d. lėktuvu atskrido iš Čikagos į S. Paulo miestą ir čia apsigyveno ilgesniam laikui.

P. Gaučys dar prieš II D. karą, mirus konsulo pareigas ėjusiam Broniui Steponaičiui, buvo perkeltas iš Buenos Aires, Argentinoje, į Sao Paulo, kur tose pareigose išbuvo iki 1938 m. pradžios. Į jo vietą 1938 m. buvo paskirtas konsulu Aleksandras Polišaitis (jau miręs). P. Gaučys buvo perkeltas į užsienio reikalų ministeriją, kurioje išbuvo iki 1940 m. sovietinės okupacijos.

Birželio 18 d. Sao Paulo Teatro Municipal salėje įvyko pagerbimas ir diplomų įteikimas ne vien buvusiam konsului P. Gaučiui, bet ir daugeliui Sao Paulo valstijoje pasijūmęsių literatų, rašytojų, kino artistų, menininkų ir t.t. Todėl į teatrą susirinko didelė minia žmonių, kurių tarpe

taip pat buvo daug lietuvių, atvykusių iš įvairių S. Paulo miesto rajonų.

Birželio 18 d. iš ryto man pasikambino Sao Paulo valstijos žurnalistų sąjungos pirm. dr. Paulo Zing, pavesdamas man atstovauti šiai organizacijai iškilnėse, nes jis tą vakarą dėl susidėjusių aplinkybių negalėjo dalyvauti. Man, kaip vieninteliui lietuviui tos organizacijos nariui, teko atstovauti "Associacao Paulista de Imprensa", kuriai priklausė žymesnė S. Paulo valstijos žurnalistai. Pažymėtina, kad į šią organizaciją patekau buvusio konsulo P. Gaučio dėka dar 1936 m. ir joje dalyvauju jau 48 metai.

Iškilnių programos pradžioje pasirodė didžiulis choras, atvykęs iš Kampinas miesto, pasipuošęs iškilminga uniforma. Jis labai gražiai padainavo keturias dainas. Choras buvo palydėtas gausiais plojimai.

Chorui užbaigus 4 dainas, pirmiausia buvo paskelbtas literatų pagerbimas ir diplomų įteikimas. Čia kaip tik pasirodė vienas pirmųjų buvęs konsulas P. Gaučys, kuriam buvo įteiktas diplomats. Diplome įteiktą irgi mūsų tautietis Lašinskas, buvęs "Associacao Paulista de Criticos de Artes" pirmininkas, kuris pasirašinėja slapyvardžiu "Henrique L. Alves".

Pranešimą apie mūsų tautietį P. Gaučį padarė S. Paulo televizijos stoties atstovas Maieili, kuris pažymėjo, kad buvęs nepriklausomos Lietuvos S. Paulyje konsulas dar prieškariniais laikais parinko ir išvertė į lietuvių kalbą braziliečių naujosios poezijos antologiją "Pogo da Lianas" ir specialiai atvyko iš Š. Amerikos į S. Paulo.

Iškilmingas minėjimas truko iki 11 v. vakaro.

Kunigų posėdis

Antroji Sekminių diena yra lietuvių kunigų vienybės diena. Dėl susidėjusių aplinkybių Kunigų vienybės posėdis buvo nukeltas į birželio 15 d. Posėdyje dalyvavo prel. P. Ragažinskas, Brazilijos lietuvių Šv. Juozapo bendruomenės klebonas kun. J. Šeškevičius, Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. Pr. Gavėnas, kun. dr. A. Milius, kun. F. Jokūbauskas, kun. V. Kavolis ir kun. P. Urbaitis.

Po trumpo susikaupimo, kurį pravedė kun. Pr. Gavėnas, įvyko posėdis. Tarp kitų numatymų buvo pasidžiaugta "Sao Casimiro" biografija ir pilnu puslapiu dienraščio "Estado de Sao Paulo" apie Lietuvos tikinčiųjų kovą, kuri vyksta dabartinėje Lietuvoje. Posėdis baigtas pietumis Šv. Kazimiero parapijos klebonijoje.

OPTOMETRISTAS

Dr. S. Brogowski
412 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
(prie Howard Park Ave.)
Kabineto telefonas
531-4251
Pacientai priimami
susitarus telefonu



ELZE JANKUTĖ, Lietuvos pajūrio dukra, priima sveikinimą-adresą Toronte, kur jai 1984.VII.16 buvo surengtos pagerbtuves 90 metų amžiaus sukakties proga
Nuotr. St. Dabkaus

Lietuva pastebimai rusėja

BALYS GAJAUSKAS,

Sibiro kalnys

Rusijoje gyvena daug tautinių mažumų. Gausiausias jų — žydai ir ukrainiečiai. Jie sudaro didelę gyventojų dalį miestuose. Tačiau jų vaikai turi mokytis rusų kalba, nes mokyklų sava kalba nėra. Reikalingas tokių mokyklų būtų palaikytas "buržuazinio nacionalizmo". Mūsų tautiečiai, gyvenantys Gudijoje, neturi lietuviškų mokyklų. Bet kokia lietuviška kultūrinė veikla laikoma nusikaltimu, už ją baudžiama.

Labai sunki dalia teko Sibiro tremtiniais. Lietuviai, kaip ir kitų tautų tremtiniai, neturėjo elementariausių žmogaus teisių. Apie mokyklą gimtąja kalba negalėjo nė svajoti. Tremtinių vaikai galėjo mokytis tik rusiškose mokyklose, žinoma, įėjus juos buvo.

Rusinimas nesibaigia mokyklose. Jaunuolius, kaip ir caro laikais, toliau rusina kariuomenėje. Bolševikinė kariuomenė — tai tas žaizdas, iš kurio turi išeiti apirusė ir protiškai suluošinti vyrai, pasiruošę akiai vykdyti bet koki nusikalstamą bolševikų įsakymą.

Skamba rusų kalba

Rusinimo banga ritasi per įstaigas ir žmones. Kai kurių didesnių miestų, ypač Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, imonėse, kurios tiesiogiai valdomos iš Maskvos, skamba rusų kalba. Ten ne tik dauguma darbininkų yra atvykęliai iš Rusijos, bet ir didelė dalis administracijos yra rusai. Atvykęliai sukuria rusišką aplinką. Tam padeda ir vadinamoji vaizdinė agitacija: įvairūs šūkiai, sienlaikraščiai, diagramos. Techninė bei kitokia informacija dažniausiai rašoma rusiškai. Administracijos dokumentai — taip pat. Lietuviai darbininkai ir tarnautojai turi vartoti rusų kalbą ne tik tvarkydami reikalus su administracija, bet ir bendraudami su kitų tautybių darbininkais. Taigi ir daugelis imonių yra lietuvių darbininkų rusinimo židiniai.

Geresnė padėtis vietinės okupacinės valdžios tvarkomoje imonėse bei įstaigose. Išskyrus Vilnių, Klaipėdą ir Vilniaus krašto miestelius, kuriuose didelę gyventojų dalį sudaro rusai ir kitų tautybių žmonės, kalbantys rusiškai, šiose imonėse bei įstaigose rusų dirba mažai. Todėl rusišką aplinkos jie nesudaro. Tačiau ir tokiose imonėse ne visada gali išsiversti be rusų kalbos, nes dalis dokumentacijos taip pat rašoma rusiškai.

Saugumas ir milicija Lietuvoje vartoja ir lietuvių kalbą, bet daugumą dokumentų rašo rusų kalba. Šios organizacijos turi užgniauti bet koki tautinį pasipriešinimą. Todėl jose dirba daug rusų. Tai patys reakcingiausi okupantų ramsčiai Lietuvoje.

Važinėjant po Lietuvą

Pavažinėkime bet kokia susisiekimo priemone po Lietuvą. Kur bežsuktume — į miestą ar į provinciją, visur susidursime su rusų kalba. Atrodo, Lietuvoje gyvena pusė rusų ir pusė lietuvių, o kraštas nuo giles senovės pri-

klauso abiem tautom. Nesvarbu, kad kokiame kaime nėra nė vieno ruso, bet kaimo pavadinimas užrašytas ir rusiškai. Plentai ir keliai nusėti rusiškais užrašais. Dabar dar rašo pirma lietuviškai, o paskui rusiškai. Kai rusiški kolonizatoriai daugiau apgyvendins kraštą, bus nesunku sukeisti kalbas vietomis. O kai "internacionalizmas" dar giliau įleis šaknis Lietuvoje, liks tik rusiški užrašai.

Miestuose

Geležinkeliai Lietuvoje priklauso Baltijos kraštų valdybai. Todėl nuo pat pradžios šiose susisiekimo priemonėse bei jų stotyse vartojama rusų kalba. Vis dėlto lietuvių kalbą turėjo įsileisti pirmiausia ir geležinkelio stotis, nes čia reikia aptarnauti lietuvių gyventojus.

Miestuose apstu įvairių skelbimų, reklamų bei iškabų. Tuoj po karo prie lietuviškų įstaigų ir parduotuvių pavadinimų prikrėgė rusiškus. Lietuvos miestus užplūdo reklamos, skelbimai ir kitokia makulatura rusų kalba. Gatvės dar ilgą laiką turėjo tik lietuviškus užrašus. Nepakentė okupantai lietuviškų užrašų ir paleido į gatves "internacionalizmo" bangą.

Tiesia, jie keitė ne iš karto visus užrašus, bet laipsniškai, per ilgesnį laiką. Pirmiausia pasirodė lietuviški ir rusiški užrašai didesnėse gatvėse. Okupantai pateikė savo užrašus dalimis, kad gyventojai lengviau prie jų priprastų.

Rusinimo tempai ne visuose miestuose vienodi. Jie spartesni Vilniuje ir Klaipėdoje, nes ten didelę gyventojų dalį sudaro svetimačiai. Be to, Vilniuje sukaupta okupacinės valdžios centrinė administracija. Kaunas, Šiauliai, Panevėžys lečiau rusinami. Dar lėčiau — rajonų miestai ir miesteliai. Iš visų Lietuvos dalių labiausiai rusinamas Vilniaus kraštas.

Izoliacijos metodas

Labai sunku ar visai negalima paversti laisvo žmogaus dvasios. Dar sunkiau paversti laisvos tautos dvasią. Bolševikai sugalvojo, kaip jie mano, patį veiksmingiausią, bet antihumanišką, niekšišką būdą pažaboti tautas: atskyrė jas spygliuotomis vielų tvoromis, draudžiamomis zonomis nuo likusio pasaulio. Pirmą kartą mūsų istorijoje šeštadalis pasaulio paverstas konclageriu. Konclageris vaizduojamas kaip aukščiausias žmogaus proto laimėjimas. Iš tiesų tai iškrūpusio proto padarinys, kurio ryškus rezultatas — žiaurus tautų išnaudojimas, moralinis smukimas.

Niekio gero nežada imperijos tautoms atskyrimas nuo pasaulio kultūros lobyno. Tik bendraudamos tautos gali visapusiškai tobulėti. Kiekviena tauta, kuri siekia pakelti savo krašto gerovę bei kultūrą, stengiasi pritaikyti kitų tautų laimėjimus savo kraštui.

Ką duoda užsisklendimas — puikus pavyzdys senovės Kinija. Apsitvėrusi aukšta siena nuo puslankinių klajoklių genčių, kultūringa kiniečių tauta ilgainiui nustumo.

Tokį likimą bolševikai rengia visoms savo imperijos tau-

toms. Kultūra jiems svarbi tiek, kiek ją galima panaudoti savo partinių dogmų propagandai. Atskyrę tautas nuo likusio pasaulio kultūros, nuo jos įtakos, bolševikai stengiasi įdiegti savo partines dogmas propaganda, panaudodami literatūrą, vaizduojamąjį meną, muziką. Esą jų dogmos tobulesios, humaniškesios, mokslinės ir neišvengiamai paskutinė žmonių istorijos raidos pakopa. Tikintys, apkvailintos tautos nesieks laisvės, nes jos manys, kad jau pasiekė aukščiausią kultūros ir laisvės viršūnę.

Atimti kultūrą

Okupavę mūsų kraštą, įgiję patirties ant kitų tautų sprando, bolševikai puolė atimti iš lietuvių tautos literatūrą, muziką, vaizduojamąjį meną, net jos praeitį — istoriją. Surūšiavo mūsų kultūrą: į "liaudinę" ir "nacionalistinę". Jų supratimu, "liaudinė" kultūra yra ta, kurią galima išprausti iš "mokslo mokslo — marksizmo-leninizmo" rėmus. O kuri netelpa į šiuos rėmus — "nacionalistinė".

Kultūros veikėjus, kurių veikalai pakliuvo į draudžiamų knygų sąrašus, pasmerkė užmarščiai. Net jų pavardžių neminėjo, o įėjus negalėjo nutylėti, tai atsimindavo juos plūdams. Jaunoji karta mokysiose nieko apie juos negirdėjo — mokytojai tylėjo. Tik palėpėse išlikusių knygų bylojo apie jų kūrybą.

Lietuvių kultūros darbuotojams, gyvenantiems užsienyje, tuoj priklijavo "imperializmo tarnų" etiketę ir manė įkalę paskutinę vinį į jų kars-tos dangtį. Taip "palaidoję" daugelį rašytojų, muzikų, dailininkų ir kitų kultūros darbuotojų, jie nuskurdino kultūrą Lietuvoje. Bolševikai ne tik nutylėjo dabartinių išievių kūrybą. Jie rinko įvairią literatūrą, išleistą Lietuvos laikais — politinę, religinę, filosofinę, visuomenės mokslų, net grožinę, įėjus autorių gyvenimo ne užsienyje, buvo sumintas ar ištremtas.

Daug Lietuvos laikais išleistų laikraščių, žurnalų, knygų supleskėjo laužuose, sudegė fabrikų kūryklose. Kitas krovė į sandėlius ir perdavė stambioms bibliotekoms. Čia sudarė specfondus, t.y. knygų ka-lėjimus. Ten laikomas knygas gali gauti paskaityti vietoje tik turintys ypatingus leidimus. Šiuos leidimus gauna tik patikimi valdžiai žmonės, kuriems tokia literatūra reikalinga profesiniams tikslais. Iš užsienio gaunamos knygos, kuriose, bolševikų manymu, yra erezinių minčių, taip pat atsiduria specfondeuose, kad nepasiektų platesnės visuomenės.

• Lietuviškos spaudos rėmėjai yra savos tautos gynėjai

AMBER VIDEO PRODUCTIONS

Edvardas Gataveckas

Vestuvių iškilnės filmuojamos "video" būdu Toronte ir apylinkėse. Žema kaina.

Skambinti telefonu

242-4114 Toronte.

Norintiems parodyti pavyzdžiai.



Solistė VIOLETA RAKAUSKAITĖ ir RAMŪNĖ JONAITIENĖ Laisvės olimpiadoje Toronte. Pirmoji dalyvavo sceninėje programoje, antroji — buvo programos pranešėja
Nuotr. St. Dabkaus

Pensininkų namai "Rambynas"

STASYS DALIUS

Pensininkų namų statyba, užsi-mota Hamiltono pensininkų klubo prieš septynerius metus, susilaukė didelio pritarimo — pasirašė per 140 asmenų. Po įtempto planavimo, posėdžių ir statybos draugovės pastangų namai buvo pastatyti. Tai penkių aukštų pastatas, laukias lietuvių dėmesio.

Dabar, kai namai jau pastatyti (raudonų plytų pastatas žaliu medžių ir vejų supamas, virš dviejų milijonų dolerių vertės) nė vieno cento neprašant iš lietuvių, kai kurie emė skleisti gandą, kad Morgičių nepajėgęs mokėti, kad ten gyvenantieji nukentės. Iš kur tas nepasitikejimas ir nepagrįstos kalbos? Kas gali iš lietuvių nukentėti, jei gauta ilgalaikė paskola iš federacinės valdžios tik 2%, kai rinkoje ta pati paskola kainuotų iki 15%.

Perėjęs nuo pat apatinių aukštų iki viršaus ir pamatęs visą kruopščiai atliktą statybos darbą, lieki sužavėtas ir dėkingas tiems pradininkams, kurie ryžosi tam darbiui. Padėka tuometiniam klubo pirmininkui P. Enskaičiui, kurio rūpesčiu buvo sudaryta atskira tų namų statybos draugovė "Rambynas". Tolimesnį darbą vykdė jau kiti, svajonę paversdami tikrove. Dabar "Rambyno" pensininkų namų siela bei rūpestingas kūvedys yra A. Jankūnas, kuris rūpinosi statyba, skleidė namų idėją, rašė straipsnius ir korespondencijas lietuvių laikraščiuose, kviesdamas apsigyventi statomuose namuose.

"Rambyno" pastatas lietuvių architektų A. Svedo suprojektuotas. Aplinkui — gėlynai, krūmai ir medeliai teikia nepaprastai malonų ir estetišką vaizdą. Pašaliniai asmenys, kaip ir visuose tokiuose butuose, negalės įeiti — juos galės įleisti tikti gyventojai. Prie įėjimo — atskiras kambariukas paštininkui, kuris, atnešęs korespondenciją, išskirsto į nuomininkų dėžutes. Salia pašto kambario gan didelė saliuokė, kilimais išklotą, turinti virtuvę su elektrine krosnimi, šaldytuvu, spintelėmis ir vandens čiaupais. Pensininkų klubas ar butų gyventojai gali ją pasinaudoti didesniau pobūviui ar susirinkimui, nes telpa iki šimto žmonių.

Yra didelė patalpa užsiėmimams ir darbeliams (yra stalių varstotas, spintos, stalai). Ten galima, turint planą, daug ką padaryti. Dar yra kitas didelis kambarys, kur sukrauti gyventojų daiktai, netilpę butuose. Netoliese elektros ir vandentiekio kambariai su kompresoriais ir pompomis. Norintiems pasikaitinti garuose yra įrengta pirtis (sauna) su dušais moterims ir vyrams. Yra ir skalbyklos kambarys su skalbimo ir džiovinimo mašinomis. Rūsiję koridoriai iškloti kilimais, gerai apšviesti. Prausyklose ir visur kitur specialūs turėklai įsivertę silpniesiems. Rūsiję į vakarų pusę kita saliuokė su išėjimu į kiemo pusę dabar naudojama skaityklai.

Viduryje koridoriaus yra keltuvas, kuris aptarnauja visus aukštus. Pasikeliami į penktą aukštą ir užėjimui vieną butą. Prieškambaris su spinta drabužiams pasikabinti, virtuvėlė su elektrine krosnimi, šaldytuvu ir spintelė



Laisvės olimpiadoje Toronte: viduryje organizacinio komiteto pirm. dr. RIMAS PETRAUSKAS, dešinėje — Etobicoke miesto burmistras ir olimpiados garbės komiteto pirm. LEONAS RAUTINŠAS uždega olimpinę ugnį. Olimpiadoje dalyvavo estai, latviai, lietuviai ir ukrainiečiai
Nuotr. St. Dabkaus

Prieš 40 metų

ATSISKIRIANT

Kai tėviškės padangė audros šėlo,
Kai ten laukiniai vėjai gražėsi,
Toli paliko tavo veidas mielas,
Toli ir akys gražios . . .

Kaip krintanti žvaigždė kad švysteli
Ir vėlei krisdama užblėsta,
Juoda naktim sutemo mūsų kryžkelės,
Namai ir mūsų miestai.

Tik tavo žydros akys tebešviečia
Skaidriu NENUSIMINK per neviltį.
Nulinkę gluosniai pakelėse
Atgis – viršūnės ima kelti.

Ir išsilies ant didžio vieškelio
Daina ir juokas iš jaunos krūtinės:
– Ei, jūs, širdies man neišplėsite,
Neatimsit godų vakarinių!

Frankfurt an der Oder,
1944 m. rugpjūčio 3 d.

VYTAUTAS KASTYTIS

BANGUOJANTI BALTIJA

Į snaudžiantį atokaitoj saulėtą krantą
Kaip pasakose užkeikti berniokščiai.
Žaliom bangom balti žirgai atsiokščia,
Tik užteli ir negyvi ant smėlio krenta.

Susimušė į tūkstantį dulkelių,
Dulkelės tos į širdį veržias.
Iš gilumos vėl subolavo karčiai –
Tai kitas žirgas zovada į krantą kelias.

Šalin iš kelio! Pasaka atskrieja,
Atsineša naujus atodūsius
Šaltų bangų pavidalu.

Nauja istorija kaip žuvo broliai mėlynieji,
Sena ir žinoma, bet niekad nepabodus,
Galinga, gaivalingai didelė.

Dancigas.

1944 m. rugpjūčio 6 d.

Lietuviai atsilieka baltistikos srityje

Baltistikos konferencija Montrealyje ir lietuvių įnašas: lietuvių paskaitininkų bei komentatorių buvo 35, o latvių per 60

J. V. DANYŠ

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Baltiečiai Kanadoje

Viena istorijos sekcijos sesija buvo skirta baltiečių Kanadoje integracijai ir asimiliacijai nagrinėti. Sesijos vadovu ir komentatoriumi buvo prof. dr. Donald Avery iš Vakarų Ontario un-to, laikomas vienu iš autoritetų šioje srityje. Prof. dr. Juris Dreifelds iš Brock un-to skaitė paskaitą "Baltiečiai Kanadoje ir asimiliacijos problemos", o dr. Milda Danytė "Prancūziškai ar angliškai? Asimiliacijos pasirinkimas išvietintiems baltiečiams Kvebeke".

Šias paskaitas teks panagrinėti smulkiau ateityje, nes jos liečia aktualius klausimus. Trumpai paminėsime tik J. Dreifeldso išvadas.

Pagal 1981 m. Kanados statistikos įstaigos pranešimą, lietuvių Kanadoje buvo apie 18.000, kai tuo tarpu 1971 m. buvo apie 25.000, o 1961 m. — apie 28.000. Panašiai ir su latviais ir estais. Kanados Baltiečių federacija paprašė detalių surašinėjimo duomenų (už tai teko sumokėti). Dr. Dreifelds gildeno gautus duomenis ir priešo išvadą (jo ir kitų nustebimui, kad dabar estai, latviai ir lietuviai jau asimiliuojasi lygiai greitai, kaip ir kitos tautinės grupės.

Statistikos įstaiga tarp kitų klausimų įrašė: a. kokios kilmės esi ir b. kurią kalbą vartoji namie? Sekančioje lentelėje keletas skaičių, nurašytų iš dr. Dreifeldo lentelių pagal statistikos įstaigos duomenis.

Statistinių išvadų tikslumas priklauso nuo metodų, pagal kuriuos statistiniai duomenys renkami. Todėl tikram



"Lietuvos pajūrio" red. ANSAS LYMANTAS kalba ELŽS JANKUTIS pagerbtuvėse 1984.VII.16 Toronte, kur buvo iškilmingai paminėtas 90-asis gimtadienis

Nuotr. St. Dabkaus

vaizdai dar reikėtų daugiau studijų. Bet ar šie skaičiai nėra perspėjimas, kad ligšioliniai tradiciniai keliai išlaikyti lietuvių darosi neveiksmingi?

Kiti renginiai

Dr. Algirdas Greimas, Paryžiaus universiteto profesorius, buvo išrinktas AABS garbės nariu ir visuotiniame posėdyje skaitė paskaitą "Sémiotique et culture" (Semiotika ir kultūra), kurioje nagrinėjo skirtingas kultūrų aprašikas įvairiose tautose. Dr. Greimas semiotikoje yra sukūręs originalių teorijų, kuriomis vadovaujasi eilė dėstytojų, pvz. Carletono universitetas Otavoje.

Konferencijos metu buvo meniški plakatai iš Latvijos ir Estijos paroda, kurią suorganizavo Eda Sepp iš Toronto. Joje buvo 80 plakatų iš jos ir torontiečio N. Blumano privačios rinkinių. Plakatai padarėti jaunesnės kartos menininkų paskutinių penkerių metų laikotarpyje, dramų ir operos spektakliams, šokių bei dainų festivaliams ir parodoms.

Montrealio universiteto rektorius VI.14 vakare suruošė priėmimą konferencijos dalyviams, kuriame atsilankė apie 250 asmenų.

Baigiamasis banketas įvyko "Queen Elizabeth" viesbutyje, į kurį atsilankė Kvebeko kultūrinų grupių ir imigracijos skryniaus viršininkas Michel Lavallee. AABS pirm. W.R. Schmalstiegas padarė apyskaičių pranešimą. Keletui asmenų buvo įteikti pažymėjimai už nuopelnus AABS draugijai.

Poezijos skaitymą VI.16 gimtąją kalba ir vertimuose pravedė dr. Viktorija Skrupskelytė. Henrikas Nagys skaitė "Laterna obscura", "Apocalypse" ir "Terra incognita". Prancūzų kalba (vertimus padarė M. this Szykowski) juos skaitė Birutė Nagienė. Tomas Venclova skaitė eilėraščius "Sustok, sustok" ir poemą "Ruduo Kopenhagoje". Prancūzų kalba juos skaitė Montrealio teatro aktorė Danielle Lepage. Ver-

timus padarė Viktorija Skrupskelytė ir Mathis Szykowski. Kiti poetai buvo Astride Ivaska ir Ivar Ivask, abu estai, ir latvis Gunars Salins.

Organizaciniai reikalai

1984-86 m. AABS valdybai pirmininkaus prof. dr. Vaira Vikis-Freibergs, Montrealio un-to profesorė, o vienas iš vicepirmininkų bus prof. dr. Rimvydas Šilbajoris. Vykdomuoju direktoriumi lieka ir toliau Janis Gaigulis (Mawhaw, New Jersey). Sekančioji X-ji AABS konferencija bus Wisconsin un-te 1986 m., kur yra įsisteigęs baltistikos studijų centras.

IX-jai AABS konferencijai Montrealyje akademines programos pirmininku buvo dr. Toivo Miljan (Waterloo, Ont.), o konferencijos rengėjų pirmininkė — dr. Milda Danytė (Montreal). Vietinis komitetas buvo sudarytas iš lietuvių, latvių ir estų Bendruomenių valdybos atstovų.

AABS vėrėsi tik iš narių mokesčių ir aukų, todėl konferencijai rengimas reikalauja daug savanoriško darbo ir lėšų telkimo. Montrealio konferencijos rengimo darbai trunka 1,5 metų. Montrealio universitetas sutiko globoti konferenciją ir davė nemokamai patalpas paskaitoms ir posėdžiams (jų nuoma atsieitų apie \$5.000). Taip pat leido naudotis studentų bendrabučiu studentiškomis kainomis.

Konferencijai vykstant prancūziškoje provincijoje ir prancūziškame universitete, daugumą dalykų teko rengti prancūzų kalba. Kvebeko kultūrinių grupių ir imigracijos ministerijos pareigūnai, susipažinę su AABS ir rengiamos konferencijos tikslais parodė daug palankumo ir paskyrė patalpas neturintiems dalyviams. Kvebeko vyriausybė turi ir daugiaakultūrę programą, bet ją vykdo kitaip nei federacinė vyriausybė. Tokia pat finansinė parama gauta ir iš federacinio daugiaakultūrių reikalų departamento. Taip pat parėmė ir Lietuvių fondas.

Keletas pastabų

AABS, savanoriškų darbu paremta organizacija, rodo nuostatų gyvastingumą — tapo tarptautine draugija, įjungusi daug ne baltiečių kilmės mokslininkų. Žinomi universitetai globoja ir remia konferencijas, kai kurie puoselėja baltistikos studijas.

AABS nepasitenkina tik teoriniais, akademineis klausimais. Socialinių mokslų ir istorijos srityse ji nagrinėja ir klausimus, kurie gali būti laikomi politiniais. AABS pabrėžia, kad tokios diskusijos turi būti paremtos moksliniu dalyko pažinimu.

Lietuviai akademikai buvo vieni iš aktyviųjų AABS steigėjų, bet dabar lietuvių konferencijų programose matosi daug mažiau nei latvių ir estų. IX AABS konferencijoje lietuvių paskaitininkų ir komentatorių buvo 35, o latvių per 60. Iš Kanados buvo tik trys paskaitininkės — dr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė, dr. Milda Danytė ir Rasa Mažeikaitė. Taigi lietuviams trūksta akademikų ir mokslininkų. Tai negatyvus reiškinys kultūriniam moksliniam mūsų gyvenime.



VIOLETA KELERTIENĖ iš Wisconsin universiteto lituanistikos seminaro Loyola-of-the-Lakes vietovėje kalba apie pokario Lietuvos prąją ir įvairaus lygio jos kūrėjus

"Darius - Girėnas 1933-1983"

Albuminio formato leidinys apie žymiuosius transatlantinius lakūnus

J. VAIČELIŪNAS

Paminėti 50-ties metų sukakčiai Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlanto vandenyną šiais metais išleista knyga — albumas. Tai bus bene antroji knyga apie tuos lakūnus. 1935 m. kpt. P. Jurgėla išleido knygą "Sparnuoti lietuviai Darius ir Girėnas". Bet naujoji knyga savo dydžiu, iliustracijomis ir dvikalbiškumu gerokai anuos įvykius praplečia.

Darius ir Girėnas tą savo žygį atliko ne savo garbei, bet stengdamiesi iškelti savo tėvynės Lietuvos vardą. Jie ir savo skridimą skyrė "jaunajai Lietuvai" arba laisvę atgavusiai Lietuvai. Nors jų skridimas baigėsi tragiškai, jų atlikto žygio reikšmė ne tik nesumažėjo, bet dar padidėjo tiek lietuvių tautoje, tiek svetimtaučiuose. Juk tokio skridimo tada nebuvo atlikęs nė vienas Lietuvos kaimynas. Tie abu lietuviai — lakūnai, kurie siekė garbės — savo tėvynei, daug garbės pasiekė ir sau, nors patys tos garbės nebematė, nepergyveno.

Šioje knygoje plačiai aprašomas šių lakūnų skridimas iš Amerikos per Atlantą į Lietuvą ir jų žuvmas Europos kontinente, bet tie aprašymai nepasako tikros jų žuvimo priežasties. Jų žuvimo priežastį tirti buvo sudarytos atskiros komisijos, bet ir jų komisijos pasisakymai nenurodė tikros jų lakūnų žuvimo priežasties. Knygoje nepasakyta, ar tie lakūnai buvo išėję aklojo skridimo kursą. Nemokant aklojo skridimo, skraidymai tirštuose debesyse ar ruke yra pavojingi. Kai skrendama tirštuose debesyse ar ruke, lėktuvas vairuojamas pagal lėktuvą esančią jais. Prie tokio vairavimo reikia priprasti, išmokti. Kai skrendama giedrame ore, lėktuvas vairuojamas pagal horizontą. Lietuvos karo aviacijoje aklojo skridymo mokymas buvo įvestas 1937 m. Įvestas po to, kai vieno perskridimo metu į tirštus debesis ar rūką patekęs lėktuvas nukrito ir sudužo. Lėktuvo vairuotojas psk. Sargautas žuvo. Su juo kartu skridęs kpt. A. Audronis, lėktuvui priekiu stigiai smuktelėjęs, (buvo neprisirišęs) buvo iš lėktuvo išmestas ir nusileido parašitu.

Sakoma, kad kitų tautų transatlantinius skridimus finansavo turtingi tų tautų žmonės ar jų valstybės. Dariaus ir Girėno skridimo niekas nefinansavo. Neprašė jės paramos ir iš Lietuvos vyriausybės. Tam skridimui jie aukas rinko iš savo tautiečių Amerikoje, rengdami aviacijos dienas.

Si knyga priklauso stambiajai lietuvių spaudai tiek išvaizdos, tiek turinio atžvilgiu. Tai reta knyga tarp naujai pasirodančių lietuviškų knygų. Knyga "Darius ir Girėnas 1933-1983" yra didelio formato, 263 puslapių, kietais viršeliais, gausiai iliustruota. Išleido specialus komitetas. Redagavo E. Jasiūnas. Spaudos darba atliko Morkūno spaustuvė Čikagoje. Viršelis — P. Aleksos. Knygos kaina \$25.

Atsiūsta paminėti

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA, No. 61, January 6, 1984. American Publication — April 9, 1984. Translated by Rev. Casimir Pugevičius, published by the Lithuanian R. C. Priests' League of America (351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207).

PETRAS KARUŽA. Redagavo Antanas Vaičiulaitis ir Bernardas Brazdžionis. Išleido Kazys Karuža. Tiržas — 1000 egz. Čikaga 1984 m., 408 psl. Kaina — \$15.00.



KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Australijos meno pasaulyje didelio dėmesio susilaukia konkursinė Robin Hoodo paroda, šiais metais vėl surengta Sydnejuje. Pagrindinė tos parodos premija šiemet laimėjo jauna lietuvaitė dail. Danguolė Keraitytė už akrylinį kūrinių "Take Plunge". Ji jau anksčiau buvo žinoma Sydnejaus meno sluoksniuose, bet šiemet iškopė į viršūnes.

Ilinojaus universitetas Čikagoje lituanistikos katedros vadovu pakviėtė prof. dr. Bronių Vaškevič, nuo 1963 m. profesorius Lafayette universitete Pensilvanijoje. Savo darbą jis pradės š. m. rugsėjo mėnesį kaip pirmasis lituanistikos katedros vadovas. Prof. dr. B. Vaškevičius, gimęs Lietuvoje 1924 m., Toronto universitete Kanadoje 1958 m. gavo bakalaurą laipsnį, 1961 m. — magistrą, filosofijos daktarą — 1963 m. Pensilvanijos universitete, apgynęs disertaciją "Jurgio Baltrušaičio kalba lietuvių poezijoje".

Bendrą lietuvių dailininkų darbų parodą rengia antroji Čiurlionio galerija, Inc., 4038 Archer Ave., Chicago, IL 60632, USA. Ji bus atidaryta š. m. spalio 19 d. Visi lietuvių dailininkai kviečiami dalyvauti. Bus skiriamos keturios \$1.500 bendros vertės premijos. Norintys parodoje dalyvauti dailininkai prašomi atsiųsti laiškais iki rugsėjo 15 d. galerijos adresu. Jiems bus paskustas dalyvio registracijos blankas su visa reikalinga informacija.

Prof. dr. Marija Gimbutienė, žymioji archeologė, dirbanti Kalifornijos universitete Los Angeles, dalyvavo mokslininkų konferencijoje Bostone. Šia proga Bostono lietuviams birželio 10 d. ji skaitė paskaitą "Seniausios deivės baltų mitologijoje". Šia tema ji yra surinkusi daug įdomios medžiagos, siekiančios giliai senovę. Paskaitininkė kalbėjo apie ragūnų, laumių, deivų mitą baltų tautose, išlikusį gyvą iki šių dienų, ji lygino su kitomis tautomis, atskleidama skirtumas.

Tarptautinės dailės mugės Čikagoje jau penkeri metai rengia "Chicago International Art Expo Navy Pier", organizacija. Siemtinėje parodoje gegužės 5-10 d. dalyvavo 162 galerijos iš Š. Amerikos, P. Amerikos, Europos ir Azijos kraštų su tūkstančiais rodinų. Pirmą kartą parodose su savo paviljonu įsijungė ir Čikagoje veikiantis Lietuvių dailiojo meno institutas, globojantis bei garsinantis dail. Prano Domšaiočio pavilijoną. Mažame paviljone buvo išstatyti keturi P. Domšaiočio tapybos darbai, buvo rodomos kitų jų kūrinių skaidrės, kuriomis ypač dėmėjosi vyresnio amžiaus lankytojai, meno dėstytojai ir dailės kritikai.

Lietuvių rašytojų draugijos 1983 m. premiją laimėjo Leonas Lėtas už kukliai išleistą poezijos rinkinį "Trakas". Ją paskyrė vertintojų komisija — dr. Violeta Kelertienė, dr. Rimvydas Šilbajoris ir dr. Živilė Bilaitė. Premijai \$2.000 parūpino JAV Lietuvių fondas. Jos įteikimas numatomas spalio 28 d. Čikagoje, Jaunimo centre. Naujasis laureatas yra Vytautas Adamkevičius, rašantis Leono Lėto slapyvardžiu. Kauno jėzuitų gimnazijos auklėtinis, priklausęs 1941 m. abiturientų laidos klasei, kai sovietinės režimas šią mokyklą jau buvo pavadinęs IX-tąja gimnazija. Toje klasėje buvo nemažai talentingų jaunuolių, pasireikusių literatūros, dailės ir mokslo srityse. Iš jos išaugo dramaturgas Algirdas Landsbergis, tada vadinęsis Jeronimu, L. Lėto slapyvardį poezijoje pradėjęs vartoti V. Adamkevičius, dabar Paryžiuje gyvenantis dail. Žibuntas Mikšys, į jėzuitų vienuoliją įstojęs kun. prof. dr. Paulius Rabikauskas, gyvenantis Romoje, savaitinį klasės laikraštėlį leidęs šių eilučių autorius Vytautas Tvardauskas, išėjęs į tapęs Vytautu Kastyčiu. Jam pirmuose žurnalistiniuose bandymuose tada talkino A. Landsbergis, paruošdamas sporto ir filmų skyrius. "Trakas" yra pirmoji Leono Lėto slapyvardį premija apvainikavusi Vytauto Adamkevičiaus poezijos knyga. Pokarinėje Vokietijoje jis su bendraklasiu A. Landsbergiu, Adolfu ir Jonu Mekais leido žurnalą "Žvilgsniai", su jais 1952 m. sudarė antologiją "Proza". Savo eilėraščių spaudsino "Literatūros lankuose" ir "Metmenyse". Tai trumpa biografija kuklaus žmogaus, kuris net nėra įtrauktas Lietuvių enciklopedijon.

Vokalinų Žemaitijos ansamblių konkursas "Šilų aidai" buvo surengtas Šilalės rajone. Pagrindinis jo prizas teko Neringos miestui mišriam ansamblui. Konkurso dalyvių koncertai įvyko Žadeikių sovchoze, Pajūrio technikos mokyklose bei kitose rajono vietovėse.

Konkursinė meninių nuotraukų paroda "Žmogus ir jūra", įvykusi Klaipėdoje, sutraukė apie 20 fotografų su 60 nuotraukų, kuriose buvo užfiksuotos žvejų darbo akimirkos, Klaipėdos gyvenimo vaizdai. Pirmoji parodos premija paskirta V. Butyrinui, žvejų prizas — S. Golubeviui. Kiti konkursinės parodos laureatai — A. Dabkevičius, A. Rutkauskas, V. Straukas.

Tekstilės dail. Aušra Tuminaitė-Kučinskienė vilniečių pakvietė į savo batikos darbų parodą. Lig šiol ji daugiausia ausdavo gobelenus, o dabar perėjo batikon, pagrindinį dėmesį skirdama Vilniui, jo architektūrai, seniesiems bokštams, kvartalų panoramoms. Spalvų skalė labai įvairi — nuo santūrių tonų derinių iki ryškių spalvių mėlynų, raudonų, juodų spalvų žaismo.

Jaunuųjų kompozitorių kūrinių buvo skirtas devintasis ciklo "IS šiuolaikinės muzikos" vakaras Lietuvos meno darbuotojų rūmuose Vilniuje. Programon buvo įtraukti Vilniaus konservatorijos studentų R. Petronio, V. Barkausko, Š. Nako, absolventų R. Kabelio ir K. Janeliausko kameriniai kūriniai. Juos atliko D. Katkaus vadovaujami kameriniai ansambliai. Vakaru vadovavo muzikologė R. Gaidamavičiūtė.

Vilniaus operos teatras sezoną užbaigė dviejų vienveiksnių komišku operų premjeromis — W. A. Mozarto "Bastjeno ir Bastjėnės", J. Haydn "Vaistininis". Pirmąją operą režisavo E. Domarkas, antrąją — R. Siparis. Abiem scenovaidžiams paruošė scenoje debiutuojantis dail. A. Karinauskas, orkestrą — dirigentas V. Virzonis. Išskyrus sol. E. Kuodį, pagrindinius vaidmenis atliko jaunimo atstovai — S. Jonaitis, L. Kvasaitė, J. Čiurlaitė, R. Tumiliauskaitė, V. Bakula, Z. Žemaitis, J. Valuckas, P. Zaremba.

Rašytojos I. Simonaitytės atminimui skirtas muziejus liepos 6 d. atidarytas Priekulėje, jos 1961 m. pagal architekt Aleksandro Eigirdo projektą pasistatytame nedideliame vasarnamyje. Čia ji praleisdavo rašymui skirtas vasaras. Netoli Priekulės yra gimtinis rašytojos Vanagų kaimas, pačiame miestelyje bei jo apylinkėse gyveno daug artimų žmonių. Memorialinį I. Simonaitytės muziejų kaip savo skyrį vasarnamyje įsteigė Lietuvos literatūros muziejus. Tad jo atidaryme kalbėjo muziejaus direktorius A. Pocius, poetas A. Mikuta, rašytojas R. Kašauskas, I. Simonaitytės viešosios bibliotekos Klaipėdos direktorius V. Malukas bei kiti. Svečių buvo susilaukta iš Klaipėdos, Kauno ir Vilniaus. Muziejų visas palikta taip, kaip buvo I. Simonaitytės vasaravimo metais: tie patys baldai, paveikslai, iš gerbėjų gauti suvenyrai, perkelta net ir dalis asmeninės bibliotekos. Vasarnamio verandoje memorialinio muziejaus steigėjai įrengė I. Simonaitytės kūrinių bei kitų rodinį parodėlę.

IX-ji respublikinė kalbos faktų rinkimo ekspedicija šią vasarą buvo surengta Biržuose bei jų rajone. Dalyvavo daugiau kaip 100 rinkėjų — mokytojų, studentų, kraštotyrininkų iš kitų rajonų, kurie buvo paskirstyti po Biržų apylinkes. Ekspedicijai vadovavo Lietuvos mokslų akademijos lietuvių kalbos ir literatūros instituto skyriaus vedėjas Aleksandras Vanagas. Pagrindinis dėmesys teko sparčiai nykstantiems vietovardžiams bei kitam vardinui. Vietovardžių surinkta apie 8.000, pavardžių iš gyvosios kalbos užrašyta 4.500, pravardžių — 1.700, gyvulių vardų — 7.500, atsakyta į beveik 8.000 anketų klausimų. Akademinio žodyno kartoteką papildys 3.800 lapečių. Bendras ekspedicijoje surinktų kalbos vienetų kiekis viršija 30.000. Lig šiol Biržų rajone jų jau užrašyta 38.000. A. Vanagas pabrėžia, kad Lietuvoje dabar tėra keli rajonai, kuriuose vardinys dar beveik nerinktas. Lietuviško vardinio rinkimą tikimasi užbaigti artimiausiais metais. Tada bus galima paruošti ir išleisti seniai laukiamą Lietuvos vietovardžių žodyną.

V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI virš 24 milijonų dolerių

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniais	10-3	90 dienų termin. indėlius	10 3/4 %
Antradieniais	10-3	180-185 d. termin. ind.	11 %
Trečiadieniais uždaryta		termin. indėlius 1 metų	11 1/2 %
Ketvirtadieniais	10-8	termin. indėlius 2 metų	11 3/4 %
Penktadieniais	10-8	termin. indėlius 3 metų	12 %
Šeštadieniais	9-1	pensijų s-tą	9 1/2 %
Sekmdieniais	9-12.30	spec. taip. s-tą	9 %
		taupomąją s-tą	8 1/4 %
		depozitų-čekių s-tą	6 %
ANAPILYJE skyrus veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.		DUODA PASKOLAS:	
		asmenines nuo	12 1/2 %
		mortgicinius nuo	12 — 14 3/4 %

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgicinius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybės pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Parduodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

HOMETARIO

Real Estate Ltd. Insurance Brokers
Pilnas patarnavimas nuosavybių srityje. Pasibaigę namų arba automobilio drauda? Prieš mokėdami, pažiūrėkite mūsų kainas. Prašykite — "Ted" tel. 531-3506 171 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

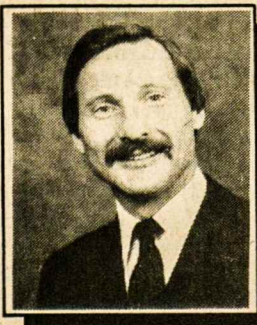
PRIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISO (ISSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

"TYPE MASTER GRAPHICS"

3317 Bloor Street West, Toronto, Ontario M8X 1E7
Telefonas: 236-1048

* Raidžių rinkimo bendrovė.
* Renka tekstus lietuvių, prancūzų ir anglų kalbomis.
Skambinkite Linai Kuliavienai arba Vidai Šiaučiuvienei



Agentas, kuris rūpinasi jumis

1. Jūsų namai yra svarbiausias mūsų rūpestis.
2. Pasirinkdami mus, jūs pasirenkate agentą, kuris rūpinasi jumis.
3. Skambinkite Antanui Geniui tel. 231-2839, ir turėsite pirmos klasės patarnavimą.

Antanas Genys (416) 231-2839

Frank Barauskas Limited, Realtor, 3828 Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K6

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RICARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863



Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo

Juozas-Eimis Ramas

Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate

Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

- * Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
- * Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechaniniai
- * taisyklai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
- * GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT



Otavos "Ramunėlės", pasirodusios atlikti meninę programą Winnipege tautybių savaitėje "Folklorama" š. m. rugpjūčio 11-19 d.d. lietuvių paviljone, įrengtame parapijos patalpose. "Ramunėlės" vadovauja LORETA LUKŠAITĖ ir RŪTA ŠIULIŲ (sėdi priekyje) Nuotr. P. Jurgučio

Reta šventė anglikasių rajone

"Mes klystantys žmonės maldaujam malonės" skambėjo per apylinkės miškus ir takelius Elmhurst, Pensilvanijoje, kai neseniai Nurkyziutojo Jėzaus seselių senelių prieglaudose namuose buvo surengta Maldos diena už Lietuvą.

Namų gyventojų mažiau kaip pusė yra lietuviai, tad retkarčiais tenka girdėti tradicines lietuviškas giesmes. Aną gražų šeštadienio rytą visi susirinkusieji buvo pradžiuginti giesmėmis Marijai, šv. Kazimerui ir Dievui lietuvių kalba.

Daug prisidėjo seselių vadovaujamų "Aušros" stovyklų stovyklautojai. Tai nauja stovykla lietuviškai nekalbantiems trečios, ketvirtos ir net penktos kartos Pensilvanijos anglikasių rajono lietuviukams. Tiek stovykloje, tiek visam šiame rajone lietuvių kalba gali būti užmiršta, bet gili Lietuvos meilė dega visų lietuvių širdyse.

Sv. Mišias atnaušo prieglaudose kapelionas kun. John O'Neill, airis, bet, būdamas istoriku, daug žino apie Rytų Europą ir domisi dabartine Lietuvos būkle. Savo pamoksle kun. O'Neill kalbėjo apie Kanados indėnų šventąją Kateri Tekavītą. Liepos 14 yra jai skirta šventė. Jis paaikšino jos sunkias gyvenimo sąlygas, kuriose ji

pavyzdinčiai krikščioniškai gyveno. Sakė, kad šventieji vaikščioja ir mūsų tarpe, ir pavergtuose kraštuose, kaip Lietuva. Daug žmonių kenčia tą pačią kanciją kaip lietuviai.

Mišių skaitovais buvo stovyklų vadovai, o ypatingai skaitymą atliko iš "LKB Kronikos" Laurynas Vismanas. Jame buvo minimas Kryžių kalnas, kur komunistai nugriaua kryžius, o lietuviai vėl atstato.

Vadovai sudarė ir chorėlį. Gitarą palydėjo chorą Antanas Kulbis, giedojo Rasa Krokytė, Deby Mačiulytė, Elaine Vismanaitė, Raimundas Kiršteinas, Laurynas Vismanas ir Raimundas Lapinas. Klausė chorelio, kai kurie seneliai pradėjo verkėti iš džiaugsmo.

Aukas nešė tautiniais drabužiais apsirengę stovyklautojai. Su vynu, vandeniu ir taure nešė išdorojintą Lietuvos Vytį, trispalvę, lietuvišką koplytstulpį. Lietuvių šiaudų padaryta kryžių ir ratelių.

Kunigas baigdamas Mišias, visus sujaukino savo linkėjimais: "Lietuva vėl bus laisva. Lietuvių tauta yra didinga. Tokios tautos niekas negali įveikti". L. Vismanas

Red. pastaba. Džiugu skaityti apie gražią lietuvių šventę. Gaila tik, kad neparašyta kada ji buvo surengta.

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Nepalankaus aukščiausiojo Ontario teismo sprendimo susilaukė negimusiu kūdikį žudymu besiverčiantis gydytojas H. Morgentaleris, suimtas už savo abortų klinikos atidarymą Toronte. Jis kreipėsi į teismą, kaltindamas Ontario vyriausybę žmogaus teisių pažeidimu. Esą tas jo teises pažeidė klinikos uždarymas ir keliama byla. Ankščiau šis Ontario teismas nerado jokio H. Morgentalerio teisių pažeidimo. Ontario įstatymas abortus leidžia tik oficialiose ligoninėse, kai sutikimą duoda trijų gydytojų komisija. Šio įstatymo turi laikytis ir H. Morgentaleris su savo talkininkais. Jo ir kitų dviejų gydytojų byla dėl nelegalaus darbo privacoje abortų klinikoje prasidės rugsėjo 17 d. H. Morgentaleris, pats išlikęs gyvas nacių koncentracijos stovyklose, atvykęs Kanadon, vertėsi tik abortais. Savo kliniką jis jau turi Montrealyje, o dabar jas bandė atidaryti Toronte ir Winnipege. Jis kalba tik apie savo teises, užmiršdamas negimusiu kūdikį teises. H. Morgentaleris jau buvo teisias Montrealyje, bet jį išteisino moterų įtakoje buvusi prisiekusiųjų taryba. Panašaus išsigelbėjimo jis tikisi susilaukti ir Toronte teisme.

Parlamento restorane pilni pietūs su pasirinktais patiekalais ir visais priedais kainuoja tik \$4.20. Stalai padengti airiškų drobių staltiesėmis, padavėjos apsirengusios puošnėmis uniformomis. Už tokį maistą ir aptarnavimą eiliniams kanadiečiams kituose restoraneuose turėtų mokėti trigubai daugiau ir dargi pridėti arbatpinigių. Asmenys, kurie naudojasi parlamento restoranu, lig šiol tik pasirašydavo padavėjos įteiktą sąskaitą. Dabar šios paslaugos atsisakyt, nes dalis parlamentarų neatsiskaitydavo už sąskaitas ir restoranui buvo skolingi tūkstančius dolerių. Restoranas buvo įsteigtas ir atidarytas 1908 m. Kovą prieš jame vykdoma kanadiečių išnaudojimą pradėjo dienraščio "The Toronto Sun" korespondentas D. Hodgsonas. Pasak jo, senais laikais parlamentariai

SPORTAS

GOLFO ŽINIOS

Glen Eagle liepos 29 d. Torontose lietuvių golfo klubo surengtame turnyre dalyvavo 53 žaidėjai. Šį turnyrą laimėjo Edis Sudeikis, pasiekęs 74 smūgių pasekmę. Tai antro turnyro laimėtojas iš eilės. Antra geriausia pasekmė buvo Aug. Simanavičiaus — 79. Trečia geriausia pasekmė buvo R. Saplio — 83. Toliau R. Šiūlys — 85, J. Danaitis — 86, R. Strimaitis — 87, T. Stanaitis — 88, R. Simkus — 89.

R. Sapliui su 83 smūgių pasekme buvo užskaityta II vieta "low gross" grupėje. Aug. Simanavičiui su 67 (79) "low net" grupėje teko I vieta, V. Dargiui su 67 (94) II, Sig. Krauskui su 69 (93) — III.

Moterų klasėje E. Kėkštienė, pasiekusi 92 smūgių "low gross" pasekmę, laimėjo I vietą. "Low net" V. Balsienė su 70 (104) pasekme laimėjo I ir J. Ignatavičienė su 72 (113) II vietą. Gerai sužaidė L. Lapienis, viešnia, pasiekusi 93 smūgių "low gross" pasekmę.

Premijas už primestą sviedinio arčiausiai vėliavų laimėjo R. Saplys, A. Zalagėnas ir A. Banelis. Nepasisekusios skylės laimėtoju tapo E. Kuchalskis su 9 smūgiais ant ketvirtos žaliotosios.

Turnyrai vadovavo klubo sporto vadovai — E. Ramas, J. Rusinavičius ir pirm. V. Kaknevičius. Sig. K.

LAUKO TENISAS

Liepos 6-7 d.d. Toronto Sherway teniso klube įvyko Laisvės olimpiados teniso turnyras. Dalyvavo lietuviai, latviai, estai ir ukrainiečiai. Lietuviams vyrų grupėje atstovavo 1984 m. Š. Amerikos meistris E. Andriulis iš Waterloo, Ont., ir S. Solys. II v. laimėtojas iš Toledo, Ohio. Moterų grupėje sudarė Rūta Tallat-Kelpša iš Peorijos, Ill., ir Vanda Vebeliūnienė iš Niujorko. E. Andriulis laimėjo prieš J. Dapkį 6:3, 6:4 ir S. Solys prieš Zepe 6:1, 6:1. Dvejetuose mūsų vyrai laimėjo 6:1, 6:1 ir rungtynes 3:0 santykiu. Moterų grupėje R. Tallat-Kelpša laimėjo prieš V. Tamus 6:1, 6:1, V. Vebeliūnienė — prieš A. Zepe 6:2, 6:0. Dvejetuose mūsų moterys, kiek nesusižaidusios, bet laimėjo 2:6, 6:3, 6:1 ir rungtynes 3:0 santykiu.

Po pietų buvo žaidžiama prieš ukrainiečius, kurie yra gerai organizuoti ir turi gerų jaunų žaidėjų. E. Andriulis turėjo sunkią kovą prieš J. Husakiwskį, bet laimėjo 6:3, 4:6, 6:1. S. Solys laimėjo prieš D. Chornij 6:4, 6:4. Dvejetuose lietuviai laimėjo 6:3, 6:2. Lietuviai laimėjo rungtynes 3:0 santykiu.

Moterų grupėje prieš ukrainietes R. Tallat-Kelpša po pralaimėto seto laimėjo 1:6, 6:3, 6:3, prieš Z. Matkivską. V. Vebeliūnienė nusileido stipresnei T. Shawchak 2:6, 0:6, bet laimėjo dvejetus 6:3, 4:6, 6:3 ir rungtynes 2:1 santykiu.

Liko estai, kurie, netekę gero žaidėjo vyrų grupėje, buvo nepajojingi lietuviams. E. Andriulis lengvai laimėjo prieš jų vadovą E. Randmaa 6:0, 6:0 ir S. Solys prieš T. Fairbrothers 6:1, 6:1. Dvejetuose laimėjo lietuviai 6:1, 6:2 ir užsitikrino pirmą vietą ir aukso medalius.

Moterų grupėje prieš estes teko skaudžiai pralaimėti. Tai labai atsiliepė į medalių dalinimą. R. Tallat-Kelpša pralaimėjo jaunutei L. Randmaa 1:6, 1:6, V. Vebeliūnienė — N. Peeters 2:6, 5:7. Dvejetuose estės laimėjo 6:1, 6:2 ir rungtynes 3:0 santykiu. Iškovojo sidabrinį medalį ir nustmė lietuvės į III v.

Ukrainiečiai vyrai nugalėjo estus ir latvius 3:0 santykiu ir užėmė II v. Ukrainietės persigrupavo ir po pralaimėjimo lietuviškas laimėjo kitas rungtynes. Jos iškovojo I v. ir aukso medalius moterų grupėje.

Estai laimėjo prieš latvius vyrų grupėje ir užėmė III v. Estų moterys užėmė II v. Latviai liko IV v. vyrų ir moterų grupėse.

Štai galutiniai duomenys. Vyrai: 1. lietuviai 3:0, 3:0, 3:0; 2. ukrainiečiai 3:0, 3:0, 0:3; 3. estai 0:3, 0:3, 2:1; 4. latviai 1:2, 0:3, 0:3.

Moterys: 1. ukrainietės 2:1, 3:0, 1:2 (6, 14 setų); 2. estės 1:2, 2:1, 3:0 (6, 12); 3. lietuvės 3:0, 2:1, 0:3 (5); 4. latvės 1:2, 1:2, 0:3.

Žaidynes tvarkė ukrainiečiai — G. Chuma iš Kanados ir R. Rakochy iš JAV. Kadangi tenisas vyko salėje, žaidynės praėjo gana tvarkingai ir buvo laiku baigtos.

J. Žukauskas

Otavoje gyvendavo be šeimų, gaudavo mažą atlyginimą. Tada toks restoranas buvo reikalingas. Dabar parlamentariai yra gerai atlyginami, daugelis gyvena su žmonomis. Otavoje ar pas savo šeimas gali nukristi savaitgaliais nieko nemokėdami už "Air Canada" bendrovės lėktuvą. Tokiu atveju restorano išlaidų padengimas mokesčių mokėtojų pinigais esąs nepateisinamas skandalas. Dienraščio "The Toronto Sun" korespondentas D. Hodgsonas. Pasak jo, senais laikais parlamentariai

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:
10 3/4 % už 90 dienų termin. indėl.
11 % už 6 mėn. termin. indėlius
11 1/2 % už 1 m. termin. indėlius
11 3/4 % už 2 m. termin. indėlius
12 % už 3 m. termin. indėlius
9 1/2 % už pensijų planą
9 % už namų planą
8 % už specialią taip. s-tą
8 1/4 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
už asmenines paskolas nuo 12 1/2 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeliamu nuosimčiu
1 metų 13 3/4 %
2 metų 14 1/2 %
3 metų 15 1/4 %
(fixed rate)

su keliamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 12 1/2 %
(variable rate)

AKTYVAI virš 39 milijonų dolerių

Asmeninės paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgicinius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydys, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaides, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Telefonai: 532-8723
ir 532-1149 M6P 1A6

AL

GARBENS REALTOR

Telefonas 489-1543

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
ALFONSAS GARBENIS, savininkas, dirbantis šioje srityje virš 30 metų, sąžiningai patarnaus nekilnojamo turto reikaluose

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

Telefonas 773-6480

77 Kennedy St. West, Aurora, Ontario L4G 2L6.

Minėto Garbenio sūnus ALFONSAS, jn., specializuojasi nekilnojamo turto (kainavime (Capital Gains), investacijose, mortgicijų parūpinime ir kituose nekilnojamos nuosavybės reikaluose

A. E. LEPAGE

Daiva T. Dalinda, B.A.

Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!

* Nemokamas namo įkainojimas *
(Istaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)

1566 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A4

Tel. 537-3431
Namų 769-9424

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

Telefonas 535-1258

Dabar turime įvairių silkių pigia kaina: kibiras — \$32.50 arba \$1.39 už svarą (kibire yra 25 svarai — 50-70 silkių)
Turime įvairių rūkytų žuvų. Didelis pasirinkimas. Gera kaina. Kviečiami atsilankyti.



TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bakeoven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu varotus automobilius.

24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St.W.) Toronto, Ont., M6R 1V5

FILTSOS BROS

Telefonai 533-8451, 533-8452

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

(2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8,

tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelio 1 mylia, sukti kairėn prie pirmųjų šviesų (pietūs) Wharton Way.
Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas



A & L Windows

66 Spadina Ave., Hamilton, Ont. L8M 2X1

Savininkai — Algis ir Lenis Žilvyčiai

Esamus langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dažybo ar trigubo storumo stiklo. Taip pat įdedame aliuminines duris 2" ir aliuminius išorinius langus (storm windows) įvairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakyką. Nemokamas įkainojimas.

Lietuviams 10% nuolaida. Skambinti telefonu

(416) 545-6556 Hamilton, Toronto ir apylinkėse prašome skambinti "collect"

SKAITYTOJAI PASISAKO

KANADOS IR JAV LIETUVIAI

Kai JAV lietuviai organizuoti bendrauja su Kanados lietuviais, kartais pasigirsta gražūs žodžiai: "Broliai, Kanados lietuviai". Bet kai liečiami ekonominiai reikalai, amerikiečiai lietuviai kartais stengiasi brolius Kanados lietuvių skriausti.

Štai konkretūs pavyzdžiai. Kai kurie JAV lietuvių laikraščiai Kanados lietuviams prenumeratą pakėlė 33%, kai Kanados doleris stovi žemiau už amerikietišką apie 30%. Išeina, kad Kanados lietuviai už kankurius JAV lietuviškus laikraščius turi mokėti dvigubai daugiau, negu moka amerikiečiai lietuviai. Tai jau mažas broliškumas.

Teisingai daro tie laikraščiai, kurių prenumeratos skaitomos vienodai JAV ir Kanados lietuviams, o kanadiečiai, siųsdami prenumeratos mokėstį, automatiškai primoka 30% daugiau dėl valiutos skirtumo. Aiškinama, kad į Kanadą siunčiant laikraščius, tenka brangiau mokėti paštu. Ar brangiau laikraštį pasiųsti iš Čikagos į Torontą, ar į Los Angeles?

Dabar vėl JAV lietuviai nusišundžia, kad Kanados lietuviai permažai skiria paramos tautinių šokių šventei — 10.000 dol. ("Drg.", 1984.VI.8). Amerikiečiai nori gauti iš KLB oficialios paramos tai šventei, o jie patys taip pat pasiuntę gal ir kelis tūkstančius laiškų atskiriems Kanados lietuviams, kad gautų paramos tai šventei. Manau, kad daug kas tokią auką pasiuntė.

JAV lietuvių yra 40 kartų daugiau, negu Kanadoje, o praktiškai skaičiuojama, kad JAV-se lietuvių tėra 10 kartų daugiau, negu Kanadoje. JAV esą daug senos kartos lietuvių, kurie jokios aukos neduoda. Čia pasakyta ne visai tiksliai. Tokios aukos neduoda komunistai ir jiems palankūs lietuviai. Padorūs senos kartos lietuviai aukų duoda. Betgi, jei abu senokai į mėnesį gauna pensijos tik \$300, o santaupų gal ir neturi, tai jie daug aukų duoti ir negali. Ankstyvesnės imigracijos lietuvių yra ir Kanadoje, neskaitydant komunistų. O aukų prašo daug kas: lietuviai, nelietuviai, parapijos, religinės ir nereliginės institucijos. Svarbu turėti reikiamus adresus. Tų aukų prašo vargstantieji, prašo ir gerai gyvenantieji. Normalus lietuvis

stengiasi tų aukų duoti visiems pagal išgales. Žinoma, pasitaiko ir tokių tautiečių, kurie jokių aukų neduoda, nors save laiko gerais lietuviais, patriotais. Anot vieno: "Dabar visi prašo ir prašo aukų". "O kuriems tu duodi aukų?" pasiteirauja kaimynas. "Aš niekam neduodu, bet jie prašo ir prašo".

Kanados lietuviai 1984 m. rugsėjo 1 ir 2 d.d. Toronte rengia plataus masto iškilmės. Ar daug jie tam reikalui gaus paramos iš JAV lietuvių? 1978 m. PLD proga Toronte iš JAV lietuvių tam reikalui buvo surinkta \$50.000, bet atveža tik \$25.000. Taigi, ką reikš JAV lietuvių \$25.000 prieš Kanados lietuvių \$10.000?

Gal vertėtų retinti tautinių šokių šventes, nes šokių ansamblių turi beveik visos didesnės lietuvių vietovės. Tie ansambliai pasirodo vietoje, kartais nuvyksta ir į kitas vietoves, o kai dar prisideda dažnos šokių šventės, kurios pareikalauja didesnių išlaidų, tada ir iškyla piniginių problemos. Turime gerą pavyzdį: PLB seimas, šaukiamas kartą į 5 metus. Jei tai būtų tik vienas seimas, tai jo išlaidos būtų nedidelės. Išlaidas padidina dabar rengiamos PLD, dainų šventė, sporto šventė ir kitokios renginios. Vieni iš jų pareikalauja didesnių, o kiti mažesnių išlaidų.

Būkime broliai lietuviai kanadiečiai, būkime broliai lietuviai amerikiečiai. Vieni kitiems rodykime palankumo, o ne priešinimą. J. V.

UŽMIRŠTAS LAIMĖTOJAS?

Perskaitęs "TŽ" 30 nr., radau gražiai Gabijos aprašytą antrąją Laisvės olimpiadą ir kelias V. Žalnierūnaitės nuotraukas. Ten rašoma, kad laisvų stiliumi 100 m plaukime laimėjo Jonas Žymantas 55:71. Nėra parašyta iš kur tas Žymantas ir ką laimėjo?

Gaila, kad autorė pamiršo aprašyti jauniausią plaukiką Gedimina Poderį, jn. iš Sault Ste. Marie, Ont., kuris atstovavo Kanados lietuviams ir iškovojo du sidabro medalius: 4x50 m laisvu stiliumi "Freestyle Relay" ir antrą — 4x50 m keturių kombinacijų plaukime "Medley Relay".

G. Poderis, 14 metų amžiaus, rungėsi su šiuolaikais plaukikais ir laimėjo du sidabro medalius.

Ig. Girdzevičius, Sault Ste. Marie, Ont.



Torontiško "Atžalyno" šokėjų grupė, dalyvavusi folkloriniame festivalyje Švedijoje. Antros eilės viduryje — vadovė LILJA PACEVIČIENĖ ir tėvų komiteto atstovas VALTERIS DAUGINIS. Nuotr. B. Tarvydo

Profesionalų ir verslininkų sąjungos
valdybos nariui

POVILUI RAUDŽIUI

mirus,

žmoną ELENA, sūnus — KĘSTUTIS ir ALGİ giliai
užjaučia —

Profesionalų ir verslininkų sąjunga

A+A

BARBORAI-MARIJAI STENDELIENEI

mirus,

jus dukrai ONAI JUODIKIENEI su šeima reiškiamė
nuoširdžią užuojautą —

Vida — Robertas Šalna
ir Irena Čiurlienė

Siūlė pertvarkyti VLIKo veiklą

VLIKo tarybos posėdis, svarstęs dabartinės veiklos klausimus

VLIKo tarybos vasaros metų posėdis įvyko liepos 29 d. Klivlande. Dalyvavo 13 grupių atstovai su antrinkais, VLIKo valdybos pirmininko pavaduotojas dr. D. Krivickas, PLB atstovas — valdybos vicepirmininkas dr. T. Remeikis ir svečiai iš Kanados A. Rinkūnas. Posėdžiui iš eilės pirmininkavo inž. J. Jurkūnas (LL kovotojų sąjungos), sekretoriavo M. Pranevičius — socialdemokratas.

Dr. V. Meškauskas savo pranešime siūlė VLIKui praplėsti savo bazę nariams ir veiklą, įsteigti naujų komisijų: informacinę, veiklos planavimo, politinę, kultūrinę ir ekonominei raidai Lietuvoje sekti, politinės santvarkos raidai pasaulyje, ypač Europoje, sekti ir tuo remiantis planuoti būsimos Lietuvos teisinis pagrindus, apie tai informuojant visuomenę.

M. Valiukėnas siūlė eiti prie kelių VLIKo statuto sakinių pakeitimo ta prasme, kad VLIKo taryba turėtų nuolatinį pirmininką ir sekretorių. Dabartinę tvarką, pirmininkui ir sekretoriui kas sesija keičiantis, labai silpnina VLIKo tarybos veiklą. Toms mintims buvo pritarta; sudaryta komisija paruošti tuo reikalu pasiūlymą VLIKo seimui, kuris šiemet įvyks gruodžio mėn. Čikagoje.

Dr. D. Krivickas paaiškino

pasunkintą Lietuvoje būklę ryšium su svečiais iš užsienio ir taip pat pagriežtą režimą kalėjimuose, duodant teisę prižiūrėtiems mušti kalinius. Tai savotiškas grįžimas į stalininius laikus.

Iš naujesnių dalykų minėtinas planuojamas valstybinio komunizmo teismas 1985 m. Kopenhagoje. Tuo reikalu latvių atstovas lankosi Europoje. Renkama medžiaga, pagal kurią valstybinio komunizmo nusikaltimai būtų teisiami. Latviai jau yra pasiūlę teisti už kolonizaciją ir rusifikaciją Latvijoje, nes šiame krašte latviai besudaro tik apie 50% visų gyventojų. Lietuviai planuoja kaltinti už persekiojimą žmonių, kurie kovojo už sąžinės laisvę, pačių komunistų įstatymais garantuotą.

Tuo pat metu planuojama suorganizuoti Europoje pavergtųjų tautų jaunimo būrelius, kurie važinėtu po valstybių sostines ir aiškintų teisme keliamus klausimus. Abiem šiem projektams VLIKo taryba pritarė, tik dėl jaunimo būrelių kėlė abejones, nes jie pareikalautų didelių sumų.

Posėdžio pabaigoje sustota prie jau paruoštos knygos "Lietuva ir VLIKas". Specialiai sudarytai komisijai pasiūlymus patvirtintą knygos turinys ir nutarta eiti prie spausdinimo darbų. A.R.

Viešėdami Čikagoje,
neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų,
plokštelių, odos, medžio dirbinių.
Ypač didelis gintaro
išdirbinių pasirinkimas.

1984 metų ekskursijos:

VILNIUS arba Vilnius ir kiti Europos miestai

Rugsėjo 6 - 14

Spalio 4 - 12

Grupę rugsėjo 6 lydėsiu iš pats — norintiems galėsiu nupirkti automobilus. Smulkesnių žinių teirautis čia žemiau nurodytu adresu ir telefonu.

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6P 1A5

Visais kelionių
reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Stipendijos lituanistikos studentams Australijoje

Naujos galimybės Tasmanijos universitete

ALGIS TAŠKŪNAS

Palyginus su kitomis tautybėmis, dar mažai mokslinių darbų yra atlikta apie lietuvių bei Lietuvą Australijos universitetuose. Bet štai yra užuomazga Tasmanijos universitete, kur įvairius fakultetus baigę asmenys gali toliau tęsti tyrimus (research) apie Lietuvą ar lietuvių liečiančiomis temomis ir taip gauti magistro (Master's) arba daktaro (Ph.D.) laipsnius.

Tasmanijos universiteto profesorai jau eilę metų gauna ir skaito "Baltic News" biuletenį. Taigi jie yra gerai susipažinę su dabartine padėtimi Lietuvoje ir su jos praeitimi. Tokių profesorų priežiūroje yra puiki dirva rašyti mokslines disertacijas apie mūsų tėvynę bei apie mūsų tautą — reikia tik pasižvelgti kandidatų (postgraduate candidates). O kandidatai gali būti įvairūs: kalbą lietuviškai ir lietuvių kalbos nemoką, lietuviai ir svetimtaučiai. Svarbu tik, kad domėtis Lietuva bei lietuviais.

Štai keletas sričių, kuriose Tasmanijos universiteto akademikai galėtų ypač prisidėti prie Lietuvos vardo garsinimo.

Istorija (Prof. R. B. Rose): Tautinis lietuvių atgimimas XIX amžiuje; Moderniosios Lietuvos istorija XIX-XX amžiuose.

Politiniai mokslai (Prof. H. Gelber): Sovietų užsienio ir tautybių politika; Lietuvių patriotai ir Rusija.

Sociologija (Dr. Jan Pakulski): Antroji lietuvių emigracija karta Australijoje; Lietuvių bendruomenių organizacijos Australijoje; Lietuvių integracija Australijos visuomenėje.

Teisės fakultetas: Lietuvių apsisprendimo teisė; Lietuvos Statutas ir jo reikšmė teisės istorijoje.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 638-3171, 247-6405

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- * atlieku visus elektrinius darbus — namų, istaigų, įmonių
- * parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- * įrengiu aliuminio gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius
- * atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūšių, padidinu namus, verandas

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS,

B.Sc., LL.B

2 Jane St., Suite 303

Toronto, Ontario M6S 4W3

Bloor ir Jane gatvių kampas

Telefonai:

istaigos (416)762-7393

namų 233-0303

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B

3031 Bloor St.W., Suite 200

prie Royal York

Toronto, Ontario M8X 1C5

Telefonai:

istaigos (416)231-4138

namų 848-0234

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkūtė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 9 v. r. - 7 v. v., šeštadieniais - 9 v. r. - 5 v. p. p. Narys "Better Business" biuro

INSURANCE

533-1121 Walter Dauginis 822-8480 Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

DRAUDA

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

"ALL THE
CHOICE
IN THE
WORLD"

“Gintaras” - varžybų laimėtojas

Toronto oraustyje š. m. rugpjūčio 2 d. nusileido lėktuvas, atskraidinęs gintariečius iš Britanijos, kur jie dalyvavo plataus masto tarptautiniame meno festivalyje, surengtame Klivlando mieste. Dalyvavo 2000 varžybininkų — šokių grupės, chorai, orkestrai, solistai, instrumentalistai iš įvairių kraštų ir tautybių. Varžybų trukmė išsisavė.

“Gintaras” dalyvavo didesnių grupių šokių varžybose ir laimėjo pirmą vietą iš 11 ten dalyvavusių grupių, atvykusių iš Olandijos, Ispanijos, Lenkijos, Portugalijos, Prancūzijos, Britanijos, Italijos, Turkijos, Belgijos, Jugoslavijos ir Kanados. Pastarąjį atstovavo “Gintaras”, siunčiamas Kanados etninio meno tarybos.

Vos spėjo “Gintaras” grįžti Kanadon, etninio meno taryba išsiuntinėjo spaudai pranešimą apie jo laimėjimą. Jame sakoma, kad nė viena Kanados grupė per pastarąjį dešimtmetį nėra laimėjusi tokių varžybų. Esą gintariečiai yra koncertavę daugelyje festivalių

Kanadoje ir JAV-se, o šių metų Karavane — tautybių savaitėje laimėjo prizą už choreografiją. Kanadai “Gintaras” atstovavęs jau ne pirmą kartą tarptautiniuose festivaliuose: 1976 m. tarptautinėje olimpiadoje Montrealyje, 1980 m. — Prancūzijoje, 1982 m. — Ontarion Kingstone.

Tarptautinio festivalio Britanijoje rengėjai atspausdino specialų leidinį, kuriame įdėti visų dalyvaujančių nuotraukos bei aprašymai. “Gintarui” teko pusantro puslapio, kuriame įdėtos dvi nuotraukos ir trumpas veiklos aprašymas. Pažymėtina ypač tai, kad leidinio viršelis papuoštas gintariečių nuotrauka: matyti gražiai pasipuošusių tautiniais drabužiais grupė apskritime.

Džiaugdamiesi gintariečių laimėjimu, jų bičiuliai pasitiko juos oraustyje su gėlėmis.

Dienraštis “The Toronto Star” 1984.VIII.2 laidoje išspausdino informaciją apie “Gintarą” su antrašte “Metro Lithuanian Troupe Triumphant”.

TORONTONT

Anapilio žinios

— Wasagoje, Gerojo Ganytojo koplyčioje, vasaros sekmadieniais Mišios atnaušaujamos 10 ir 11 v.r.

— Klebonas kun. J. Staškus kapellionauja Neringos stovykoje, JAV-se. Grįš rugpjūčio 11 d.

— Susituokė Joana Baliūnaitė su Edwin J. Facey. Apeigas atliko kun. K. Kaknevičius.

— Pasitraukus iš Anapilio salių prižiūrėtojų pareigų p.p. Savickams, jų pareigas perėmė Jonas Jurenas.

— Kapinių vartai, pagal dail. R. Paulonio projektą, jau padaryti ir įstatyti. Kol kas jie vakarais neužrakinami.

— Mišios rugpjūčio 12, sekmadienį, 10 v.r. — už a.a. Florentiną Prechtienę, 11 v.r. — už a.a. Baltramiejų ir Oną Jonikus ir Kiserių mirusius; Wasagoje 10 v.r. — už a.a. Justiną Pikšilingį, 11 v.r. — už a.a. Marijoną ir Gotlibą.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sekmadienio Mišios Prisikėlimo par. stovyklavietėje Wasagoje, kurios stovyklų metu buvo laikomos 11 v.r., pasibaigęs Lietuvių namų poilsio stovyklai nebebus ten atnaušaujamos. Paskutinės Mišios ten bus laikomos rugpjūčio 12, sekmadienį.

— Ruošiami tuoktis: Linas Kaknevičius su Jūrate Biretaite; Juozas Gudinskas su Margit Tulke.

— Susituokė: Tomas Kasperavičius su Virgilija Rokaite.

— Rugpjūčio 1 d. palaidota a.a. Jadvyga Miciūnienė, 81 m. amžiaus; rugpjūčio 3 d. palaidotas a.a. Antanas Bubelis, 85 m. amžiaus; rugpjūčio 4 d. palaidota a.a. Barbora Štendelienė, 88 m. amžiaus; rugpjūčio 8 d. palaidota a.a. Marija Gačionienė, 88 m. amžiaus.

— Parapijai aukojė: A. E. Miciūnas \$200, S. Bubelienė ir sūnus \$200, V.O. Ališauskai \$100; siuntiniam į Suvalkų trikampį: J.V. Gustainis \$100.

— Mišios rugpjūčio 12, sekmadienį, 8.30 v.r. — už Puslių šeimos mirusius, 9.30 v.r. — už a.a. Igną Jukonį, 10.15 v.r. — už a.a. kun. Augustiną ir Antaną Sabus, 11.30 v.r. — už parapiją, 8.30 v.v. — už Oną Remeikienę.

Baltiečių jaunimo kongresas rengiamas š. m. rugpjūčio 16-19 d. Barrie, Ont., latvių stovyklavietėje “Saulainė”. Rengėjai kviečia kongrese dalyvauti JAV ir Kanados lietuvių jaunimą. Kanadiečiai prašomi kreiptis į Nijolę Vitaitę tel. 769-4085. Jos adresas: 260 Scarlett Rd., Apt. 911, Toronto, Ont. M6N 4X6.

Kanados kankinių vietovėje Midlande, kur yra pastatytas ir lietuviškas kryžius, rugpjūčio 5, sekmadienį, 1.30 v.p.p., buvo atlaikytos tradicinės pamaldos lietuviams maldininkams. Mišias atnaušavo kun. K. Kaknevičius su kun. dr. F. Jucevičiumi, pamokslą pasakė kun. F. Jucevičius, giedojo sol. V. Verikaitis. Kryžiaus keliams vadovavo kun. E. Jurgutis, OFM. Dalyvavo apie 400 maldininkų.

MISSISSAUGA-BRAMPTON. Jieskau moters saugoti 4 mėnesių berniuko dienos metu nuo rugsėjo iki birželio pabaigos. Gali būti ateinanti arba mano namuose gyvenanti. Skambinti Vidai 279-8416.

Toronto arkivyskupas kardinolas G. E. Carteris pranešė raštu šv. Kazimiero sukakties kongreso organizaciniam komitetui, kad dalyvaus kongreso pamaldose rugsėjo 2, sekmadienį, 1.15 v.p.p., nors yra labai užimtas pasiruošimo darbais popiežiaus vizitui. Šv. Mykolo katedra, ryšium su popiežiaus atsilankymu, yra atnaujinta. Jos adresas oficialioje leidiniuose nurodomas 200 Church St., bet įėjimas yra iš Bond gatvės (65 Bond — Shuter St.). Torontiečiai turėtų tai išsėdėti ir informuoti iš kitur atvykstančius į kongreso pamaldas.

I kazimierinį kongresą Toronte š. m. rugsėjo 1 ir 2 d.d. rengiamos atvykti daug lietuvių iš JAV ir kitų kraštų. Iš artimesnių vietovių ketina atvykti grupės autobusais — iš Montreale, Klivlando, Providence, Hartfordo ir kitų vietovių.

Bilietai į kazimierinio kongreso operą “Dux Magnus” ir užbaigos pokylį (banketą) gausiami pas Vyt. Tasecką (3380 Galena Cres., Mississauga, Ont. L5A 3L8; tel. 279-0363). Jie platinami ir parapijose sekmadieniais po pamaldų. Torontiečiai prašomi paskubėti su bilietų įsigijimu, nes vietų skaičius ribotas. Organizacinis kongreso komitetas taip pat kviečia torontiečius gausiai dalyvauti visose programos dalyse ir šeštadienį, ir sekmadienį.

Dr. J. Sungaila, šv. Kazimiero sukakties organizacinio komiteto pirmininkas, rugpjūčio 3-6 d.d. drauge su Torontu lietuvišais solistais lankėsi Čikagoje kazimierinės operos ir kitais kongreso reikalais.

Nusiskundimai lėtu pašto patarnavimu nemažėja, ypač iš tolimesnių vietovių. Pvz. Pr. Mickūnas iš Los Angeles rašo: “Gerbiamejį, prašau laikraštį siųsti savaitinį, o ne mėnesinį. Gavau 22 nr., or kur kiti? Prašau siųsti korektiškai”. Jam, kaip ir visiem numeratoriuiam, “TŽ” išsiunčiami kas savaitę, dviejų ar net trijų savaitė. Kituose kraštuose skaitytojai gauna “TŽ” tik už 2-3 mėnesių (oro pašto greičiau).

“The Sunday Sun” 1984.VIII.5 skyriuje “Life Line Letters” vėl skatina kanadiečius rašyti politiniams ir sąžinės kalbiniams bei jų šeimos laisukas ir pateikia įvairių tautybių kalinių adresus. Jų tarpe yra ir Balio Gajausko adresas: USSR, 618263 Permskaja obl., Čusovskoj rajon, pos. Kučino, Uchr. VS-389/36. Jo žmonos adresas: Irena Dumbrytė-Gajauskienė, Syny (?) g. nr. 3, bt. 8, 233002 Kaunas, Lithuania, USSR. Laiskus prašoma siųsti registruotus su įrašu ant voko ir registracijos lapelio “Remettre en main propre” (įtekti gavėjui į rankas).

Rugsėjo 14, antradienį, 12 valandą, rengiama Toronto lietuvių pensininkų

GEGUŽINĖ

High Parke
(Colborne Lodge Drive).

Vaisvandeniai, ledai, užkandžiai, loterija.

Bilietai — \$6 asmeniui gausiami pas p. Dervinienę tel. 767-5518.

Visi kviečiami dalyvauti!

Rengėjai



Ka matysime ir girdėsime kongrese?

Šv. Kazimiero sukakties iškilmės Toronte 1984 metų rugsėjo 1 ir 2 dienomis

Iš paskelbtos programos matyti, kad kazimierinis kongresas Toronte truks dvi dienas — rugsėjo 1, šeštadienį, ir rugsėjo 2, sekmadienį. Išvakarės įvyks lietuvių kunigų suvažiavimas, kuris tiesiogiai nėra kazimierinio kongreso programos dalis, tačiau glaudžiai rįšasi su minėtu kongresu.

Ką svarstys kunigai?

Jų suvažiavimas įvyks š. m. rugpjūčio 29, trečiadienį, ir rugpjūčio 30, ketvirtadienį, Toronto “Royal York” viešbutyje. Pirmąją dieną posedžiaus tiktai JAV-bių lietuviai katalikai kunigai ir svarstys vien savo organizacinius reikalus, paminėdami ir Kunigų vienybės veiklos 75-rių metų sukaktį.

Antrąją dieną įvyks išeivijos lietuvių katalikų kunigų suvažiavimas, kuris svarstys dabartinės sielovados klausimus. Ta tema kalbės vysk. V. Brizgys, vysk. A. Deksnys, naujai paskirtasis vyskupas P. Baltakis, OFM, kun. K. Pugevičius ir kiti.

Apie pašaukimų krizę ir viltis kalbės šv. Kazimiero kolegijos Romoje prorektorius kun. Alg. Bartkus ir sesuo O. Milailaitė. Pranešimus padarys ir vienuolių atstovai bei atstovės.

Liturginius klausimus palies kun. J. Staškus ir kun. G. Kijauskas, SJ. Apie išeivijos spaudos kryžkelės kalbės kun. Pr. Gaida ir kiti spaudos žmonės. Pranešimą apie pagalbą Lietuvai padarys kun. K. Pugevičius.

Antrosios dienos vakare (6.30 v.v.) Prisikėlimo šventovėje bus bendros Mišios, kuriose dalyvauti kviečiami ir visi tautiečiai.

Suvažiavimas bus baigtas bendra kunigų suvažiavimo vakariene Prisikėlimo parapijos Parodų salėje 7.30 v.v. Jos metu kalbės prel. J. Balkūnas apie Kunigų vienybės 75-rių metų sukaktį.

Kunigų suvažiavimas bus uždaras — jame galės dalyvauti tiktai kunigai. Po suvažiavimo bus paskelbta spaudoje informacija apie jo eigą bei svarstyty problemas.

Kongreso pradžia ir paskaitos

Šv. Kazimiero sukakties kongresas bus pradėtas rugsėjo 1, šeštadienį, 10 v.r., “Royal York” viešbutyje. Numatytas trumpas kongreso atidarymas, organizacinio komiteto pirmininko dr. J. Sungailos, centrinio šv. Kazimiero sukakties komiteto pirmininko V. Volerito kalbos ir vyskupo V. Brizgijos invokacija.

Apie Kazimiero šventumą ir lietuviškumą kalbės kun. prof. Paulius Rabikauskas, SJ, gregorinio universiteto profesorius, pasižymėjęs istorikas, kelių studijų autorius, leidinių redaktorius, dabar rašantis knygą apie šv. Kazimierą, remdamasis naujausiais tyrinėjamų duomenimis. Jis yra peržiūrėjęs šaltinius, liečiančius šv. Kazimiero gyvenimą ir atradęs daug naujų detalių.

Antrasis paskaitininkas dr. Juozas Girnius iš JAV visuomenei yra žinomas savo filosofiniais bei visuomeniniais raštais, kaip “Tauta ir tautinė ištikimybė”, “Žmogus be Dievo”, “Idealas ir laikas”... Nemažiau jis žinomas kaip buvęs “Lietuvių enciklopedijos”, žurnal “Aidai” redaktorius, daugelio studijų autorius. Jo kongresinės paskaitos tema: “Krikščionybės ir ateizmo grumtynės mūsų tautoje”. Joje dr. J. Girnius palies ne tiktai lietuvių tautos praeitį, bet ir dabar-

tį, nevengdamas pažvelgti į aktualiuosius gyvenamojo momento klausimus. Jo paskaita žada būti turininga, aktuali, įžvalgi ir lengvai suprantama plačiajai visuomenei.

Dabarties jaunimo orientacija

Po pietų pertraukos (2 v.p.p.) kongreso dalyviai išgirs jauniosios kartos balsą. Svarstybių grupės nariai gvildens temą: “Religinė dabartinio išeivijos jaunimo orientacija: kas stiprina ir kas silpnina tikėjimą?” Svarstybių vadovė bus Gabija Juozapavičiūtė-Petraskienė, sociologė, dirbanti Ontario ministerijoje, kuri rūpinasi pataisais namais, kalėjimais ir aplamai žmonių atitiesimu. Ji ne kartą yra organizavusi lietuvių jaunimo kongresų programas ir toje srityje turi nemažai patyrimo.

Minėta tema kalbės jauniosios kartos atstovės ir atstovai — jaunimo veikėja ir mokytoja Laima Gustainytė-Underienė, visuomenės veikėja ir auklėtoja Rasa Lukoševičiūtė-Kuriene, gydytojas dr. Saulius Jankauskas iš Detroito ir teol. stud. Edis Putrimas, vadovavęs jau ne vienai jaunimo stovyklai.

Po svarstybių grupės narių pasisakymai, tikimasi, liks pakankamai laiko pasisakymams ir iš publikos.

Jauki vakaronė

Rugsėjo 1, šeštadienį, 8 v.v., Ryersono teatre bus pirmasis operos “Dux Magnus” spektaklis. Jame tą vakarą visi kongreso dalyviai negalės dalyvauti (eis į antrą spektaklį sekmadienį 3 v.p.p.), todėl rengiama kongreso vakaronė “Royal York” viešbutyje 8 v.v. Joje programą atliks jaunimas, bet dalyvauti galės visi. Po programos numatomas pabendravimas.

Tą renginį planuoja specialioji jaunimo komisija: pirm. E. Putrimas, nariai — S. Bersėnaitė, Giedrė Čepaitytė, Ina Lukoševičiūtė, L. Underienė, R. Smolskis. Numatytas kazimierinis skaidrių montažas, “Kronikos” ištraukos, vokalinė dalis t.t. Tikimasi, kad toje vakaronėje gausiai pasirodys jaunimas ir kiti kongreso dalyviai.

Opera “Dux Magnus”

Daugiausia pastangų reikalaujantis kongreso renginys yra opera, specialiai sukurta šv. Kazimiero sukakties. Joje įdėta daug kūrybos rašytojo poeto Kazio Bradūno ir kompozitoriaus Dariaus Lapinsko. Ji stoma jungtinėmis kanadiečių ir amerikiečių jėgomis. Iš kanadiečių dalyvauja solistės bei solistai — G. Čapkauskienė, S. Ziemelytė, R. Strimaitis, A. Simanavičius, iš amerikiečių — J. Vaznelis, L. Rastenytė, Br. Maciukevičius, A. Giedraitienė, R. Kazmanas ir kiti. Vyrų choro vienetas sudarytas iš balsingų Toronto dainininkų, kuriuos ruošia muz. J. Govedas. Dirigentas ir režisiorius — D. Lapinskas. Dekoracijas piešia ir aprangą kuria dail. A. Korsakaitė-Sutkuvienė Čikagoje. Orkestras — iš Toronto. Grimų rūpinasi S. Ilgūnas. Visą operos pastatymą organizuoja kongreso organizacinio komiteto pirm. dr. J. Sungaila. Repeticijos vyksta Čikagoje ir Toronte.

Suplanuoti du operos spektakliai — rugsėjo 1, šeštadienį, 8 v.v., ir rugsėjo 2, sekmadienį, 3 v.p.p., Ryersono teatre (43 Gerrard St. E.).

Pamaldos

Liturginė kongreso komisija (kun. Aug. Simanavičius, OFM,

kun. J. Staškus, kun. J. Liauba, OFM), apsvarsčiusi įvairias galimybes, pamaldoms parinko Toronto katalikų katedrą (65 Bond St.). Ji nėra labai talpi, bet, tikimasi, bus pakankamai didelė. Pamaldas laikys lietuviai vyskupai ir kongrese dalyvaujantys kunigai. Giedos naujai sukurtas kazimierinės giesmės jungtinis choras, vadovaujamas koordinatoriaus muziko V. Verikaitio.

Pamaldose dalyvaus įvairių organizacijų vėliavos su palydomis. Jų dalyvavimu bei procesija rūpinasi Arūnas Kalinauskas. Organizacijos, norinčios atsiųsti savo vėliavas, prašomos kreiptis į minėtą vėliavų koordinatorių tel. 533-7506.

Užbaigos pokylis

Rugsėjo 2, sekmadienį, 7 v.v., po antrojo operos spektaklio, įvyks užbaigos pokylis “Royal York” viešbutyje. Jame kviečiami dalyvauti visi kongreso dalyviai. Bus visa eilė žymių svečių bei viešnių — lietuvių ir nelietuvių iš Kanados, JAV ir kitų kraštų. Nei meninės programos, nei paskaitos ten nebus, nes visi jau bus prisiklausę ir paskaitų, ir įvairaus meno. Numatytas tiktai kongreso manifestas, užbaigos žodis ir gal vienas kitas svečių žodis. Tad bus pakankamai laiko pabendravimui.

Pokyliu rūpinasi komisija — dr. O. Gustainienė, A. Sungailienė ir J. Andrulis. Kaina asmeniui — \$25. Bilietai gaunami pas V. Tasecką (3380 Galena Cres., Mississauga, Ont. L5A 3L8, Canada; tel. 416-279-0363) ir pas kitus operos bilietų platintojus.

Kongreso leidiniai

Ruošiami net trys kongreso leidiniai — bendrinis, liturginis ir operos. Bendriniame leidinyje bus išspausdintos kongresą liečiančios informacijos, programa, sveikinimai, santraukinės paskaitų mintys, kazimieriniai straipsniai, aukotojų sąrašai, nuotraukos, Toronto žemėlapis. Šis leidinys bus gaunamas už mažytę kainą prieš pat kongresą ir per kongresą.

Liturginiame leidinyje bus išspausdinti pamaldų tekstai. Jis bus dalinamas nemokamai pamaldų dalyviams katedroje.

Operos leidinys ruošiamas Čikagoje. Jame bus išspausdinta visa informacija, liečianti operą “Dux Magnus”. Jį gaus operos lankytojai.

Pašto antspaudas

Šv. Kazimiero sukakties proga užsakytas Kanados pašto antspaudas su atitinkamu įrašo anglų ir prancūzų kalbomis. Daugybei laišku gavėjų minėtasis antspaudas primins didįjį lietuvių renginį. Nustatytu laiku specialios pašto antspaudavimo mašinos panaudos kazimierinį antspaudą. Tikslėsnė informacija apie tai bus pranešta vėliau, kai ji bus gauta iš pašto valdybos. Tuo reikalu rūpinasi kongreso organizacinio komiteto narys V. Taseckas.

Tokia yra suplanuota kongreso programa bei eiga. Kongreso sėkmė priklausys nuo dalyvių gausumo. Jų turėtų būti iš artimesniųjų Kanados vietovių, nes tolimiesiems yra žymiai sunkiau pasiekti Torontą. Rg.

HAMILTONO LIETUVIŲ PENSI-NINKŲ pastate “Rambynas” dar yra laisvų vietų miegamųjų butų po \$340-350, įskaitant šildymą ir elektrą. Adresas: 1880 Main Street, West, Hamilton, Ont. L8S 4P8. Tel. 1-416-526-8281.

MONTREALQUE

Daina ir Česius Vasiliauskai liepos 22 d. susilaukė antrojo sūnaus. Vaikaičiu daugiausiai Elena ir Vaclovas Kerbeliai bei Stefanija ir Vytautas Vasiliauskai.

Irena ir dr. Petras Lukoševičiai išvyko į Europą. Pirmą savaitę Petras dalyvaus mokslininkų suvažiavime Šveicarijoje ir Lenkijoje, o vėliau atostogaus, lankydami idomesnes Europos vietas. Grįš rugpjūčio 25 d.

Milanos Jonelienės (Gečaitės) giminių susitikimas įvyko liepos pabaigoje. Suvažiavo artimi giminės iš V. Vokietijos, Floridos, Bostono ir New Jersey. Kiti artimieji gyvena Montrealyje.

Kun. Alf. Grauslys, žymus rašytojas ir pamokslininkas, rugpjūčio 8 d., 2 v.p.p., “Rūtos” klube skaitys paskaitą, įdomią suaugusiems ir jauniems. Visi kviečiami dalyvauti.

Ona Vilimienė-Mickutė (Anne Williams), 95 m. amžiaus, mirė liepos 23 d. Anksčiau aktyviai reikėjęs parapijinėje bei lietuviškoje veikloje. Palaidota iš AV šventovės liepos 27 d. Cote des Neiges kapinėse. Lūdesy liko daug giminių ir artimųjų.

Šv. Kazimiero kongresui Toronte AV parapijoje surinkta \$308.10. Aukojų \$25 — A. M. Šaltiniai; \$20 — E. Narbutaitė, V. Kličinė; \$10 — Ign. Petrauskas, M. A. Jonellai, Br. Staškevičius, E. J. Gorai, A. Petraitytė, E. K. Vaicekaskai, R. J. Zurkevičiai; \$5 — A. B. Jungmeisteriai, D. Jurkus, Iz. Gorys, A. Ziukas, I. A. Vazalinskai. B. S.

Šv. Kazimiero parapijoje. — Liepos 26 d. buvo atnaušaujamos Šv. Onos dr. jos narių Mišios. Klebonas St. Šileika pasakė tai dienai pritaikytą pamokslą. Dalyvavo per 50 narių. Svetainėje buvo paruošta kavutė ir užkandžiai. Buvo ir maža staigmena — svečias aktorius iš Lietuvos pateikė humoristinės kūrybos. — Šventovės išlaikymui \$2000 paaukojo J. Skėrys, \$100 — M. Vasiliauskienė. — Metinės Mišios buvo atnaušautos už a.a. J. Lietuvinkienę. Svetainėje buvo suruošti pusryčiai. — Liepos 17 d. mirė Jonas Lubinskis, 78 m. amžiaus. Palaidotas iš Šv. Kazimiero šventovės. — Sunkiai serga Vilius Kalinauskas. — Dar galima užsirašyti pas kleboną išvykai į Šv. Kazimiero kongresą Toronte. Sk.

Greitas ir tikslus patarnavimas!



Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C.I.B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE.

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:
Certifikatas: min. \$1,000.00		
1 metų 12 %		Nekilnojamo turto,
Terminuotus indėlius:		asmenines ir
1 metų 11.25%		prekybines.
180 - 364 d. 10.75%		Paskolos
120 - 179 d. 10.25%		mirties
30 - 119 d. 9.75%		atveju
Trumpalaikius indėlius		draudžiamos
už \$20,000 ar daugiau		iki \$10,000
Taupomosios sąskaitos:		
specialios 8.25%		
su drauda 8 %		
Čekių sąskaitos: 5 %		

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS	
1475 De Seve	3907A Rosemont
Pirm. antr. treč. 9.00 - 3.00	
Ketvirtadieniais 12.00 - 8.00	4.00 - 8.00
Penktadieniais 10.00 - 6.00	2.00 - 6.00

DIDELĖ NUOLAIDA vertikalinėm langų užuolaidom. Teirautis telefonu 626-5977, Oakvilles apylinkėje — 827-3446 vakarais ir savaitgaliais.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka stalius, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024, Toronte.

NATŪRALAUS GYDYMO KLINI-KA mediciniškas pooperacinis gydymas. Patarimai asmeniniams ir šeimos reikalais. B. Naujalis, M.T. N.A.N.P. 460 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. Tel.(416) 533-8008.

K. CIBAS atlieka visus stalius darbus, taisto senus ir stato naujus namus už prieinamą kainą. Skambinti 534-3882 Toronte.

NATŪRALUS BIČIŲ MEDUS! Užsakymai priimami iki š. m. rugsėjo 15 d. nuo 4 iki 30 svarų. Tel. 534-6803 — 822-6651.

ATLIEKU visokius namų remonto ir stalius darbus, lauko ir vidaus dažymus, valau grindų kilimus ir sofas (steam cleaning) pigia kaina. Skambinti po 7 val. vakaro tel. 532-3410 Toronte — J. Baliūnas.

CANDLELIGHT CATERERS

SAVININKAI J.S. BUBULIAI Baliai, vestuvės, sužadėtuves, parengimai namuose ir laidotuvių pusryčiai. Skambinti pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais ir vakarais po 9 v. v. tel. 279-0256 arba 279-6864 Toronte.

LIETUVIŠKA gėlių krautuvė